

รายงานการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการ
การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะ
เชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
The Study Result of Theory of Art Integration for Development of Art
Concept Presentation Skill of Students Art Education Program, Nakhon
Ratchasima Rajabhat University

สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีงบประมาณ 2562

เมษายน 2563

รายงานการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการ
การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะ
เชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
The Study Result of Theory of Art Integration for Development of Art
Concept Presentation Skill of Students Art Education Program, Nakhon
Ratchasima Rajabhat University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีงบประมาณ 2562
เมษายน 2563
“ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา”

หัวข้อวิจัย	การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะ เชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา
ชื่อผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล
หน่วยงาน	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีที่ทำวิจัยเสร็จ	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ 2. เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยกลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 47 คน แบ่งเป็นชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ในรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน ในรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลก่อนและหลังฝึกการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t - test) ผลการศึกษาได้ข้อสรุปดังนี้

1. นักศึกษามีคะแนนผลการประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียน แบ่งเป็น นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เฉลี่ย 81/96 คะแนน ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 80 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เฉลี่ย 85/94 คะแนน ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 80

2. นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนผลประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียนสูงกว่าก่อนการฝึกการนำเสนอผลงาน ทั้ง 12 ด้าน ได้แก่ 1) การอธิบายแนวคิดมีความสัมพันธ์กับผลงาน 2) จุดประสงค์การนำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน 3) เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน 4) การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน 5) การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน 6) ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี 7) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพมีความสอดคล้องกับแนวคิดเนื้อหา และวัตถุประสงค์ 8) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ 9) การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน 10) การสรุปเนื้อหามีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ 11) การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ 12) การสรุปผลงานมีการอ้างถึงความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพในการสร้างสรรค์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Title	The Study Result of Theory of Art Integration for Development of Art Concept Presentation Skill of Students Art Education Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.
Researcher	Asst. Dr.Suebsak Sirimongkolgal
Institute	Rajabhat Nakhon Ratchasima University
Year	2020

Abstract

The purpose of this research were to : 1. To study the learning achievement by using art theory and knowledge to integrate teaching and learning in practical subjects 2. To develop the process of presenting content art works of students Art Education Program Nakhon Ratchasima Rajabhat University The experimental group was a total of 47 students in the Department of Art Education, divided into sophomore of the total of 24 people in Introduction to Sculpture course, junior of 23 people in watercolor painting course. The tools used for collecting data were the evaluation form for the content presentation in the classroom. By collecting information before and after practicing the presentation in front of the class. The data was analyzed by finding percentage, average, standard deviation and t-test. The results of the study are summarized as follows:

1. Students have an evaluation score of the presentation of content art in front of the class, divided into 2nd grade, an average of 81/96 points, which is higher than 80 percent. The average third-year students are 85/94 points, which is higher than the percentage, 80

2. The students in the experimental group had higher scores for evaluating the presentation of content art in front of the class than before the practice of all 12 aspects of presenting, namely 1) the conceptualization is related to the work, 2) the purpose, the relationship with the work 3) The content presented is related to the work. 4) The integration of art knowledge To be used in content development and creation. 5) Integration of other sciences For use in content development and creation. 6) The work reflects the quality of the integration of both the knowledge of art and other sciences very well. 7) Explanation and presentation of the development process in the process. The draft is consistent with the concepts, content, and objectives. 8) Explanation and presentation of the process for creating real works. Consistency with concepts, content, and objectives. 9) Explanation and presentation of problems and obstacles in the creative process. 10) Summary of the

content is completely related or consistent with the work. 11) Summary of the aesthetic value of the work according to the principles. Art composition and aesthetic principles. 12) A summary of the work is referred to the progress, development and creative potential. Significantly increased at the level of 0.05

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้ความอนุเคราะห์มอบทุนสนับสนุนการวิจัย

ขอขอบคุณท่าน รองศาสตราจารย์ พิณลีน สาริยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัช ตราช อาจารย์ ดร.สักรินทร์ อินทรวงค์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการตรวจเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบคุณคณะกรรมการตรวจสอบงานวิจัย ที่ได้ทำการตรวจสอบและให้คำแนะนำต่างๆ ทำให้งานวิจัยสมบูรณ์มากขึ้น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย รวมถึงคณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาทุกคนที่คอยให้กำลังใจมาโดยตลอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล
ผู้วิจัย

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
ข้อมูลองค์ความรู้ทางศิลปะ.....	5
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือวิจัย.....	49
การดำเนินการเก็บข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
เกณฑ์การประเมินผลและแปลความหมายข้อมูล.....	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผล.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	74

	หน้า
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก.....	80
ประวัติผู้วิจัย.....	121

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงผลการทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของคะแนนสอบก่อนใช้และหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่2 55
2	แสดงผลการทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของคะแนนสอบก่อนใช้และหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่3 56
3	การวิเคราะห์คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาชั้นปีที่2 ระหว่างก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจากคะแนนเต็ม 120 คะแนน 56
4	การวิเคราะห์คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่3 ระหว่างก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจากคะแนนเต็ม 120 คะแนน 57
5	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{D}$) ค่าที (t) และค่าพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ก่อนใช้กิจกรรม และหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ชั้นปีที่2..... 57
6	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{D}$) ค่าที (t) และค่าพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ก่อนใช้กิจกรรม และหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ชั้นปีที่3..... 58
7	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและ หลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่2 58
8	แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและ หลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่3 61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
9	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ระดับเจตคติของ นักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียน การสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะ เชิงเนื้อหาของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา..... 63</p>
10	<p>แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ระดับเจตคติของ นักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียน การสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะ เชิงเนื้อหาของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา..... 64</p>

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ลักษณะภาพเขียนสีน้ำของจีน 6
2	ผลงานของ Albrecht Durer ก. คือ The Great Piece ข. คือ The Hare 8
3	ผลงาน Winsor Castle ของ Paul Sandby..... 9
4	ผลงาน ไฟไหม้รัฐสภา ของ William Turner..... 9
5	ผลงาน Bridge in Landwassertal ของ Ernst Ludwig Kirchner 10
6	สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และผลงานพระศรีสุริโยทัยขาดคอช้าง ในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ 12
7	อารี สุทธิพันธุ์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทันตศิลป์ (จิตรกรรม) และผลงาน จิตรกรรมสีน้ำ 14
8	แสดงพู่กันสีน้ำรูปแบบต่างๆ..... 16
9	ประติมากรรมวินัสแห่งวิลเลนดอร์ฟ..... 19
10	ประติมากรรม Pieta โดย ไมเคิล แองเจโล 21
11	ประติมากรรม The Thinker โดย โอโกสต์ โรแดง..... 23
12	ประติมากรรม Large Reclining Figure โดย เฮนรี มัวร์ 24
13	ประติมากรรมร่วมสมัยในประเทศไทยในปัจจุบัน 28
14	ผลงานประเภทร่องลึก ประเภทนูนต่ำ ประเภทนูนสูง และประเภทย่อยตัว..... 29
15	แสดงจุดเด่นโดยใช้สีชมพูและสีแดงในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม..... 31
16	แสดงความสมดุลแบบ 2 ข้างเท่ากันในงานจิตรกรรมสีน้ำและงานประติมากรรม. 32
17	แสดงความสมดุลแบบ 2 ข้างไม่เท่ากันในงานจิตรกรรมสีน้ำและงาน ประติมากรรม 32
18	แสดงการลดและตัดทอนองค์ประกอบที่ไม่สำคัญออกไปในงานจิตรกรรมสีน้ำและ ประติมากรรม 33
19	แสดงรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตในงานจิตรกรรมสีน้ำและรูปทรงธรรมชาติในงาน ประติมากรรม 34
20	แสดงแสงเงาในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม 34
21	แสดงสัดส่วนในงานจิตรกรรมสีน้ำและสัดส่วนตามหลักกายวิภาคในงาน ประติมากรรม 35
22	แสดงทัศนียภาพแบบจุดเดียว 35
23	แสดงทัศนียภาพแบบสองจุด 36
24	แสดงบริเวณว่างลวงตาในงานจิตรกรรมสีน้ำและบริเวณว่างจริงในงาน ประติมากรรม 36

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการเรียนการสอนรายวิชา 203321 จิตรกรรมสีน้ำ และรายวิชา 203231 ประติมากรรมเบื้องต้น ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาดังกล่าว จะมีการผลิตผลงานศิลปะ (จิตรกรรมสีน้ำ และ ประติมากรรม) ควบคู่ไปกับกระบวนการนำเสนอผลงานด้วย กล่าวคือ ในกระบวนการเรียนการสอนด้านทักษะปฏิบัติ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแต่ละชิ้น ในขั้นแรกนักศึกษาต้องมีแนวคิด (Concept) หรือประเด็นเชิงเนื้อหาสำหรับเป็นกรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน และเมื่อนักศึกษาสร้างสรรค์ผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น จะต้องมีการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาที่สัมพันธ์กับรูปแบบผลงานสร้างสรรค์ที่ตนได้ผลิตขึ้น ซึ่งจากการเรียนการสอนที่ผ่านมาในกระบวนการนี้พบว่านักศึกษายังขาดทักษะด้านการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาเป็นอย่างมาก โดยไม่สามารถนำเสนอแนวความคิดและเนื้อหาให้สัมพันธ์กับผลงานของตนได้ ซึ่งนอกจากจะไม่สามารถนำเสนอแนวคิดและเนื้อหาได้แล้ว ยังไม่สามารถเชื่อมโยงบริบทต่างๆ ในสังคม หรือเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์แขนงอื่นๆ ที่ตนนำมาเป็นแนวคิดหรือประเด็นศึกษาได้เลย ส่งผลให้ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นย้อนแย้งกับแนวความคิด และเนื้อหาที่ผู้เรียนนำมาเสนอเป็นอย่างมาก ในประเด็นนี้ไม่ได้เป็นเฉพาะนักศึกษาในรายวิชาเรียนเท่านั้น แต่ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาภายในหลักสูตรส่วนใหญ่มีทักษะการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ดี แต่กลับไม่สามารถเรียบเรียงกระบวนการคิดเชิงเนื้อหา เพื่อนำเสนอผ่านผลงานสร้างสรรค์ของตนต่อคณาจารย์ เพื่อนักศึกษา รวมถึงประชาชนทั่วไปที่สนใจได้

ปัญหาดังกล่าว เป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องทำการแก้ไข เนื่องจากทางหลักสูตรฯ มีรายวิชาปฏิบัติอยู่มากมายหลายวิชา และทุกๆ รายวิชาล้วนฝึกฝนทักษะให้นักศึกษามีความเชี่ยวชาญในด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานในรายวิชา ศิลปศึกษานิพนธ์ ที่นักศึกษาจำเป็นต้องนำเสนอแนวคิดเชิงเนื้อหาให้สัมพันธ์กับผลงานอย่างแท้จริง จึงจะสามารถเขียนเล่มศิลปศึกษานิพนธ์อย่างเป็นระบบและเป็นขั้นเป็นตอนได้ ซึ่งในรายวิชาศิลปศึกษานิพนธ์ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาไม่สามารถนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาให้สัมพันธ์กับผลงานสร้างสรรค์ได้เท่าใดนัก ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาใหญ่มาก เพราะเมื่อนักศึกษาไม่สามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด เนื้อหา และกระบวนการสร้างสรรค์ได้แล้ว เมื่อนักศึกษาจบออกไปเป็นครูจะไม่สามารถถ่ายทอดกระบวนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพได้ นอกจากนี้ทางหลักสูตรฯ ได้มีการบริการวิชาการทางศิลปะสู่ชุมชนในทุกๆ ปีการศึกษา โดยทางหลักสูตรฯ จะมีการจัดแสดงผลงานศิลปะในรูปแบบนิทรรศการ ซึ่งผลงานศิลปะของนักศึกษาในรายวิชาดังกล่าวข้างต้นต้องเข้าร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการด้วย ซึ่งปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อผู้รับชมผลงานซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปตั้งคำถามในด้านแนวคิดหรือต้องการทราบเนื้อหาที่มาที่ไป แต่เมื่อถามนักศึกษาผู้สร้างสรรค์ผลงานแล้วกลับอธิบายแนวคิด และเนื้อหาต่อประชาชนไม่ได้ จึงส่งผลให้สุนทรียะ (คุณค่าความงาม) ที่จะประชาชนจะได้รับเกิดความลดทอนลงไปมากพอสมควร

ดังนั้นการพัฒนาทักษะและกระบวนการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาจึงเป็นโจทย์สำคัญ ที่ผู้วิจัยเห็นว่าต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนภายในหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ปัญหาในประเด็นดังกล่าว มีความจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอเชิงเนื้อหาของนักศึกษา โดยอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะทั้ง ทฤษฎี การสร้างงานศิลปะ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และหลักศิลปวิจารณ์ เข้าด้วยกันเพื่อใช้ในการพัฒนากระบวนการได้มาซึ่งแนวคิด ประเด็นของนักศึกษา อันจะนำไปสู่การเรียบเรียงเนื้อหา และพัฒนานำไปสู่กระบวนการนำเสนอเชิงเนื้อหาที่จะสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป ซึ่งกระบวนการพัฒนาการสอนในเชิงบูรณาการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวความคิดของ อานาจ เย็นสบาย ที่ได้นำเสนอไว้ในหนังสือวิชาการรวมบทความของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างน่าสนใจว่า การเรียนการสอนศิลปะ จำเป็นต้องพัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านการวิจารณ์ ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ และด้านการปฏิบัติการ โดยศาสตร์ความรู้ทั้ง 4 ด้าน จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาความคิดเชิงเหตุผล เกิดความรู้ทางวิชาการศิลปะ และประสบการณ์ทางสุนทรียะ เกิดความรู้ด้านสังคมและบริบทด้านอื่นๆ ควบคู่ไปกับความรู้จากทักษะการปฏิบัติ โดยกระบวนการเรียนศิลปะต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันความรู้ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว พร้อมๆ กับควรบูรณาการให้เชื่อมโยงกับศาสตร์แขนงอื่นๆ อย่างเป็นธรรมชาติ (พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ, บรรณาธิการ. 2545: 17)

จากคำกล่าวจากนักวิชาการทางศิลปะในช่วงต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของผู้วิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการเชื่อมโยงศาสตร์ความรู้เชิงบูรณาการจึงเป็นวิธีการให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสม สำหรับการพัฒนากระบวนการได้มาซึ่งแนวคิด ประเด็น อันจะนำไปสู่การเรียบเรียงเนื้อหา และพัฒนานำไปสู่กระบวนการนำเสนอเชิงเนื้อหาที่จะสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ
2. เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ ทฤษฎีทางศิลปะ และศาสตร์แขนงอื่นๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา โดยขอบเขตของการศึกษาวิจัยมีดังนี้

1. ศึกษาตำราเอกสาร บทความ ตำรา วิจัย ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งศึกษาค้นคว้าคือ ห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ศึกษาองค์ความรู้และทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในงานวิจัย คือ การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Education) หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะ (Composition) ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Theory) ทฤษฎีการวิจารณ์ (Art Criticism Theory) จากเอกสารวิชาการ และงานวิจัย

3. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น พื้นที่ศึกษา และ ประชากร เพื่อให้ได้ความชัดเจนในพื้นที่และกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 พื้นที่ศึกษา คือ อาคาร 26 หลักสูตรศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.ราชภัฏนครราชสีมา

3.2 นักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน และชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 47 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำและรายวิชา ประติมากรรมเบื้องต้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 รายละเอียดของรายวิชาจิตกรรมสีน้ำและรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น (มคอ.3) ที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2 แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ การหาร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทั้งนี้โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความคิดเห็นซึ่งประเมินจากค่าเฉลี่ย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำและประติมากรรมเบื้องต้นปีการศึกษาที่ 1/2562 โดยผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นได้เกิดจากการใช้หลักการบูรณาการมาสร้างเครื่องมือเพื่อพัฒนาระบบการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาฯ โดยกระบวนการเริ่มจากการนำเครื่องมือมาใช้ในการเรียนการสอน จากนั้นใช้แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเพื่อวัดผลทั้งก่อนและหลังเรียน เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังเรียน โดยใช้ T-test (paired sample) และวิเคราะห์ข้อมูลการประเมิน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนั้นข้อมูลและผลสัมฤทธิ์ทั้งหมดจึงมีความชัดเจน และถูกต้องตามกระบวนการทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การบูรณาการองค์ความรู้และทฤษฎีทางศิลปะ เช่น การบูรณาการข้ามศาสตร์ (Transdisciplinary) ใช้สำหรับแสวงหากรอบแนวคิดและเนื้อหาของผลงานศิลปะ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) ใช้สำหรับจัดองค์ประกอบในภาพสีน้ำให้เหมาะสมสวยงาม และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์และศิลป์วิจารณ์ (Aesthetics and Art Criticism Theory) ใช้สำหรับวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานศิลปะเพื่อค้นหาคุณค่าทางความงาม โดยนำแนวคิดและทฤษฎีทั้ง 3 มา

บูรณาการเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เกิดเครื่องมือสำหรับพัฒนาองค์ความรู้ด้านการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาของนักศึกษาในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำและรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์ความรู้และทฤษฎีทางศิลปะ หมายถึง ศาสตร์ทางวิชาการศิลปะที่ประกอบไปด้วย ประวัติศาสตร์ศิลปะ องค์ประกอบศิลปะ หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และ ทฤษฎีศิลปวิจารณ์
2. บูรณาการ หมายถึง การผสมผสานศาสตร์ องค์ความรู้และทฤษฎีทางวิชาการศิลปะเข้าด้วยกันเพื่อนำมาใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้เครื่องมือสำหรับพัฒนาการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา
2. นักศึกษาสามารถนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาได้ตรงกับผลงานศิลปะที่ตนสร้างสรรค์ขึ้น
3. กระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ได้รายงานการวิจัยและวารสารวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภายนอก ในการนำไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภายในหลักสูตรศิลปศึกษา

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของ นักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้องดังนี้

1. ข้อมูลองค์ความรู้ทางศิลปะ
  - 1.1 ความรู้พื้นฐานทางจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม
  - 1.2 หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม
2. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1 การเรียนการสอนแบบบูรณาการ
  - 2.2 ทฤษฎีการวิจารณ์
  - 2.3 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลองค์ความรู้ทางศิลปะ

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำ ความเข้าใจกับข้อมูลองค์ความรู้พื้นฐานทางจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรมให้ครอบคลุมเสียก่อน จึงจะสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้พัฒนาแผนการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (มคอ.3) ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญสำหรับพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ต่อไปได้

1.1 ความรู้พื้นฐานทางจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม

โดยการศึกษาข้อมูลองค์ความรู้ทางจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรมนี้จะเริ่มจากการศึกษา องค์ความรู้ทางจิตรกรรมสีน้ำก่อนเป็นอันดับแรก

1.1.1 จิตรกรรมสีน้ำ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลองค์ความรู้ของจิตรกรรมสีน้ำ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ 1.ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของจิตรกรรมสีน้ำสากลและของ ประเทศไทย 2. วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการระบายสีน้ำ

1) ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของจิตรกรรมสีน้ำสากลและของประเทศไทย

1.1) ประวัติศาสตร์สีน้ำตะวันออก เป็นที่ปรากฏชัดตามเอกสาร ตำรา งานวิจัยเชิง วิชาการทางศิลปะว่า จีนเป็นชนชาติแรกที่สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำขึ้น โดยอ้างอิงจากหลักฐาน ที่ปรากฏคือ จีนเป็นชาติที่ใช้หมึกดำและฟู่กันในการเขียนตัวอักษร จึงทำให้สามารถเขียนตัวอักษร และสร้างสรรค์เป็นผลงานภาพเขียนเชิงจิตรกรรมสีน้ำได้อย่างสวยงาม ในประเด็นนี้ วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ (2546: 31) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์และที่มาของจิตรกรรมสีน้ำไว้อย่างน่าสนใจว่า จีนเป็น ชาติที่ใช้สีหมึกดำในการเขียนตัวอักษร นอกจากนี้ยังนำหมึกจีนมาใช้สร้างสรรค์เป็นรูปภาพ จึงนับเป็น

การแสวงหาประสบการณ์ทางสีน้ำก่อนชาติอื่นได้อีกด้วย เพราะสีหมึกดำที่จีนใช้เขียนตัวอักษรดังกล่าว คือสีน้ำชนิดหนึ่งนั่นเอง โดยผลงานจิตรกรรมสีน้ำของจีนที่ปรากฏเป็นหลักฐานพบได้ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถังและมีการพัฒนาสูงสุดในสมัยราชวงศ์ซ่ง ภาพจิตรกรรมสีน้ำในสมัยดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นภาพเขียนวิิวทิวทัศน์ที่มีความสวยงาม สำหรับการที่ภาพเขียนของจีนส่วนใหญ่ปรากฏแต่ภาพทิวทัศน์นั้น เนื่องจากชนชาติจีนมีความเชื่อในเชิงปรัชญาที่ผูกพันกับธรรมชาติ ดังนั้นเนื้อหาในภาพส่วนใหญ่จึงเป็นภาพทิวทัศน์ทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา ดอกไม้ พืชผัก ต้นไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น

ภาพที่ 1 ลักษณะภาพเขียนสีน้ำของจีน
ที่มา : Sombat Gallery. ออนไลน์. 2562.

นอกจากผลงานจิตรกรรมสีน้ำของจีนส่วนใหญ่จะผูกพันกับแนวคิดเชิงปรัชญาธรรมชาติดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ภาพจิตรกรรมสีน้ำของจีนส่วนใหญ่ยังผูกพันกับขนบประเพณีอย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้ลักษณะรูปแบบผลงานจิตรกรรมสีน้ำของจีนมีพัฒนาการที่ค่อนข้างเชื่องช้าและหยุดนิ่ง เนื่องด้วยศิลปินจีนผูกพันกับขนบธรรมเนียม ปรัชญาแบบจีน จึงนิยมเขียนภาพสีน้ำในรูปแบบประเพณีนิยมกันเป็นส่วนใหญ่ ในประเด็นประเพณีนิยมนี้ วิจารณ์ ตั้งเจริญ (2532: 32) ได้กล่าวถึงพัฒนาการงานเขียนสีน้ำของศิลปินจีนไว้อย่างน่าสนใจว่า ศิลปินจีนนิยมเขียนภาพสีน้ำในลักษณะศิลปะประเพณีนิยม เห็นได้จากประวัติศาสตร์สีน้ำของจีนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ศิลปินจีนยังนิยมเขียนภาพสีน้ำในลักษณะดั้งเดิมอยู่ โดยนิยมที่จะถ่ายทอดสติปัญญา เขียนเป็นบทกวี คำพังเพย คำอวยพร หรือคติพจน์ต่างๆ จารึกไว้บนภาพเขียนนั้น ด้วยเหตุนี้ความงดงามในภาพเขียนสีน้ำของจีนจึงเป็นความงามที่ผสมผสานไว้ด้วยความงามของภาพกับความไพเราะของภาษา และลีลาของตัวอักษรร่วมกัน

จากคำกล่าวของนักวิชาการศิลปะในข้างต้น แสดงให้เห็นว่างานเขียนสีน้ำของจีนมีพัฒนาการค่อนข้างเชื่องช้า เนื่องด้วยศิลปินจีนผูกพันกับขนบธรรมเนียมปรัชญาแบบจีน จึงทำให้งานสีน้ำของจีนในปัจจุบันจึงยังปรากฏงานที่แสดงเนื้อหาธรรมชาติ ปรัชญา ความงาม ให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ต่อมาภาพเขียนสีน้ำของจีนได้แพร่หลายออกไปในพื้นที่ต่างๆ ของทวีปเอเชีย

โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นที่บริบททางสังคม ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนวิธีการเขียนอักษร และการเขียนภาพมีความคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้งานสีน้ำแบบจีนได้รับความนิยมในญี่ปุ่นอย่างรวดเร็ว โดยศิลปินญี่ปุ่นได้นำองค์ความรู้ทางจิตรกรรมสีน้ำจากจีน มาประยุกต์ใช้กับเทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์ของตน จนเกิดผลงานที่สวยงามและมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนขึ้น ในประเด็นนี้ ทวีเกียรติ ไชยยงยศ (2533ก: 252) ได้อธิบายถึงอิทธิพลของจิตรกรรมสีน้ำจีนที่มีต่อญี่ปุ่นว่า ประเทศญี่ปุ่นรู้จักการเขียนภาพด้วยสีน้ำ โดยรับอิทธิพลจากจีน ในช่วงระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 9 ถึง 10 ภาพเขียนส่วนใหญ่เป็นภาพเกี่ยวกับบุคคล สิ่งก่อสร้าง และธรรมชาติทั่วไป ระยะเวลาญี่ปุ่นดี ประยุกต์สีน้ำไปใช้กับการพิมพ์ภาพจากแม่พิมพ์ไม้

สำหรับพัฒนาการทางด้านรูปแบบจิตรกรรมสีน้ำของญี่ปุ่นเป็นไปในลักษณะเดียวกับจีน ซึ่งรวมถึงพื้นที่ต่างๆ ในเอเชียด้วย โดยพัฒนาการที่ค่อนข้างช้าดังกล่าวมีสาเหตุมาจากชนชาติในเอเชียมีกรอบของชนบประเพณีมากมาย จึงส่งผลให้พัฒนาการเชิงวิชาการของจิตรกรรมสีน้ำตะวันออกก้าวหน้าไปอย่างเชื่องช้า ทั้งทางแนวคิด เนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งแตกต่างจากวิชาการสีน้ำฟากฝั่งตะวันตก ที่มีพัฒนาการสีน้ำที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและก้าวไกล จนกระทั่งกลายเป็นต้นแบบของวิชาการสีน้ำสากลที่ปรากฏในพื้นที่ทางศิลปะในปัจจุบัน

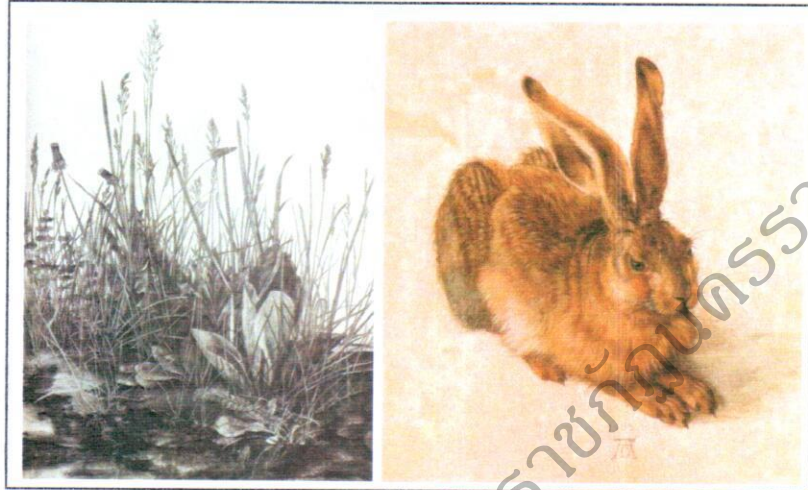
1.2) ประวัติศาสตร์สีน้ำตะวันตก ในฟากฝั่งของประวัติศาสตร์และพัฒนาการของจิตรกรรมสีน้ำตะวันตกนั้น ปรากฏความเคลื่อนไหวในด้านพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านแนวความคิด รูปแบบการถ่ายทอด วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ พัฒนาการที่ต่อเนื่องดังกล่าวส่งผลให้จิตรกรรมสีน้ำตะวันตกกลายเป็นรูปแบบสีน้ำสากลที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ทางศิลปะในปัจจุบัน

สำหรับประวัติศาสตร์ที่มาของจิตรกรรมสีน้ำตะวันตกนั้น มีข้อมูลปรากฏตามเอกสาร ตำราวิชาการศิลปะว่า จิตรกรรมสีน้ำตะวันตกเริ่มต้นจากการเขียนภาพของมนุษย์ยุคหินเก่า ต่อมาปรากฏภาพผนังของชาวอียิปต์โบราณ และภาพเขียนของชาวกรีกและโรมัน แต่เนื่องจากกระบวนการสร้างสรรค์สีน้ำในสมัยดังกล่าวอาจมิใช่สีน้ำในความหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสีน้ำในปัจจุบันหมายถึง สีน้ำโปร่งใส (Aquarelle) และวัตถุประสงค์การสร้างสรรคเป็นการสร้างผลงานสีน้ำเพื่อสีน้ำมากกว่าภาพประกอบ ดังนั้นที่มาของงานสีน้ำโปร่งใสจึงปรากฏเด่นชัดในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2546: 35) โดยสีน้ำสามารถแบ่งช่วงเวลาออกเป็น 5 ยุคสมัย ดังนี้

1.2.1) สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 15 สำหรับผลงานจิตรกรรมสีน้ำในช่วงเวลานี้ อารี สุธิพันธ์ (2560 : 21) ได้กล่าวถึงสีน้ำในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) ไว้อย่างน่าสนใจว่า สีน้ำเริ่มเป็นที่รู้จักและมีบทบาทในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาเป็นต้นมา โดยมีศิลปินชาวเยอรมันชื่อ Albrecht Durer (ค.ศ.1471-1528) ถือเป็นบิดาผู้บุกเบิกเขียนจิตรกรรมสีน้ำ ผลงานของเขามีเทคนิคที่โดดเด่นคือใช้สีน้ำเสริมระหว่างการวาดเส้นด้วยสีดำกับการระบายสี และยังมีกรปล่อยให้สีไหลซึมเข้าหากันขณะที่ระนาบรองรับยังเปียกอยู่ เทคนิคดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าเป็นเทคนิคเปียกบนเปียก (Wet on Wet) ที่ศิลปินสีน้ำนิยมใช้ในปัจจุบัน สำหรับผลงานที่โดดเด่นของ Albrecht Durer คือ (The Great Piece ค.ศ.1503) และภาพกระต่ายป่า (The Hare ค.ศ.1502) ซึ่งจิตรกรรมสีน้ำทั้งสอง

จีน ได้แสดงให้เห็นเทคนิคการระบายสีน้ำที่เด่นชัด รวมถึงวิธีการตรวจสอบธรรมชาติและสะท้อนความงามตามธรรมชาติได้อย่างสวยงาม ดังภาพที่ 2

ก.

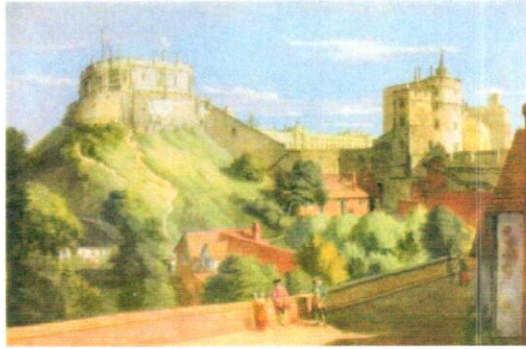
ข.

ภาพที่ 2 ผลงานของ Albrecht Durer ก. คือ The Great Piece ข. คือ The Hare ที่มา : Wikiart. ออนไลน์. 2562.

1.2.2) สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17 สำหรับในช่วงเวลานี้ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจิตรกรรมสีน้ำอีกช่วงเวลาหนึ่ง โดยศิลปินได้เปลี่ยนจากการระบายสีน้ำหลายสี มาใช้สีที่อยู่ในวรรณะเดียวกันหรือที่เรียกว่าสีเอกรงค์ (Monochrome) ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนิยมนำมาเขียนภาพเรื่องราวทิวทัศน์ และภาพที่แสดงวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป โดนศิลปินสำคัญในช่วงเวลานี้คือ Antony Van Dyck, Claude Lorrain และ Nicolas Poussin (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2546: 37-41)

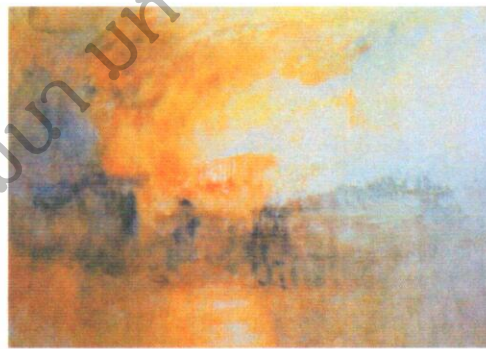
1.2.3) สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ในช่วงเวลานี้ศิลปินอังกฤษมีบทบาทสำคัญในการสร้างผลงานจิตรกรรมสีน้ำ เนื่องจากช่วงเวลานั้นชนชาวอังกฤษชั้นสูงนิยมการใช้ชีวิตนอกบ้านเพื่อการพักผ่อนและล่าสัตว์ ดังนั้นศิลปินอังกฤษจึงเลือกใช้สีน้ำเป็นสื่อในการสร้างสรรค์นอกสถานที่ เพราะอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์สีน้ำมีขนาดเล็ก จึงสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายและสะดวกรวดเร็วต่อการระบาย ด้วยเหตุนี้ศิลปินอังกฤษจึงนิยมใช้สีน้ำเป็นอย่างมาก โดยศิลปินสีน้ำชาวอังกฤษคนสำคัญในช่วงเวลานั้น คือ Paul Sandby (ค.ศ.1725-1809) และ William Turner (ค.ศ.1775-1851)

โดย Paul Sandby ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งสีน้ำของอังกฤษและเป็นผู้นำจิตรกรรมสีน้ำสมัยใหม่ มีเทคนิคการระบายสีที่โดดเด่นจากการแปรสภาพภาพวาดสีน้ำ (Watercolor drawing) มาสู่การเขียนภาพสีน้ำ (Watercolor painting) ซึ่งเน้นการระบายมากกว่าการวาดภาพแบบวาดเส้น โดยผลงานสีน้ำของเขานิยมเขียนภาพโบราณสถานต่างๆ ดังภาพที่ 3 (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2534: 192-193)

ภาพที่ 3 ผลงาน Winsor Castle ของ Paul Sandby
ที่มา : Wikipedia. ออนไลน์. 2562

ขณะที่ William Turner เป็นศิลปินที่มีความโดดเด่นในการวาดภาพทิวทัศน์ตามจินตนาการ ผลงานของเขาจะไม่ระบายเก็บรายละเอียดเพื่อให้ภาพดูเสร็จสมบูรณ์ แต่เขาจะคำนึงถึงการใช้แสง สี และบริเวณว่างให้มีความผสมผสานกลมกลืนกันเป็นหลัก และมุ่งเน้นการสะท้อนความรู้สึกและอารมณ์ของเขาเอง ดังนั้นเมื่อผลงานของเขาปรากฏแก่สายตาสาธารณชน ผู้ชมจะคิดและจินตนาการตามความรู้สึกและประสบการณ์ของตน โดยผลงานของเขาที่โดดเด่นคือภาพ “ตึกรัฐสภากำลังไหม้ไฟ” ที่แสดงเปลวไฟและหมอกควันบริเวณอาคาร ด้วยแสงสีที่สดใสไร้อารมณ์ ดังภาพที่ 4 (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2546: 54-55)

ภาพที่ 4 ผลงาน ไฟไหม้รัฐสภา ของ William Turner
ที่มา : วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2546: 10.

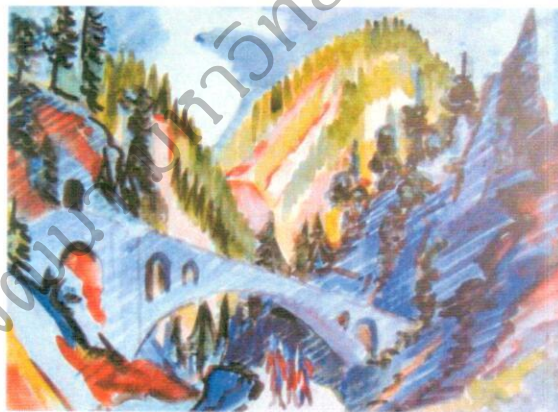
จากความโดดเด่นของ Paul Sandby และ William Turner สองศิลปินชาวอังกฤษที่กล่าวมาในข้างต้น ส่งผลให้ผลงานจิตรกรรมสีน้ำจากศิลปินอังกฤษเริ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปะสีน้ำสากลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ประเทศอังกฤษยังเป็นประเทศที่ผลิตและจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์การสร้างสรรค์สีน้ำที่เป็นที่รู้จักกันดีไปทั่วโลกอีกด้วย

1.2.4) สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 สำหรับในช่วงเวลานี้ประเทศฝรั่งเศสคือผู้นำศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) โดยมี Eugene Delacroix (ค.ศ.1798-1863) และ Paul Cezanne

(ค.ศ.1839-1906) สองศิลปินชาวฝรั่งเศสเป็นผู้นำคนสำคัญในการนำสีน้ำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยผลงานของ Eugene Delacroix มีลักษณะเหมือนภาพร่าง (Sketch) นิยมแสดงฝีแปรงที่รวดเร็วฉับพลัน บรรยากาศและสีสันทันของธรรมชาติในผลงานจะแสดงออกถึงความสดใสของสีที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติตามความเป็นจริงมากที่สุด ขณะที่ Paul Cezanne นิยมใช้เทคนิคแต้มสีเป็นแผ่นสีเหลี่ยมแบนๆ ทับซ้อนกัน เพื่อสร้างพื้นผิวลวงตาบนพื้นกระดาษ และทำการตัดทอนรายละเอียดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ภายในธรรมชาติให้เหลือเพียงโครงสร้างเท่านั้น ดังนั้น Paul Cezanne จึงมองทุกสิ่งในธรรมชาติเป็นโครงสร้างแบบเรขาคณิต (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล. 2558: 10-11)

1.2.5) สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในช่วงเวลาศตวรรษนี้ศิลปินที่มีชื่อเสียงโด่งดังส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้สีน้ำในการสร้างสรรค์ผลงานโดยตรง แต่ศิลปินหลายท่านเช่น Pablo Picasso, Henri Matisse, Wassily Kandinsky, Salvador Dali และ Joan Miro ต่างก็ใช้สีน้ำเป็นสื่อแสดงผลงานศิลปะมาแล้ว ซึ่งในช่วงเวลานี้ประเทศเยอรมันถือเป็นพื้นที่ที่มีศิลปินสร้างสรรค์ผลงานสีน้ำได้อย่างชัดเจนที่สุด โดยศิลปินชาวเยอรมันที่โดดเด่นคือ Ernst Ludwig Kirchner (ค.ศ.1880-1983) กับผลงานที่ชื่อว่า Bridge in Landwassertal (ภาพที่ 5) ได้แสดงสีและรอยแปรงที่สะท้อนอารมณ์รุนแรงมากกว่าธรรมชาติเชิงรูปธรรมที่ปรากฏอยู่ ดังนั้นผลงานจิตรกรรมสีน้ำในช่วงนี้จึงถือได้ว่าเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบรูปธรรมมาสู่รูปแบบนามธรรม (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2546: 65-66)

ภาพที่ 5 ผลงาน Bridge in Landwassertal ของ Ernst Ludwig Kirchner
ที่มา: Wikiart. ออนไลน์. 2562.

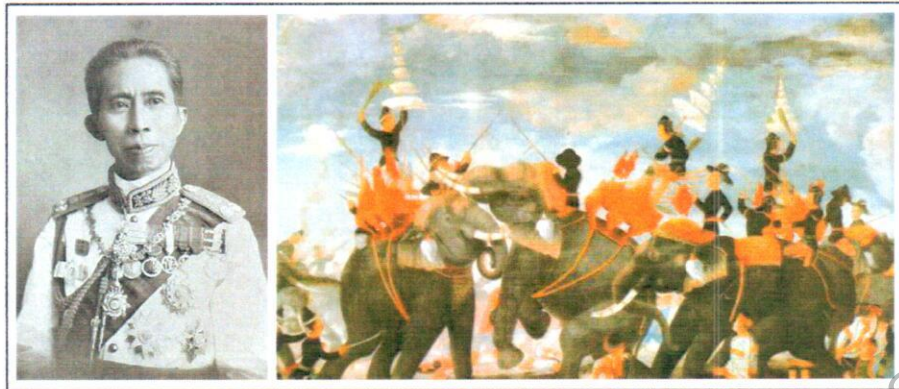
จากประวัติศาสตร์ ที่มา พัฒนาการของสีน้ำตะวันตกที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ชัดว่า จิตรกรรมสีน้ำทางตะวันตกนั้น มีพัฒนาการที่ต่อเนื่องทั้งทางด้านแนวคิด และกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งแตกต่างจากพัฒนาการผลงานจิตรกรรมสีน้ำทางตะวันออกที่ยังมีกรอบการสร้างรูปแบบประเพณีนิยมเป็นส่วนใหญ่ กระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องดังกล่าวของสีน้ำตะวันตก ส่งผลให้แนวคิด เทคนิคและรูปแบบผลงานที่ศิลปินในแต่ละยุคสมัยคิดค้นขึ้นนั้น กลายเป็นต้นแบบของผลงานจิตรกรรมสีน้ำสากลที่ปรากฏในพื้นที่ทางศิลปะในปัจจุบัน

1.3) ประวัติศาสตร์สีน้ำไทย สำหรับประวัติศาสตร์ ที่มา และพัฒนาการของสีน้ำในประเทศไทยนั้น จิตรกรรมสีน้ำได้มีพัฒนาการแบบร่วมสมัยในลักษณะมีความเป็นตะวันออกและตะวันตกผสมกลมกลืนกันอยู่ แต่หากมองในด้านรูปแบบแล้ว จิตรกรรมสีน้ำของไทยจะก้าวหน้าในรูปแบบตะวันตกมากกว่า เหตุเพราะแม้สีน้ำตะวันออกในรูปแบบของจีนจะเข้ามาในประเทศไทยเป็นระยะเวลาผ่านการค้าขาย แต่กลับไม่ได้รับความนิยมสร้างสรรค์ในหมู่คนไทยเท่าใดนัก เหตุเพราะสีน้ำรูปแบบของจีนมีลักษณะประเพณีนิยม จึงเต็มไปด้วยกรอบแนวคิดและกรอบวัฒนธรรมกำกับอยู่ตรงข้ามกับสีน้ำรูปแบบตะวันตกที่มีแนวคิด เทคนิคและรูปแบบที่น่าสนใจมากกว่า ส่งผลให้ศิลปินไทยส่วนใหญ่นิยมสร้างสรรค์ผลงานสีน้ำในรูปแบบตะวันตก โดยประวัติศาสตร์สีน้ำไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลาคือ

1.3.1) สีน้ำสมัยเริ่มต้น เริ่มตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ในสมัยรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ชนชาติในทวีปเอเชียรวมถึงประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการล่าอาณานิคมจากชาติตะวันตก โดยการล่าอาณานิคมดังกล่าวได้ส่งผลให้อิทธิพลตะวันตกเข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยในทุกๆ ด้าน ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงศิลปะ ซึ่งการเข้ามามีบทบาทของศิลปะตะวันตก ส่งผลให้เป็นจุดเริ่มต้นของสีน้ำในประเทศไทย โดยปรากฏข้อมูลว่าสีน้ำได้เริ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งในขณะนั้นได้มีจิตรกรชาวอังกฤษเข้ามาทำการสอนศิลปะในเมืองไทย และใช้สีน้ำในการสอน นับจากนั้นเป็นต้นมากระบวนการระบายสีน้ำจึงเริ่มเป็นที่รู้จักและแพร่หลายมาสู่กลุ่มผู้รักงานศิลปะมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) รูปแบบการเขียนภาพแบบตะวันตกได้เริ่มแพร่หลายเข้ามาสู่สังคมอย่างเต็มตัวมากขึ้น ศิลปินที่มีบทบาทในยุคสมัยนี้คือ สมเด็จฯเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถในทางศิลปะในหลายสาขา เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรมวรรณกรรม ดุริยางค์และนาฏศิลป์ และทรงได้รับการยกย่องให้เป็นอัครศิลปินของไทย โดยพระองค์ท่านได้นำสีน้ำมาใช้ในลักษณะภาพประกอบ มีการระบายสีโครงสร้าง องค์ประกอบ และวัตถุต่างๆ ให้เกิดความลึกแบบสามมิติ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ศิลปินทางตะวันตกนิยมใช้สร้างสรรค์ผลงาน (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, 2558: 13-14)

โดย วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ (2546 : 78-83) ได้ขยายความถึงความสามารถของสมเด็จฯเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ไว้อย่างน่าสนใจว่า พระองค์ทรงใช้สีน้ำในการระบายสีได้อย่างชำนาญโดยเฉพาะเรื่องแสงเงา และทรงมีความละเอียดประณีต ผลงานของพระองค์จึงมีความสมจริงในบรรยากาศของธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากภาพพระศรีสุริโยทัยขาดคอช้างในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (ภาพที่ 6) ซึ่งทรงเขียนไว้เมื่อปีพ.ศ.2430 โดยภาพดังกล่าวได้รับรางวัลที่ 3 ในการประกวดภาพเขียนสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ภาพที่ 6 สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และผลงานภาพเขียนพระศรีสุริโยทัยขาดคอช้าง
ในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ
ที่มา : Wikipedia. ออนไลน์. 2562.

ต่อมาในช่วงปีพ.ศ.2456 สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้มีการเปิดโรงเรียนเพาะช่างขึ้น นับเป็นโรงเรียนที่สอนวิชาการศิลปะอย่างเป็นระบบ แห่งแรกในประเทศไทย โดยสื่อสีน้ำถือเป็นสื่อสำคัญประเภทหนึ่งที่ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการใช้สีน้ำในการเรียนการสอนช่วงเวลานั้น อารี สุทธิพันธุ์ (2526: 27) ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า สื่อสีน้ำที่ใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนเพาะช่างช่วงแรกนั้น มุ่งเน้นการระบายสีเพื่องานออกแบบสถาปัตยกรรมมากกว่านำมาใช้ในงานสร้างสรรค์ศิลปะ โดยเทคนิคการระบายมุ่งเน้นให้ภาพเขียนมีบรรยากาศคล้ายของจริงมากที่สุด

จากคำกล่าวของ อารี สุทธิพันธุ์ แสดงให้เห็นว่าสื่อสีน้ำในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนเพาะช่างนั้น มุ่งเน้นไปที่งานออกแบบสถาปัตยกรรมมากกว่างานสร้างสรรค์ศิลปะ ดังนั้นผลงานจิตรกรรมสีน้ำในสมัยเริ่มต้นของไทย จึงไม่ปรากฏผลงานสีน้ำเชิงสร้างสรรค์มากมายนัก แต่ภายหลังการเกิดโรงเรียนเพาะช่างที่กล่าวมา พัฒนาการของงานจิตรกรรมสีน้ำไทยได้เริ่มถูกพัฒนาตามกระบวนการเรียนการสอนศิลปะในรูปแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น

1.3.2) สีน้ำสมัยใหม่ของไทย เริ่มตั้งแต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในปีพ.ศ.2475 ในช่วงเวลานี้บริบทต่างๆ ในสังคมไทยเริ่มเปิดกว้างทางความคิด ทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ การเปิดกว้างทางความคิดดังกล่าวส่งผลให้วิชาการศิลปะมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด เห็นได้จากกระบวนการเรียนการสอนศิลปะภายในโรงเรียนเพาะช่าง และโรงเรียนประณีตศิลปกรรม (มหาวิทยาลัยศิลปากรในปัจจุบัน) ที่มีการปรับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะให้มีความทันสมัยในรูปแบบตะวันตกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้อิทธิพลแนวคิดศิลปะสมัยใหม่แบบตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาผ่านสื่อต่างๆ ส่งผลให้นักศึกษา ครู อาจารย์ และศิลปิน เกิดความสนใจที่จะศึกษาทดลองรูปแบบ เทคนิคตามแบบศิลปะตะวันตก

ความเคลื่อนไหวในกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น ส่วนหนึ่งมาจากการที่นายคอร์ราโด เฟโรจี (Corrado Feroci) หรือ อาจารย์ ศิลป์ พีระศรี เข้ามารับราชการใน

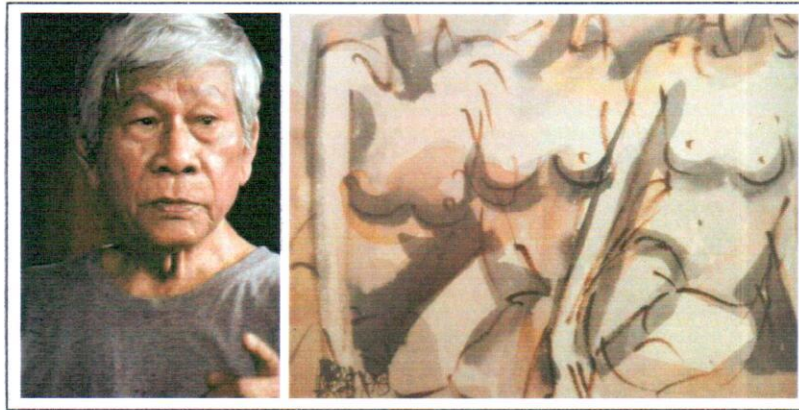

ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2466 ได้เป็นผู้ผลักดันให้เกิดโรงเรียนประณีตศิลปกรรมขึ้น ภายหลังคือ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยอาจารย์ศิลป์ ได้นำแนวคิดศิลปะหลักวิชา (Academic Art) แบบตะวันตก เข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาทางแนวคิด ทักษะในรูปแบบ ตะวันตกมากยิ่งขึ้น ภายหลังเมื่ออิทธิพลศิลปะสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ศิลปิน ครู อาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนักศึกษา ก็ได้้นำแนวคิดศิลปะหลักวิชามาผสมผสานเข้ากับแนวคิดศิลปะ สมัยใหม่ โดยศิลปินที่มีบทบาทต่อขบวนการศิลปะสมัยใหม่ เช่น เพื่อ หริพิทักษ์ จำรัส เกียรติก้อง ชลูด นิ่มเสมอ และประหยัด พงษ์ดำ เป็นต้น (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล. 2558: 15-16)

สำหรับสื่อสีน้ำในช่วงเวลาดังกล่าว มีการพัฒนาทั้งด้านรูปแบบ เทคนิค และวัสดุอุปกรณ์ตามแบบศิลปะตะวันตก ส่งผลให้เกิดผลงานสีน้ำที่มีรูปแบบสมัยใหม่ที่แตกต่างจาก ผลงานภาพประกอบสถาปัตยกรรมออกมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2524-2525 มีการ แสดงผลงานนิทรรศการสีน้ำของกลุ่มต่างๆ ส่งผลให้สาธารณชนสนใจผลงานสีน้ำมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีการเปิดการสอน จิตรกรรมสีน้ำขึ้น ส่งผลเกิดการตื่นตัวในสถาบันการศึกษาทางศิลปะต่างๆ และเกิดบัณฑิตผู้มีความ เชี่ยวชาญจิตรกรรมสีน้ำ ซึ่งภายหลังกลายเป็นศิลปินสีน้ำชื่อดังหลายต่อหลายท่าน (นพดล เนตรดี. 2554: 12)

ต่อมาในปีพ.ศ. 2526 อารี สุทธิพันธุ์ ได้เขียนหนังสือ “การระบายสีน้ำ” สำหรับใช้ในการเรียนการสอนสีน้ำภายในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หนังสือเรียนดังกล่าวได้ กลายเป็นหนังสือการสอนสีน้ำเล่มแรกของประเทศไทย โดยเนื้อหาภายในเล่มมุ่งเน้นกระบวนการ สอนการระบายสีน้ำขั้นพื้นฐาน มีการสอนเทคนิคการระบายสีน้ำเช่น การระบายเรียบ การระบายทับ การระบายเปียก การระบายแห้ง การสร้างพื้นผิว รวมทั้งการทำความเข้าใจกับวัสดุอุปกรณ์สีน้ำ ก่อน จะเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งการอธิบายเนื้อหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนี้ ถือว่าค่อนข้าง ใหม่กับวงวิชาการศิลปะในประเทศไทยขณะนั้น เพราะก่อนหน้านี้กระบวนการระบายสีน้ำมี กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่ชัดเจนนัก โดยการระบายจะเป็นไปอย่างอิสระเสรีหรือไม่ก็เป็นไปตาม อิทธิพลของศิลปะหลักวิชา แต่ขณะที่กระบวนการสอนของอารี สุทธิพันธุ์ เป็นไปในรูปแบบ กระบวนการระบายสีน้ำสมัยใหม่จากสหรัฐอเมริกา ดังนั้นจึงถือได้ว่าหนังสือการระบายสีน้ำดังกล่าว เป็นตำราบุกเบิกรูปแบบการเรียนการสอนจิตรกรรมสีน้ำเล่มแรกของประเทศไทย และ อารี สุทธิพันธุ์ ได้กลายเป็นบุคคลสำคัญที่ยกระดับและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนสีน้ำในรูปแบบศิลปะ สมัยใหม่ ซึ่งนอกจากอารี สุทธิพันธุ์ จะทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนศิลปะแล้ว อีกบทบาทหนึ่ง อารี สุทธิ พันธุ์ ยังเป็นศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานสีน้ำรูปแบบก้าวหน้ามาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน ส่งผล ให้ได้รับการยกย่องจากศิลปิน ครู อาจารย์ และนักวิชาการศิลปะว่า เป็นครูผู้บุกเบิกวิชาการทาง ศิลปศึกษาในประเทศไทย และต่อมาในปี พ.ศ. 2555 อารี สุทธิพันธุ์ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้ เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม)

ภาพที่ 7 อารี สุทธิพันธุ์ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะ (จิตรกรรม) และผลงานจิตรกรรมสีน้ำ
ที่มา : หลักสูตรศิลปศึกษา. 2562: 69 และ อารี สุทธิพันธุ์. 2560: 128.

ต่อมาเมื่อเข้าสู่ช่วงปีพ.ศ.2520 - 2540 นับได้ว่าเป็นช่วงเวลาของการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำอย่างแท้จริง เห็นได้จากนิสิตนักศึกษารวมถึงศิลปินให้ความสนใจ โดยนำผลงานจิตรกรรมสีน้ำมาแสดงออกในรูปแบบนิทรรศการศิลปะกันบ่อยครั้ง โดยศิลปินสำคัญผู้สนใจสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำในช่วงดังกล่าวนี้ เช่น โกศล พิณกุล นิต วัตุนยา ศรีวรรณ เจนหัตถการกิจ พิชิต ตั้งเจริญ วิโชค มุกดามณี วิรุณ ตั้งเจริญ สุชาติ วงษ์ทอง นกุล ปัญญาดี บรรลุ วิริยาภรณ์ ประภาศ วรรณรัตน์ อินทร์อำ อัญชลี โสมดี ไพฑูรย์ จันทร์หอม ชัยวัฒน์ วรรณานนท์ โกศล พิณกุล ทวี เกษางาม ไสว วงษาพรหม ฯลฯ นอกจากความเคลื่อนไหวของศิลปินที่กล่าวมาแล้ว หลักสูตรในสถาบันการศึกษาศิลปะต่างๆ เช่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันศิลปะเอกชน ก็ได้บรรจุวิชาจิตรกรรมสีน้ำ หรือการระบายสีน้ำไว้ด้วย (วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. 2546: 139-142)

ปัจจุบันผลงานจิตรกรรมสีน้ำถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 ผ่านสถาบันการศึกษาทางศิลปะของภาครัฐและเอกชน ผลงานจิตรกรรมสีน้ำในปัจจุบันจึงโดดเด่นในเรื่องของเทคนิค สีสัน และวัสดุที่หลากหลาย โดยนิยมถ่ายทอดออกมาเป็น ผลงานทิวทัศน์ ทัศนียภาพ ดอกไม้ คนเหมือน ภาพนู้ด ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีจิตรกรรมสีน้ำรูปแบบสะท้อนสังคม ซึ่งมีเนื้อหาภายใต้บริบทต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ปัจจุบันผลงานจิตรกรรมสีน้ำมีการจัดแสดงนิทรรศการทั้งรูปแบบเดี่ยวและกลุ่มบ่อยครั้ง เกิดศิลปินหน้าใหม่ขึ้นในวงการสีน้ำหลายท่าน เช่น อติศร พรศิริกาญจน์ ไพวัลย์ ชัยรัตน์ ดิเรก กิ่งนอก นพดล เนตรดี ธนกร ไชยจินดา สมโภชน์ สิงทอง วีรเกียรติ ศุภกรฤติ เป็นต้น โดยเฉพาะ ดิเรก กิ่งนอก ถือเป็นศิลปินสีน้ำรุ่นใหม่ที่มีผลงานจิตรกรรมสีน้ำเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศไทยและในระดับสากล (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล. 2558 : 20)

โดยสรุปองค์ความรู้ด้านวิชาการจิตรกรรมสีน้ำมีจุดเริ่มต้นในประเทศจีน ต่อมาแบบการระบายสีน้ำแบบจีนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในพื้นที่ต่างๆ ในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะญี่ปุ่น แต่ความนิยมดังกล่าวถูกพัฒนาไปในรูปแบบประเพณีนิยม จึงส่งผลให้จิตรกรรมสีน้ำรูปแบบจีนมีพัฒนาการทางด้านรูปแบบ เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์น้อยมาก ขณะที่ปากฝั่งตะวันตกจิตรกรรม

สีน้ำได้เติบโตขึ้นพร้อมๆ กับแนวคิดทางลัทธิศิลปะตะวันตก โดยการเติบโตดังกล่าวเป็นไปในรูปแบบก้าวหน้า ส่งผลให้รูปแบบผลงาน เทคนิควิธีการสร้างสรรค์มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด และส่งอิทธิพลทางความคิดมาสู่พื้นที่ต่างๆ ในทวีปเอเชียรวมถึงประเทศไทย ภายหลังจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย จิตรกรรมสีน้ำจึงได้ถูกพัฒนาในแนวทางการศิลปะตะวันตกมากยิ่งขึ้น โดยมีบุคคลสำคัญในกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนการระบายสีน้ำที่สำคัญคือ อารี สุทธิพันธ์ ผู้ซึ่งนำกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบศิลปะสมัยใหม่จากสหรัฐอเมริกามาใช้กับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะในประเทศไทย ส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหว เกิดการพัฒนาทางแนวคิด รูปแบบ เทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เกิดศิลปินมากมายที่เชี่ยวชาญกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำในรูปแบบศิลปะสมัยใหม่ และภายหลังจากคุณูปการดังกล่าวได้ส่งเสริมให้ อารี สุทธิพันธ์ ได้รับการเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ในปี พ.ศ. 2555

2) วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการระบายสีน้ำ สำหรับองค์ความรู้การระบายสีน้ำขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องทำความเข้าใจในวัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการระบายสีน้ำให้ถ่องแท้เสียก่อนจึงจะสามารถปฏิบัติการระบายสีน้ำและปฏิบัติการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำได้

2.1) วัสดุอุปกรณ์สำหรับการระบายสีน้ำที่สำคัญประกอบไปด้วย

2.1.1) สีน้ำ (Watercolor) สีน้ำมีคุณสมบัติที่สำคัญ 2 ประการคือ 1. เนื้อสีทำละลายกับน้ำได้ง่ายเนื่องจากเนื้อสีผสมควาอาร์บิกที่สกัดมาจากต้นอะคาเซีย (Acacia Tree) 2. เนื้อสีมีคุณสมบัติโปร่งใสเมื่อทำการระบายจะมองเห็นพื้นกระดาษ โดยปัจจุบันสีน้ำมีการผลิตออกมามากมายหลายยี่ห้อ แต่สามารถแบ่งตามลักษณะบรรจุภัณฑ์ได้ 2 แบบคือ สีน้ำแบบหลอด สีน้ำแบบตลับ

สำหรับสีที่นิยมใช้ในการระบายสีน้ำมีดังต่อไปนี้

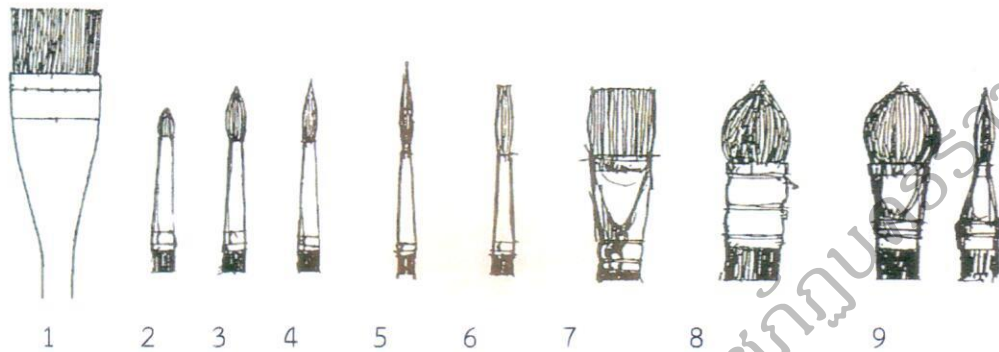
1. สีแดง (Alizarine Crimson) หรืออื่นๆ
2. สีน้ำตาล (Burnt Sienna) หรืออื่นๆ
3. สีเหลือง (Lemon Yellow หรือ Cadmium Yellow)
4. สีส้ม (Cadmium Orange) หรืออื่นๆ
5. สีเขียว (Viridian หรือ Hooker Green)
6. สีฟ้า (Peacock Blue) หรืออื่นๆ
7. สีน้ำเงิน (Ultramarine Blue หรือ Prussian Blue)
8. สีม่วง (Bright Violet) หรืออื่นๆ
9. สีเทา (Paynes Grey) หรืออื่นๆ

สำหรับสีน้ำดังกล่าวข้างต้น เป็นสีน้ำพื้นฐานที่ผู้สร้างสรรค์ควรซื้อมาใช้ให้ครบ และเมื่อระบายจะเชี่ยวชาญแล้วก็สามารถซื้อสีในเฉดอื่นๆ เพิ่มเติมได้ต่อไป (นพดล เนตรดี. 2554: 16-17)

2.1.2) พู่กันสีน้ำ (Brush) เป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการลากและระบายให้เกิดรูปภาพ โดยพู่กันสีน้ำมีคุณสมบัติสำคัญคือ ขนแปรงต้องอุ้มน้ำได้มากและต้องมีการสปริงตัวดี

คุณสมบัติดังกล่าวช่วยให้การระบายสีน้ำเป็นไปอย่างไหลลื่นและฉับไวเฉียบคม ส่งผลให้ได้ภาพจิตรกรรมสีน้ำที่สวยงาม ปัจจุบันพู่กันสีน้ำมีให้เลือกใช้หลากหลายรูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน (สุมาลี เอกชนนิยม. 2546: 26) สำหรับพู่กันที่นิยมใช้ในการระบายสีน้ำมีดังต่อไปนี้

ภาพที่ 8 แสดงพู่กันสีน้ำรูปแบบต่างๆ
ที่มา : โกลล พิณกุล. 2542: 11.

1. Hake : เป็นพู่กันทำจากขนสัตว์ เหมาะสำหรับระบายเนื้อที่กว้างๆ
  2. Spotter : พู่กันสำหรับระบายสีจุดกลม
  3. Standard Round : ปลายพู่กันเรียวยาวเล็กใช้ระบายเส้นต่างๆ
  4. Designer Round : พู่กันนี้มีปลายเรียวยาว สำหรับใช้ระบายเส้นลักษณะต่างๆ ที่ต้องการความคมชัดและความละเอียด
  5. Script : ขนพู่กันรูปแบบนี้จะมีลักษณะเรียวยาว จึงเหมาะสำหรับการระบายลากเส้น เช่น การระบายกิ่งไม้ ต้นหญ้า สายไฟ เสากระโดงเรือ ฯลฯ ที่ยาวสม่ำเสมอ
  6. Lettering : มีขนพู่กันลักษณะปลายตัด จึงเหมาะสำหรับการเขียนตัวหนังสือ และงานที่ต้องการความละเอียดคมชัด
  7. Flat : พู่กันรูปแบบนี้มีขนกว้างปลายแหลมตัดตรง จึงเหมาะสำหรับระบายสีคลุมเนื้อที่กว้างใหญ่ และขอบที่เรียบมุม เช่น สถาปัตยกรรมต่างๆ
  8. Mop : ขนพู่กันมีลักษณะกลมและใหญ่ จึงเหมาะสำหรับเทคนิคเปียกบนเปียก ใช้ระบายคลุมเนื้อที่กว้างๆ ทั่วไป
  9. Filbert : เป็นพู่กันที่เหมาะสำหรับระบายสีพื้นที่เล็กๆ และขยายไปสู่เนื้อที่กว้างใหญ่ พู่กันชนิดนี้ปลายคมแหลม สามารถใช้เก็บรายละเอียดแทนพู่กัน Rigger ได้
- พู่กันสีน้ำที่กล่าวมาข้างต้น เป็นพู่กันที่นิยมใช้ในวงการสีน้ำและมีการวางขายตามท้องตลาดทั่วไป ผู้สร้างสรรค์จึงสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสมของงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่สวยงามตามที่ต้องการได้ (โกลล พิณกุล. 2542: 10-11)

2.1.3) กระดาษสีน้ำ (Watercolor Paper) กระดาษที่เหมาะสมสำหรับการระบายสีน้ำต้องมีคุณสมบัติคือ เป็นกระดาษที่ผลิตจากฝ้ายหรือทำจากเส้นใยไม้ตามกระบวนการเคมี

ความหนาของกระดาษต้องมีความหนาขนาด 300 แกรม หรือ 140 ปอนด์ขึ้นไป จึงจะไม่บิดงอขณะทำการระบาย โดยทั่วไปกระดาษสีน้ำแบ่งออกได้ 3 ลักษณะคือ 1. กระดาษชนิดหยาบ 2. กระดาษชนิดกึ่งหยาบ 3. กระดาษชนิดเรียบ ซึ่งกระดาษทั้ง 3 รูปแบบเหมาะกับลักษณะงานที่แตกต่างกันออกไป เช่น ถ้าต้องการผลงานที่แสดงพื้นผิว หรือริ้วรอยบนกระดาษก็เลือกใช้กระดาษชนิดหยาบหรือกึ่งหยาบ แต่ถ้าต้องการผลงานที่เน้นความละเอียดเช่นงานภาพประกอบก็เลือกใช้แบบเรียบ

สำหรับกระดาษสีน้ำที่นิยมใช้ในปัจจุบันมีหลายคุณภาพหลายยี่ห้อ เช่น ยี่ห้อเรอเนซองค์ (Renaissance) และแคนสัน (Canson) เป็นเกรดที่เหมาะสมกับงานที่ดูลงเทคนิคหรืองานนักศึกษา ขณะที่กระดาษเกรดศิลปินจะนิยมใช้ยี่ห้อ อาเช่ (Arches) เพราะเป็นเนื้อกระดาษคุณภาพเยี่ยม มีกระบวนการผลิตที่ละเอียด ใช้วัสดุคุณภาพ เมื่อโดนน้ำไม่บิดงอ สามารถเก็บไว้ได้นานเป็นร้อยปี นอกจากนี้กระดาษเกรดศิลปินยังมีอีกหลายยี่ห้อ เช่น บ็อกกิ้งฟอร์ด (Bockingford) และ วอเตอร์ฟอร์ด (Waterford) เป็นต้น

2.1.4) กระดานรองเขียน (Drawing Board) กระดานรองเขียนที่นิยมใช้ในงานสีน้ำมักจะเป็นไม้กระดานที่มีคุณสมบัติโดนน้ำไม่บิดงอ มีความแข็งแรงและน้ำหนักเบา ดังนั้นกระดานไม้อัดที่วางขายตามร้านขายเครื่องเขียนทั่วไปจึงไม่เหมาะสำหรับงานสีน้ำ เนื่องจากวัสดุเมื่อโดนน้ำแล้วกระดานจะบิดงอได้ง่าย โดยทั่วไปขนาดของกระดานที่นิยมใช้คือขนาด 18 x 24 นิ้ว

2.1.5) จานสี (Palette) จานสีสำหรับการระบายสีน้ำควรเป็นจานสีที่มีขนาดใหญ่ มีช่องผสมสีที่ใหญ่พอสมควร และจานสีควรมีสีขาวเพื่อให้เห็นเนื้อสีเวลาผสมสีได้ชัดเจน ปัจจุบันจานสีมีให้เลือกมากมายหลายขนาดและหลายยี่ห้อ ที่นิยมคือจานสีที่มีขนาดใหญ่รูปทรงกลมมีฝาปิดหรือจานสีรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบมีฝาปิด เป็นต้น

2.1.6) ภาชนะใส่น้ำ (Water Container) สำหรับภาชนะใส่น้ำที่ใช้ในงานสีน้ำควรเป็นภาชนะที่มีขนาดบรรจุน้ำได้ไม่ต่ำกว่า 1 ลิตร เพราะการระบายสีน้ำต้องใช้น้ำในการทำละลายผสมสี และล้างพู่กันตลอดเวลา ดังนั้นในการใช้งานจึงควรมีภาชนะใส่น้ำอย่างน้อย 2 ถัง โดยถังหนึ่งไว้ใช้ผสมสี ส่วนอีกถังหนึ่งไว้ใช้สำหรับล้างพู่กัน การแยกถังใช้งานดังกล่าวจะส่งผลให้สีที่ปรากฏบนกระดาษมีความสดใสและสวยงาม

2.1.7) เทปกาว (Gummed Tape) เทปกาวใช้สำหรับขึงกระดาษในติดแน่นกับกระดานรองเขียนทั้ง 4 ด้าน เพื่อไม่ให้กระดาษย่นเวลาระบายสีน้ำ โดยเทปกาวที่นิยมใช้คือเทปกาวยี่ห้อ Nito เนื่องจากมีคุณสมบัติติดแน่นและลอกออกจากกระดาษได้ง่าย นอกจากนี้ยังนิยมใช้เทปกาวระบายน้ำซึ่งมีคุณสมบัติติดแน่นกว่าเทปกาวทั่วไป แต่จะลอกออกยากกว่าเพราะต้องใช้น้ำเปล่าลูบจนเทปกาวก่อนจึงจะสามารถลอกออกจากกระดาษและกระดานรองเขียนได้

2.1.8) ดินสอ (Pencil) ดินสอที่ใช้สำหรับการร่างภาพสีน้ำควรใช้ดินสอ HB เพราะมีความเข้มน้อยไม่ทำให้สีดำจนเกินไป เมื่อร่างผิดพลาดจึงสามารถลบแก้ไขได้โดยไม่ต้องรอยดินสอไว้ หากดินสอดำเกินไปจะไม่เหมาะกับงานสีน้ำเพราะสีน้ำมีคุณสมบัติโปร่งแสง ส่งผลงานขาดความสวยงามเนื่องจากเห็นรอยดินสอสีดำชัดเจน

2.1.9) ฟองน้ำ (Sponge) ฟองน้ำสำหรับงานสีน้ำสามารถใช้ฟองน้ำที่วางขายทั่วไปตามท้องตลาดได้ โดยฟองน้ำมีความจำเป็นในการใช้งานในเทคนิคเปียกบนเปียกและแห้งบน

เปียก นอกจากนี้พองน้ำยังใช้สำหรับซับสีที่รุกรานในพื้นที่ที่ผู้สร้างสรรค์ไม่ต้องการ และใช้ทำความสะอาดอุปกรณ์ได้

2.1.10) ผ้าและกระดาษทิชชู (Rag and Tissue Paper) กระดาษทิชชูและผ้าเป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการระบายสีน้ำ โดยผ้าใช้สำหรับทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆ และใช้เช็ดสีเวลาล้างพู่กัน ขณะที่กระดาษทิชชูใช้สำหรับทำความสะอาดและซับสีในพื้นที่ต่างๆ ที่ไม่ต้องการ

2.1.11) ขาตั้งวาดภาพ (Easel) ขาตั้งรองเขียนภาพเป็นเครื่องมือสำหรับวางกระดาษรองเขียน สามารถปรับองศาของกระดาษได้ตามที่ต้องการ ส่งผลให้สามารถลงมือระบายสีได้สะดวกสบายมากขึ้น นอกจากนี้ขาตั้งยังมีประโยชน์ในการเขียนภาพนอกสถานที่ โดยขาตั้งวาดภาพสามารถปรับขาตั้งให้เหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีความต่างระดับหรือพื้นที่ขรุขระได้ ส่งผลให้เกิดความสะดวกสบายในการวาดภาพนอกสถานที่มากยิ่งขึ้น (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, 2558: 26-30)

2.2) เทคนิคการระบายสีน้ำ

หลังจากทำความเข้าใจประวัติศาสตร์สีน้ำ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการระบายสีน้ำเป็นอย่างดีแล้ว ต่อมาจึงเป็นขั้นตอนปฏิบัติการระบายสีน้ำ ซึ่งธรรมชาติของสีน้ำจะมีคุณสมบัติโปร่งใส แห้งเร็ว และมีการรุกรานผ่านตัวกลางคือน้ำ สำหรับเทคนิคการระบายสีน้ำมีเทคนิคสำคัญ 4 เทคนิคดังต่อไปนี้

2.2.1) เทคนิคเปียกบนเปียก (Wet on Wet) เป็นเทคนิคที่ใช้สีน้ำเปล่าหรือสีเปียกระบายลงบนพื้นที่วัตถุที่ต้องการบนกระดาษให้เปียกชุ่ม จากนั้นใช้น้ำเปล่าผสมสีให้มีลักษณะค่อนข้างเหลว แล้วนำไประบายในพื้นที่เดิมขณะที่กระดาษยังเปียกอยู่ สีจะซึมไปตามกระดาษเปียก ในขั้นตอนนี้อาจทำการแทรกสีอื่นๆ ลงไปในขณะที่กระดาษยังเปียกอยู่จะเกิดการผสมกันของสี เกิดความชุ่มฉ่ำ นุ่มนวลของสีที่ฟุ้งกระจายไปในกระดาษ เทคนิคนี้นิยมใช้ระบายรูปทรงธรรมชาติ บรรยากาศพื้นหลัง ตลอดจนรายละเอียดอื่นๆ ที่ต้องการสีซึมประสานเข้าหากันอย่างนุ่มนวล

2.2.2) เทคนิคแห้งบนเปียก (Dry on Wet) เป็นเทคนิคที่ใช้สีน้ำเปล่าหรือสีเปียกระบายลงไปในพื้นที่วัตถุที่ต้องการบนกระดาษให้เปียกชุ่ม จากนั้นใช้สีที่ค่อนข้างข้นหรือผสมน้ำน้อย นำมาระบายลงบนพื้นที่ยังกล่าว สีจะมีความเข้มและฟุ้งกระจายไปตามกระดาษเปียกอย่างสวยงาม เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการสร้างแสงเงาบนวัตถุ หรือนั้นพื้นที่ที่แสดงความเข้มของสีและความเข้มของเงา

2.2.3) เทคนิคเปียกบนแห้ง (Wet on Dry) เทคนิคนี้คือการระบายเรียบ กล่าวคือเป็นการผสมสีน้ำให้มีลักษณะเหลว แล้วจึงทำการระบายลงบนกระดาษที่แห้ง เทคนิคนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย เช่น นำไประบายพื้นผิววัตถุหรือบรรยากาศให้เปียกชุ่มก่อน แล้วจึงระบายสีตามลงไป หรือรอให้สีเดิมแห้งเสียก่อน จากนั้นใช้เทคนิคเปียกบนแห้งทำการเคลือบเงาในพื้นที่ต่างๆ เป็นการคัดและเน้นแสงเงาให้เกิดความชัดเจนสวยงาม

2.2.4) เทคนิคแห้งบนแห้ง (Dry on Dry) เทคนิคนี้เป็นการผสมสีให้ข้นหรือไม่จำเป็นต้องผสมน้ำเลย การระบายจะเป็นการระบายแบบรวดเร็ว ฉับไว กล่าวคือ นำพู่กันจุ่มสีที่มีความข้นแล้วทำการระบายอย่างรวดเร็ว สีจะติดบนกระดาษเพียงบางส่วน เกิดประกาย

ระยิบระยับขึ้นบนพื้นกระดาด เทคนิคนี้นิยมใช้ในการระบายสีพื้นน้ำทะเล แม่น้ำ น้ำตก ผิวแก้วที่แสดงประกายแสงระยิบระยับ เป็นต้น

เทคนิคสีน้ำทั้ง 4 เทคนิค ไม่จำเป็นต้องกำหนดว่าเทคนิคใดควรเริ่มก่อนหลัง แต่สามารถประยุกต์ใช้ทั้ง 4 เทคนิคพร้อมกันได้ เมื่อฝึกจนชำนาญแล้ว จะสามารถเลือกใช้เทคนิคได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความสวยงามได้ตามต้องการ

1.1.2. ประติมากรรม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลองค์ความรู้พื้นฐานประติมากรรม โดยจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ 1.ประวัติศาสตร์ประติมากรรมตะวันตกและประวัติศาสตร์ประติมากรรมไทย 2.ประเภทงานประติมากรรม วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการขึ้นรูปงานประติมากรรม

1) ประวัติศาสตร์ประติมากรรมตะวันตกและประวัติศาสตร์ประติมากรรมไทย

1.1) ประวัติศาสตร์ประติมากรรมตะวันตก สามารถแบ่งออกเป็น 4 ยุคสมัย ได้แก่ ประติมากรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ ประติมากรรมยุคประวัติศาสตร์ ประติมากรรมสมัยใหม่ และประติมากรรมร่วมสมัย

1.1.1) ประติมากรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ (Historic period of sculpture) เป็นประติมากรรมที่สร้างขึ้นในช่วงประมาณ 25,000-10,000 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ งานที่พบส่วนใหญ่เป็นงานประติมากรรมหินประเภทหินด้าและลอยตัว พื้นผิวและรูปทรงนิยมแกะสลักเป็นรูปคนและรูปสัตว์ต่างๆ แต่ที่เป็นที่ยอมรับว่ามีความสวยงามและโดดเด่นคือประติมากรรมรูปคนที่มีลักษณะเป็นเพศหญิง ซึ่งลักษณะผลงานจะแสดงลักษณะของผู้หญิงที่มีเต้านมขนาดใหญ่ ไม่ปรากฏอวัยวะบนใบหน้า เช่น คิ้ว ตา จมูก ปาก ขณะที่แขนขาจะมีขนาดเล็ก แต่ขนาดลำตัวจะอ้วนสมบูรณ์ นักโบราณคดีเรียกประติมากรรมเหล่านี้ว่า วินัส (Venus) โดยวินัสที่มีชื่อเสียงที่สุดมีชื่อว่า วินัสแห่งวิลเลนดอร์ฟ (ภาพที่ 9) มีขนาดความสูง 4 นิ้วเศษ พบที่ประเทศออสเตรีย ประติมากรรมรูปคนและรูปสัตว์ที่พบในช่วงเวลานี้สันนิษฐานว่าถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในพิธีกรรมต่างๆ หรือเป็นตัวแทนของความอุดมสมบูรณ์ (พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า. 2553: 10 ; มัย ตะติยะ. 2549: 53-54)

ภาพที่ 9 ประติมากรรมวินัสแห่งวิลเลนดอร์ฟ

ที่มา : Wikipedia. ออนไลน์. 2562

1.1.2) ประติมากรรมยุคประวัติศาสตร์ ในช่วงเวลานี้มนุษย์ได้เริ่มประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นจึงเริ่มมีการบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างมากมาย ซึ่งผู้คนในยุคนี้ยังคงใช้ชีวิตเกษตรกรรมควบคู่ไปกับประเพณีความเชื่อทางศาสนาและไสยศาสตร์ ดังนั้นประติมากรรมในช่วงเวลานี้จึงปรากฏผลงานที่ตอบสนองความเชื่อและศาสนาอย่างมากมาย โดยผลงานดังกล่าวสามารถแบ่งออกตามยุคสมัยได้ดังนี้

1.1.2.1) ประติมากรรมสมัยอียิปต์ (Egypt period of sculpture) ได้เริ่มประมาณ 4,000 ปีก่อนคริสต์ศตวรรษ ในช่วงเวลานี้พบผลงานศิลปกรรมที่สวยงามเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจิตรกรรม ประติมากรรม เครื่องแต่งกายและงานเครื่องประดับตกแต่ง เหตุที่ปรากฏผลงานศิลปกรรมที่สวยงามมากมายดังกล่าวในยุคสมัยนี้ เนื่องจากอียิปต์เป็นชนชาติที่นิยมสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมแขนงต่างๆ สำหรับใช้กับกษัตริย์และประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม ดังนั้นช่วงเวลานี้จึงปรากฏผลงานประติมากรรมที่สร้างขึ้นเพื่อรับใช้กษัตริย์และความเชื่อเป็นจำนวนมาก โดยประติมากรรมส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบสถาปัตยกรรมต่างๆ เช่น พีระมิด ผลงานจะมีลักษณะเป็นเทพ คนผสมสัตว์ หรือรูปคนและสัตว์ ประติมากรรมดังกล่าวพบทั้งประเภทลอยตัว นูนต่ำและนูนสูง

1.1.2.2) ประติมากรรมสมัยเมโสโปเตเมีย (Mesopotamia period of sculpture) เริ่มประมาณ 4,000 ปีก่อนคริสตกาล เป็นดินแดนที่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของประเทศซีเรียและประเทศอิรัก ประติมากรรมที่โดดเด่นในสมัยนี้คืองานประติมากรรมแกะสลักหินนูนต่ำรูปกษัตริย์อัสซัวร์บานิปาลพุ่งหอกล่าสิงโต และรูปวัวมีปีกครึ่งจะเป็นมนุษย์ของชนชาติแอสซีเรีย และประติมากรรมสลักหินนูนต่ำรูปเทพกริฟฟินของชนชาติเปอร์เซีย (อิหร่าน) (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล. 2554: 24)

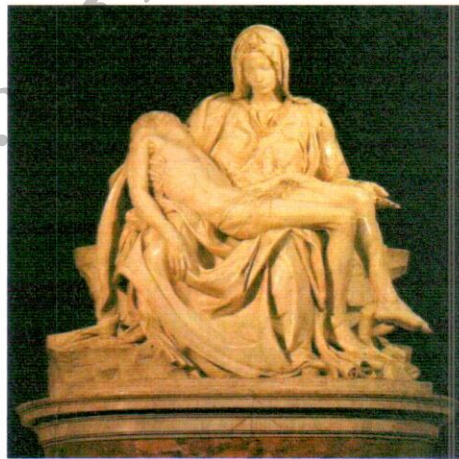
1.1.2.3) ประติมากรรมสมัยกรีก (Greek period of sculpture) เริ่มประมาณ 800-100 ปีก่อนคริสตกาล ในสมัยกรีกมีการยอมรับการสร้างงานศิลปกรรมที่มีเหตุผล เน้นการถ่ายทอดความงามตามธรรมชาติ ยึดเอาความงามสมบูรณ์ของเรือนร่างมนุษย์ตามหลักกายวิภาคเป็นสำคัญ จึงนิยมถ่ายทอดรูปเทพเจ้าในเรือนร่างมนุษย์ โดยประติมากรรมที่โดดเด่นในสมัยนี้ส่วนมากจะเป็นประติมากรรมลอยตัวสร้างสรรค์ขึ้นด้วยเทคนิคแกะสลักหินอ่อน เช่น ประติมากรรมรูปนักกีฬาวิ่งจ็อกกิ้ง รูปนักกีฬาพุ่งแหลน รูปเทพเฮอรัสมส์กับเทพไดโอนิซุส รูปเลอาคุนกับลูกชาย และรูปวินัสแห่งไมโล เป็นต้น (ชัยชาญ จันทศรี. 2552: 15-20)

1.1.2.4) ประติมากรรมสมัยโรมัน (Roman period of sculpture) เริ่มประมาณ 700-337 ปีก่อนคริสตกาล ในช่วงเวลานี้อาณาจักรโรมันเรืองอำนาจจากการทำสงครามชนะชนชาติอิทรัสคันและชนชาติกรีก จึงได้นำเอาศิลปกรรมของทั้งสองชนชาติมาประยุกต์เป็นของตนเอง โดยลักษณะผลงานมุ่งเน้นลักษณะเหมือนจริงทั้งรูปแบบและรูปทรง และมุ่งเน้นศิลปกรรมที่รับใช้จักรพรรดิ สำหรับประติมากรรมที่โดดเด่นในสมัยนี้มีหลากหลายรูปแบบทั้งประติมากรรมนูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว ซึ่งประติมากรรมที่มีชื่อเสียงได้แก่ ประติมากรรมลอยตัวรูปจักรพรรดิออกุสตุส เอสปาเซียน และเฮเดรียน ทำจากวัสดุหินอ่อน ประติมากรรมรูปจักรพรรดิมาร์คัส ออเรลิอุสทรงม้า ทำจากวัสดุโลหะสำริด นอกจากนี้ยังมีประติมากรรมแกะสลักหินอ่อนนูนสูงประดับตกแต่งประตูชัยของ

จักรพรรดิคอนสแตนติน และประติมากรรมแกะสลักหินอ่อนนูนต่ำบนประตูดุ้ยจักรพรรดิทราจัน เป็นต้น (ชัยชาญ จันทศรี. 2552: 22-25 ; มัย ตะติยะ. 2549: 63-64)

1.1.2.5) ประติมากรรมสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance period of sculpture) เริ่มในช่วงศตวรรษที่ 14-16 ประมาณค.ศ. 1420-1598 ถือเป็นช่วงที่มีการนำเอาผลงานศิลปกรรมของกรีกและโรมันมาปรับปรุงใหม่ ภายหลังจากเสื่อมสลายในยุคมืดหรือที่เรียกว่ายุคกลาง สมัยโรมาเนสส์และสมัยกอธิค ที่งานศิลปกรรมสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อรับใช้ศาสนา โดยยุคสมัยดังกล่าวล่มสลายด้วยผลแห่งสงครามศาสนาที่ชื่อว่า สงครามครูเสด (ค.ศ. 1096-1283) ผลแห่งสงครามดังกล่าว ส่งผลให้ความเชื่อในพระเจ้าและศาสนาแบบโรมันคาทอลิกเสื่อมคลายลง เกิดนิกายใหม่ชื่อว่า โปรเตสแตนต์ (Protestant) ที่ไม่ยกย่องบูชาแม่พระนักบุญ แต่เชื่อว่าศาสนิกชนทุกคนเป็นพระและเป็นตัวแทนของพระเยซูเท่าเทียมกัน ดังนั้นรูปเคารพจึงมีเพียงไม้กางเขนเปล่าๆ เท่านั้น ดังนั้นในช่วงเวลานี้ความคิดทางลัทธิเสรีภาพ ความคิดทางการศึกษาและวิทยาศาสตร์จึงเริ่มเจริญก้าวหน้า เช่นเดียวกับกับความคิดทางศิลปกรรม ที่ศิลปินมองเห็นคุณค่าความงามจากรูปร่างรูปทรงมนุษย์ในรูปแบบศิลปะคลาสสิกแบบกรีกและโรมัน จึงนำมาประยุกต์เข้ากับสัดส่วนที่สมจริงมากยิ่งขึ้น โดยประติมากรรมที่มีชื่อเสียงในยุคนี้เช่น ประติมากรรมลอยตัวรูปเดวิดและรูปปิเอตา (ภาพที่ 10) เทคนิคแกะสลักหินอ่อนของศิลปินไมเคิล แองเจโล ประติมากรรมลอยตัวรูปเดวิด เทคนิคหล่อสำริดของศิลปินโดนาเทลโล ประติมากรรมรูปอนุสาวรีย์นายพลบาร์โทโลเมโอ คอลเลโอนี เทคนิคหล่อสำริด ของศิลปิน เวอร์ร็อคโคโอ เป็นต้น (ประเสริฐ วรรณรัตน์. 2552: 64-67 ; มัย ตะติยะ. 2549: 66-67)

ภาพที่ 10 ประติมากรรม Pieta โดย ไมเคิล แองเจโล

ที่มา : Wikipedia. ออนไลน์. 2562

1.1.2.6) ประติมากรรมบาร็อก (Baroque period of sculpture) เริ่มในช่วง ค.ศ. 1600-1750 ประมาณศตวรรษที่ 16-17 ภายหลังจากผ่านช่วงสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาที่ศิลปกรรมมีความเจริญรุ่งเรืองสูงสุด ต่อมาเมื่อเข้าสู่สมัยบาร็อก รูปแบบงานศิลปกรรมรวมถึงประติมากรรมได้ถูกพัฒนาให้มีองค์ประกอบศิลปะที่วิจิตร อลังการ หรือบางทีอาจดูมากเกินไป จน

ยุคสมัยนี้ นักวิชาการศิลปะมักเรียกว่ายุคสมัยแห่งการประดิษฐ์ประดอยอย่างวิจิตรพิสดาร โดยประติมากรรมที่มีชื่อเสียงในช่วงเวลานี้ได้แก่ ประติมากรรมรูปเทพอพอลโลกับดาฟเน และรูปความลึ้มตัวของเซนต์เทราซา เทคนิคแกะสลักหินอ่อน ของศิลปินเบอร์นินี (ประเสริฐ วรรณรัตน์. 2552: 76-78)

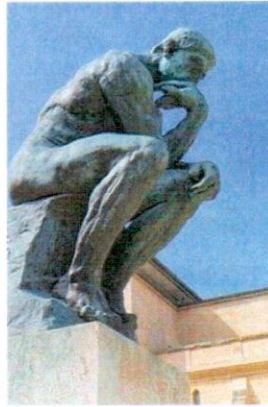
1.1.3) ประติมากรรมสมัยใหม่ (Modern period of sculpture) เริ่มต้นในช่วงประมาณ คริสต์ศตวรรษที่ 19-20 เมื่อวิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนบริบทอื่นๆ ในสังคมทั่วโลกเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดด การเติบโตดังกล่าวส่งผลให้งานศิลปกรรมมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบผลงาน จากแนวคิดสร้างสรรค์เพื่อศาสนาเป็นแนวคิดสร้างสรรค์เพื่อสะท้อนวิถีชีวิตของประชาชน ในช่วงเวลานี้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออก จึงเกิดการรวมกลุ่มทางศิลปะตามความคิดความเชื่อในแนวทางเดียวกันมากมายหลายกลุ่ม ดังจะกล่าวถึงกลุ่มลัทธิทางศิลปะที่สำคัญต่อการวิวัฒนาการศิลปะดังต่อไปนี้ (ประเสริฐ วรรณรัตน์. 2552: 86-110 ; มัย ตะตียะ. 2549: 71-76)

1.1.3.1) ประติมากรรมลัทธิโรแมนติค (Romanticism sculpture) ลัทธิโรแมนติคหรือจินตนิยม เกิดขึ้นประมาณ ค.ศ.1820 ในประเทศฝรั่งเศส โดยมีแนวความคิดที่มุ่งแสดงออกถึงความสะเทือนใจต่อเหตุการณ์นั้นๆ มากกว่าความประทับใจ ไม่ว่าจะเป็ความรัก ความโลก โกรธ หลง หรือความคิดฝัน ประติมากรรมที่สำคัญคือ ประติมากรรมรูปการออกไปของเหล่าอาสาสมัคร โดยศิลปินฝรั่งเศสชื่อ รูเด

1.1.3.2) ประติมากรรมลัทธิเรียลลิสม์ (Realism sculpture) ลัทธิเรียลลิสม์หรือสำนึกนิยม เกิดขึ้นประมาณ ค.ศ.1850 ในประเทศฝรั่งเศส โดยมีแนวความคิดที่ยึดมั่นความจริง แสดงออกความเป็นอยู่ของมนุษย์จริงๆ ดังนั้นผลงานจะแสดงสิ่งที่มีตัวตนจริงและแสดงบริบทของสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ โดยประติมากรรมที่สำคัญคือ ประติมากรรมรูปการเรียงระบำ ของศิลปินคาร์โป

1.1.3.3) ประติมากรรมกลุ่มลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism sculpture) เกิดขึ้นประมาณกลางศตวรรษที่ 19 มีแนวความคิดที่มุ่งแสดงออกความประทับใจเมื่อแรกเห็น โดยเฉพาะความงามจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมุ่งสร้างสรรค์ให้มีแนวทางต่างจากหลักวิชาเดิม ดังนั้นเทคนิคในการสร้างสรรค์ตามกระบวนการของลัทธินี้ จึงมักแสดงออกด้วยการทิ้งร่องรอยของเครื่องมือ มีการลดและเพิ่มองค์ประกอบบางอย่างที่ประทับใจ หากเป็นงานประติมากรรมก็มักจะเหมือนงานที่ปั้นอย่างคร่ำๆ คล้ายไม่เสร็จสมบูรณ์ โดยประติมากรรมที่สำคัญคือ ประติมากรรมรูปนักคิด (ภาพที่ 11) ของศิลปินโอกุสต์ โรแดง

ภาพที่ 11 ประติมากรรม The Thinker โดย โอกุสต์ โรแดง
ที่มา : Wikipedia. ออนไลน์. 2562

1.1.3.4) ประติมากรรมลัทธิโฟวิสม์ (Fauvism sculpture) เริ่มขึ้นประมาณ ค.ศ.1905 ในประเทศฝรั่งเศส ลัทธิโฟวิสม์ซึ่งแปลว่าสัตว์ป่ามีแนวคิดที่แสดงออกด้วยรูปแบบที่ดุดัน รุนแรง และปฏิเสธการใช้รูปทรงตามแบบอิมเพรสชันนิสม์ ผลงานประติมากรรมสำคัญคือ ประติมากรรม The La Serpentine ของศิลปิน อองรี มาติส

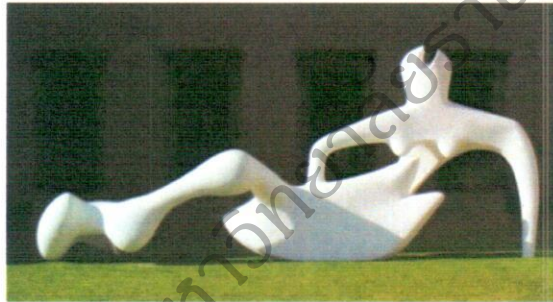
1.1.3.5) ประติมากรรมลัทธิคิวบิสม์ (Cubism sculpture) เกิดขึ้นประมาณ ค.ศ.1907 ในประเทศฝรั่งเศส มีแนวความคิดว่ารูปทรงเรขาคณิตเป็นโครงสร้างที่แท้จริงของธรรมชาติ ผลงานจึงแสดงออกในโครงสร้างเชิงเรขาคณิตที่แสดงเหลี่ยมมุม เป็นลูกบาศก์ มีปริมาตรและรูปทรงสัมพันธ์กันอย่างเป็นจังหวะ สำหรับประติมากรรมสำคัญในลัทธินี้คือ ประติมากรรมรูปท่าเดิน ของศิลปินอาร์คิปเ็งโก

1.1.3.6) ประติมากรรมลัทธิฟิวเจอริสม์ (Futurism sculpture) เริ่มขึ้นที่ประเทศอิตาลีประมาณ ค.ศ.1909 ในช่วงเวลาร่วมสมัยกับลัทธิคิวบิสม์ โดยลัทธิฟิวเจอริสม์มีแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ที่แสดงออกในลักษณะความงามของเครื่องจักรกล คน หรือสัตว์ที่กำลังแสดงท่าทางเคลื่อนไหว แนวคิดนี้จึงคล้ายคลึงกับการนำเอาแนวทางคิวบิสม์มาจัดองค์ประกอบศิลปะใหม่ให้มีลักษณะเหลี่ยมมุมแต่แสดงทิศทางการเคลื่อนไหว สำหรับประติมากรรมสำคัญในลัทธินี้คือ ประติมากรรมรูปทรงแห่งเอกภาพของการสืบเนื่องในบริเวณว่าง ของศิลปิน อุมแบร์โต บอสโซนิ

1.1.4) ประติมากรรมร่วมสมัย (Contemporary Sculpture) ภายหลัง ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา ผลงานศิลปะได้พัฒนาในแนวทางศิลปะหลังสมัยใหม่ (Postmodern Art) ซึ่งจุดเด่นของแนวทางนี้คือความหลากหลายของแนวคิดและเสรีภาพการแสดงออก โดยเฉพาะความเป็นปัจเจกของศิลปินที่มีลักษณะเฉพาะมากกว่าในยุคก่อน อีกประการหนึ่งวัสดุในการสร้างสรรค์ได้ถูกพัฒนาจนกระทั่งตอบสนองแนวความคิดและเทคนิคของศิลปินที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะในช่วงเวลานี้จึงเต็มไปด้วยความหลากหลายและน่าสนใจ เช่นสื่อวัสดุธรรมชาติ สื่อวัสดุสำเร็จรูป สื่อวัสดุที่สร้างขึ้นเอง โดยสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิด Conceptual Art, Installation Art, Minimal Art, Op Art, Pop Art และ Performance โดยประติมากรคนสำคัญของช่วงเวลาศิลปะร่วมสมัยคือ

คอนสตันติน บรานคูซ(Constantin Brancusi) ค.ศ. 1876-1957 เป็นประติมากรชาวโรมาเนีย ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำของประติมากรรมสมัยใหม่ โดยผลงานของเขาแสดงออกทางรูปทรงบริสุทธิ์เรียบง่าย มีอิสระ และเต็มไปด้วยพลัง ผิวของประติมากรรมมักจะถูกขัดให้เรียบจนเป็นมัน ช่วยให้ดูเรียบ นิ่ง สงบ เขาได้รับความบันดาลใจในความเรียบง่ายของรูปทรงจาก “ศิลปะอนารยะ”(Primitive Art) ประติมากรรมชิ้นสำคัญ เช่น รูปธิดาแห่งศิลปะกำลังหลับ (Sleeping Muse II)

เฮนรี มัวร์ (Henry Moore) ค.ศ. 1903-1975 เป็นประติมากรชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงที่สุด โดยผลงานของเขามีลักษณะนามธรรม ที่แสดงเพียงโครงสร้างมนุษย์ที่ถูกลดทอนรายละเอียดลง จนบางชิ้นเหลือเพียงโครงสร้างเท่านั้น ดังภาพที่ 12 ผลงานของเขามักจะมีขนาดใหญ่โต แต่องค์ประกอบศิลปะก็มีการจัดการอย่างมีชั้นเชิงจนได้รับการยอมรับว่า เป็นผู้ทำให้งานประติมากรรมที่ใช้รูปร่างเป็นสื่อแทนและประติมากรรมแบบนามธรรมรวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ภาพที่ 12 ประติมากรรม Large Reclining Figure โดย เฮนรี มัวร์
ที่มา : Wikipedia. ออนไลน์. 2562

บาร์บารา เฮปเวิร์ธ (Barbara Hepworth) ค.ศ. 1903-1975 เป็นประติมากรชาวอังกฤษที่สร้างสรรค์งานรูปแบบเฉพาะตน ลักษณะผลงานมักจะผันแปรไปตามวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ ผลงานมักจะมีรูปลักษณะที่แสดงความลึกลับ เย็นชา สงบนิ่งไม่ไหวติง โดยนำเสนอความประณีตพิถีพิถันในด้านฝีมือและความคิดผ่านผลงานที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุต่างๆ เช่น ไม้ หิน และหินอ่อน

อเล็กซานเดอร์ คอลเดอร์ (Alexander Calder) ค.ศ.1899-1976 เป็นประติมากรชาวอเมริกันที่บุกเบิกงานประติมากรรมแบบจลลมูล (Mobile) ให้ได้รับการยอมรับในฐานะงานประติมากรรมรูปแบบหนึ่ง โดยเขามีความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์และการเชื่อมโลหะ รวมทั้งมีความรู้ในวิชากลศาสตร์เป็นอย่างดี จึงได้นำเอาชุดความรู้ดังกล่าวมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม โดยใช้วัสดุแผ่นสีต่างๆมาจัดองค์ประกอบในงานประติมากรรมโมบายส์ของเขา งานโมบายส์ของคอลเดอร์มีตั้งแต่ขนาดเล็กเพียง 4 ซม. ไปจนถึงงานขนาดใหญ่ 5 เมตร ซึ่งผลงานของเขาแสดงความงามจากการเคลื่อนไหวที่ดูมีสีสันและมีชีวิตชีวา (ประเสริฐ วรณรัตน์ 2552: 112-121)

หลังจากที่ทราบประวัติศาสตร์และยุคสมัยของประติมากรรมตะวันตกแล้ว ผู้นำเสนอผลงานประติมากรรมเชิงเนื้อหาควรที่จะทราบถึงประวัติศาสตร์ประติมากรรมของชาติไทยด้วย เพื่อที่จะสามารถนำประวัติศาสตร์ของประติมากรรมไทยในแต่ละสมัยมาใช้เชื่อมโยง กับการนำเสนอผลงานได้ต่อไป

1.2) ประวัติศาสตร์ประติมากรรมไทย (The history of thai sculpture) สำหรับประวัติศาสตร์ประติมากรรมไทยสามารถแบ่งออกได้ตามบริบทวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมและศาสนา โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบคือ (ประเสริฐ วรณรัตน์. 2552: 135-140 ; พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า. 2553: 35-42 ; มัย ตะตียะ. 2549: 78-103)

1.2.1) ประติมากรรมรูปแบบไทยประเพณี (Thai traditional sculpture) เป็นประติมากรรมที่สร้างขึ้นภายใต้คติความเชื่อแบบไทย ที่สร้างสรรค์มาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน โดยผลงานมุ่งรับใช้ศาสนาที่มีขอบเขตและรูปแบบอุดมคติทางศรัทธาร่วมกัน ดังนั้นผลงานจึงมีรูปลักษณะเป็นพระพุทธรูป ธรรมจักร เทวรูป รูปปั้นภิกษุสงฆ์ รูปสัตว์หิมพานต์ตามความเชื่อประเพณี ตลอดจนรูปปั้น 2 มิติ เช่น งานนูนสูง นูนต่ำต่างๆ โดยยุคสมัยของประติมากรรมไทยประเพณีที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1.2.1.1) ประติมากรรมสมัยอาณาจักรทวารวดี (Dvaravati period of sculpture) อยู่ในช่วงประมาณพ.ศ. 1,000-1,200 มีศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่บริเวณจังหวัดนครปฐม โดยขุดพบโบราณวัตถุสมัยทวารวดีจำนวนมาก ในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มีการสร้างประติมากรรมมากมายนัก โดยที่พบ มีประติมากรรมดินเผา หิน โลหะ ปูนปั้น สำริดรูปพระพุทธรูป และมีการสร้างสลูปะเจดีย์ หรือพระธรรมจักร หรือสัญลักษณ์อย่างอื่นที่เป็นรูปเคารพแทนพระพุทธรูป

1.2.1.2) ประติมากรรมสมัยอาณาจักรศรีวิชัย (Srivijaya period of sculpture) เริ่มราว พ.ศ. 1200-1700 มีความเจริญอยู่แถบทะเลภาคใต้ของไทยในปัจจุบัน มีความเจริญของพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ดังนั้นรูปประติมากรรมส่วนใหญ่จึงเป็นรูปพระโพธิสัตว์นิกายมหายาน ใช้เทคนิคการปั้นปูน การแกะหินทราย การหล่อสำริด และการกดพิมพ์ ประติมากรรมสำคัญคือ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร และพระพุทธรูปปางมารวิชัย ปางนาคปรก เป็นต้น

1.2.1.3) ประติมากรรมสมัยอาณาจักรลพบุรี (Lopburi period of sculpture) เริ่มราว พ.ศ. 1500-1800 ถือเป็นสมัยสุดท้ายก่อนยุคประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยเป็นช่วงเวลาที่ยอมเมืองอำนาจปกครองอยู่ในแคว้นสุวรรณภูมิ ตั้งราชธานีอยู่ที่ลพบุรี พระพุทธรูปพบมากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของประเทศไทยโดยเฉพาะลพบุรี สร้างขึ้นด้วยสกุลช่างลพบุรี และช่างฝีมือของขอม โดยหากเป็นผลงานของขอมจะมีลักษณะบึกบึน เข้มแข็ง แต่หากเป็นช่างลพบุรีจะแสดงความนุ่มนวล ส่างงามกว่า ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของประติมากรรมลพบุรีคือ พระพักตร์เป็นรูปสี่เหลี่ยม สงบและเคร่งครึม มีพระเกตุมาลาทำเป็นกสิปบัวซ้อนกัน มีพระรัศมีเป็นรูปบัวตูม วัสดุที่สร้างมีทั้งศิลา ปูนปั้น หินทราย และสำริด

1.2.1.4) ประติมากรรมสมัยอาณาจักรเชียงแสน (Chang Saen period of sculpture) ในราวปีพ.ศ. 1600-2089 ถือเป็นสมัยแรกแห่งประวัติศาสตร์ชาติไทย มีศูนย์กลางอยู่ที่บริเวณภาคเหนือของไทย เป็นยุคที่ชนชาติไทยได้รวมตัวสร้างบ้านเมืองอย่างเป็นปึกแผ่น ประติมากรรมตั้งแต่สมัยเชียงแสนเรื่อยไปถือว่าเป็นของชนชาวไทยอย่างแท้จริง โดยในสมัยนี้

นิยมสร้างประติมากรรมรูปพระพุทธรูปด้วยสำริด มีเอกลักษณ์คือ พระพักตร์กลม พระวรกายอวบ อ้วนสมบูรณ์ พระอุระนูน พระรัศมีเป็นต่อมกลมคล้ายดอกบัวตูม พระเศษขมวดเป็นก้นหอย ไม่มีไร พระศก พระพุทธรูปรุ่นแรกมีชายจีวรและสังฆาฏิยาวลงต่ำกว่าพระถัน ศิลปะแบบเชียงแสนมีรูปแบบ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องแบบผสมผสาน เช่น เริ่มแรกเป็นพระพุทธรูปเชียงแสน ต่อมาผสมผสานกับ อิทธิพลของศิลปะสุโขทัย และศิลปะเชียงใหม่ และประติมากรรมพระพุทธรูปสมัยเชียงแสนก็ไม่ได้ สร้างที่เมืองเชียงแสนเพียงแห่งเดียว แต่สร้างขึ้นตามเมืองต่างๆในสมัยแห่งแคว้นล้านนา เฉพาะ พระพุทธรูปเท่านั้นที่ยังนิยมเรียกกันว่าแบบเชียงแสน

1.2.1.5) ประติมากรรมสมัยอาณาจักรสุโขทัย (Sukhothai period of sculpture) ในราว พ.ศ. 1800-1981 มีศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่อาณาจักรสุโขทัย โดยอาณาจักร สุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมสูงมาก มีการผสมผสานลักษณะศิลปะจากที่ต่างๆ ในสุวรรณภูมิมาประยุกต์เข้ากับอุดมคติของตนจนเกิดรูปแบบความงามที่มีลักษณะเฉพาะตัวขึ้น โดยประติมากรรมพระพุทธรูปสมัยนี้จะมีลักษณะอุดมคติ คือ มีรูปทรงงดงามตามอุดมคติที่ไม่เน้น ความถูกต้องของรูปร่างรูปทรงมนุษย์ แต่แสดงความอ่อนช้อยพลิ้วไหวของพระพุทธรูปเพื่อให้ พุทธศาสนิกชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ซึ่งลักษณะประติมากรรมพระพุทธรูปในยุคนี้ที่เป็นเอกลักษณ์ โดดเด่นคือ มีพระวรกายอ่อนช้อยงดงาม มีการประสานสัมพันธ์กันของรูปทรงและเส้นขอบนอก มี พระพักตร์รูปไข่ พระขนงโค้ง พระนาสิกงุ้ม ส่วนสัดส่วนกลมกลืนกันกับองค์ประกอบต่างๆของ เศียรได้อย่างงดงามเหมาะสม รูปทรงลักษณะที่สังเกตเห็นได้เด่นชัดคือ “รูปทรงของพระพักตร์ พระ วรกายอ่อนช้อยแบบอุดมคติ” วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่คือ สำริด ช่างสกุลสุโขทัยมีความสามารถผสมเนื้อ โลหะได้ดีเยี่ยม

1.2.1.6) ประติมากรรมสมัยอาณาจักรอยุธยา (Ayutthaya period of sculpture) ในราว พ.ศ. 1893-2310 มีศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็น ราชธานียาวนานกว่า 4 ศตวรรษ ยาวนานถึง 417 ปี กรุงศรีอยุธยามีความเข้มแข็งทั้งทางสังคม การเมือง และทางทหารจึงสามารถรวบรวมอาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรล้านนา รวมถึงประเทศลาว เขมร พม่า ดังนั้นผลงานประติมากรรมจึงมีรูปแบบผสมผสานหลายสกุลตามอิทธิพลที่ได้รับ ประติมากรรมจึงมีลักษณะต่างๆกัน เช่น สมัยแรก ช่วงสมัยพระเจ้าอู่ทองงานประติมากรรมจะได้รับ อิทธิพลมาจากศิลปะอู่ทองหรือลพบุรีตอนปลาย ดังนั้นประติมากรรมจะมีลักษณะเคร่งขรึม สง่างาม เช่นเดียวกับศิลปะลพบุรีตอนปลาย ขณะที่สมัยกลางจะได้รับอิทธิพลจากสุโขทัย ส่วนยุคสุดท้ายมีการ พัฒนาไปสู่พระพุทธรูปทรงเครื่อง เช่น ทำเป็นแบบทรงเครื่องใหญ่มีลวดลายประดับตกแต่งมากมาย และทรงเครื่องน้อยซึ่งมีลวดลายประดับตกแต่งน้อย แต่มักมีการแกะกรีย่นเป็นครีบอกมาเหนือ พระกรรณ โดยพระพุทธรูปสมัยอยุธยานี้นิยมใช้วัสดุปูนปั้น หิน ไม้ การหล่อสำริด การกดพิมพ์ ฯลฯ

1.2.1.7) ประติมากรรมสมัยอาณาจักรรัตนโกสินทร์ (Rattanakosin period of sculpture) ได้สถาปนาขึ้นในปีพ.ศ. 2325-จวบจนปัจจุบัน ในช่วงแรกสมัยรัชกาลที่ 1-3 นิยมพระพุทธรูปแบบสุโขทัยเป็นสำคัญ แบบอู่ทองอยุธยาบ้าง เนื่องจากมีการรวบรวมพระพุทธรูป รูปแบบดังกล่าวมาประดิษฐานไว้ในพระนคร แต่พอถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีการพัฒนาพระพุทธรูปที่มี ลักษณะขึ้นใหม่คือ สร้างให้มีลักษณะเหมือนสามัญชนคนธรรมดามากยิ่งขึ้น แต่ก็คงมีพุทธลักษณะที่ สำคัญไว้คือ มีลักษณะที่เหมือนและงดงามตามอุดมคติ แต่พอเข้าสู่รัชสมัยของรัชกาลที่ 6 ได้มีกระแส

แห่งการพัฒนาประเทศในรูปแบบตะวันตก จึงได้มีการเชิญนายคอราโด เฟอร์จี (Corrado Feroci) หรือศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ประติมากรชาวอิตาลีเข้ามารับราชการในประเทศไทย เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2466 การเข้ามาของศิลป์ พีระศรี ส่งผลให้วิชาการประติมากรรมไทยได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบขนานใหญ่กล่าวคือ ศิลป์ พีระศรี ได้นำความคิดแบบศิลปะหลักวิชาและมุ่งเน้นความงามตามกายวิภาคเข้ามาปรับใช้กับงานศิลปะของไทย รวมถึงพระพุทธรูปของไทยจนกระทั่งงานศิลปะของไทยมีความสวยงามตามหลักกายวิภาคมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 9 ศิลป์ พีระศรีได้ออกแบบประติมากรรมชื่อพระพุทธรูป “ปางลีลาพุทธศตวรรษที่ 25” ในปี พ.ศ. 2500 โดยประดิษฐ์ฐานเป็นพระประธาน ๓ พุทธรณชนล จังหวัดนครปฐม นับเป็นพระปางลีลาแบบสุโขทัยแต่ดัดแปลงให้มีลักษณะกายวิภาคคล้ายคนจริงยิ่งขึ้น แต่มีส่วนสำคัญคงเดิม เช่นพระเกตุมาลา พระเศวตชฎเป็นปม พระรัศมีเป็นเปลวเพลิง มีจีวรเป็นริ้วเหมือนพระห่มจีวรจริงๆ พระวรกายมองพื้นใกล้แล้วเห็นได้เล็กน้อย พื้นผิวเรียบตามคติเช่นเดิม

1.2.2) ประติมากรรมไทยร่วมสมัย (Thai contemporary of sculpture) เริ่มตั้งแต่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ประติมากรชาวอิตาลีซึ่งเข้ามารับราชการในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้นำความคิดแบบศิลปะตะวันตกแบบหลักวิชา (Academic Art) เข้ามาเผยแพร่ในรูปแบบการเรียนการสอนเชิงวิชาการ ส่งผลให้ผลงานศิลปะของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว เกิดการพัฒนาไปในรูปแบบศิลปะหลักวิชาที่เน้นความเหมือนจริงตามหลักกายวิภาคและเหมือนจริงตามตาเห็น ศิลปกรรมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดการผสมผสานระหว่างศิลปะไทยประเพณีกับศิลปะตะวันตก ซึ่งต่อมาได้ในรุ่นลูกศิษย์ของศิลป์ พีระศรี ก็ได้มีการพัฒนารูปแบบผลงานศิลปะมาสู่ศิลปกรรมไทยร่วมสมัยในเวลาต่อมา นอกจากการเป็นผู้นำทางความคิดทางศิลปะตะวันตกแล้วศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรียังเป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนประณีตศิลปกรรมในปี พ.ศ.2476 ต่อมาจึงยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากรในวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2486

ตั้งนั้นนับตั้งแต่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เข้ามารับราชการในประเทศไทย แนวคิดทางศิลปะ กระบวนการสอนทางศิลปะ และรูปแบบผลงานศิลปะรวมถึงประติมากรรมก็ได้ถูกพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบศิลปะตะวันตกมากยิ่งขึ้น โดยภายหลังกลุ่มลูกศิษย์ของศิลป์ พีระศรี เช่น เขียน ยิ้มศิริ สนั่น ศิลากรณ์ ไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์ แสวง สงฆ์มั่งมี พิมาณ มูลประสูช ชิต เจริญประชา สิทธิเดช แสงหิรัญ มิเชียม ยิปอินชอย และชะลูด นิยมเสมอ ได้พัฒนาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยรวมถึงประติมากรรมร่วมสมัยในรูปแบบที่มีได้มุ่งเน้นศาสนาในรูปแบบประติมากรรมไทยประเพณีเพียงอย่างเดียว แต่มุ่งเน้นการสร้างผลงานเพื่อตอบสนองด้านจิตใจเป็นสำคัญ โดยปัจจุบันประติมากรรมของไทยได้ถูกพัฒนามาสู่ประติมากรรมร่วมสมัยที่แสดงแนวคิดทั้งเชิงปัจเจก เชิงสังคม และเชิงบูรณาการ ดังนั้นผลงานจึงมีทั้งเนื้อหาสะท้อนสภาวะตัวตน สะท้อนปัญหาทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ผ่านสื่อวัสดุ ปัจจุบันที่ทันสมัย เช่น โลหะ สแตนเลส ไฟเบอร์กลาส เป็นต้น ส่งผลให้ผลงานมีรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่นรูปแบบเหมือนจริง รูปแบบเหนือจริง รูปแบบโครงสร้าง รูปแบบโมบาย ฯลฯ ความหลากหลายทางรูปแบบนี้แสดงให้เห็นว่าแนวคิดและรูปแบบของประติมากรรมของไทยได้พัฒนาไปสู่งานประติมากรรมร่วมสมัยในระดับสากล (ประเสริฐ วรรณรัตน์. 2552: 136-144)

ภาพที่ 13 ประติมากรรมร่วมสมัยในประเทศไทยในปัจจุบัน
ที่มา : ประติมากรรมโดย บุญเกิด ศรีสุขา

2) ประเภทงานประติมากรรม วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการขึ้นรูปงานประติมากรรม สำหรับการสร้างสรรค์งานประติมากรรมขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องทำความเข้าใจในประเภทของงานประติมากรรม และวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงเทคนิคการขึ้นรูปงานประติมากรรมให้ถ่องแท้เสียก่อนจึงจะสามารถปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรมและปฏิบัติการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์และนำเสนอเชิงเนื้อหาในงานประติมากรรมได้

2.1) ประเภทงานประติมากรรม

งานประติมากรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งประเภทได้ 2 ลักษณะคือ แบ่งตามตาเห็น และแบ่งตามวัสดุที่สร้างสรรค์ แต่โดยทั่วไปนักวิชาการศิลปะมักนิยมแบ่งประเภทตามตาเห็น คือ แบ่งจากความสูงต่ำหรือลอยตัวของรูปทรงที่ยื่นออกจากฐานหรือกินระวางเนื้อที่ในอากาศ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

2.1.1) ประเภทร่องลึก (Incised relief) เป็นงานที่สามารถมองเห็นได้ด้านเดียวคือเฉพาะด้านหน้า ดังนั้นจึงจัดอยู่ในงานประติมากรรม 2 มิติ งานประเภทร่องลึกนี้นิยมใช้เทคนิคการขุด ขูด หรือแกะบนระนาบรองรับให้เกิดลวดลายต่างๆ โดยจะไม่มี การเพิ่มพื้นผิวให้นูนขึ้นจากระนาบแต่อย่างใด ดังนั้นวัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์จึงเป็นวัสดุที่มีความอ่อนนุ่ม เช่น โฟม ดินน้ำมัน เทียนไขผสมขี้ผึ้ง ดินเหนียว ไม้ ปูนปลาสเตอร์ผสมทราย ฯลฯ

2.1.2) ประเภทนูนต่ำ (Base relief) เป็นงานที่ส่วนใหญ่มองเห็นได้เพียงด้านหน้า แต่อาจสามารถมองเห็นบริเวณด้านข้างได้เพียงเล็กน้อย ดังนั้นจึงจัดอยู่ในงานประติมากรรม 2 มิติผลงานลักษณะนูนต่ำนี้นิยมใช้เทคนิคการเพิ่มพื้นผิวให้มีระนาบที่นูนขึ้น หรือทำการขุดหรือแกะ

ระนาบพื้นผิวด้านข้างให้ลึกลงไปจนเกิดรูปนูนต่ำขึ้นมาตรงกลาง ดังนั้นงานประเภทนี้จึงนิยมใช้วัสดุสร้างสรรค์ที่มีความอ่อนนุ่ม เช่น โฟม ดินน้ำมัน เทียนไขผสมขี้ผึ้ง ดินเหนียว หรือปูนปลาสเตอร์ เป็นต้น

2.1.3) ประเภทนูนสูง (High relief) ประติมากรรมรูปนูนสูงเป็นผลงานประติมากรรม 2 มิติ ที่สามารถมองเห็นด้านหน้าและด้านข้างได้ ดังนั้นหากพิจารณาเปรียบเทียบแบบง่าย ๆ จากรูปทรงกลม งานนูนสูงก็คืองานที่นูนขึ้นจากเส้นแบ่งกึ่งกลางของรูปทรงกลม ด้วยเหตุนี้ผลงานประติมากรรมประเภทนี้จึงสัมผัสรับรู้ได้ดีและเด่นชัดมากกว่าประเภทนูนต่ำ เพราะสามารถมองเห็นรูปทรงและพื้นผิวได้รอบด้านมากยิ่งขึ้น จึงมีความสมจริงขึ้นและยังให้อารมณ์ความรู้สึกในลักษณะงานลอยตัวอีกด้วย สำหรับงานประเภทนี้นิยมใช้วัสดุสร้างสรรค์ที่มีความอ่อนนุ่มเช่นเดียวกับงานร่องลึกและนูนต่ำ เช่น โฟม ดินน้ำมัน เทียนไขผสมขี้ผึ้ง ดินเหนียว ปูนปลาสเตอร์ หรืออาจใช้ปูนซีเมนต์เปียก เป็นต้น

2.1.4) ประเภทลอยตัว (Round relief) ประติมากรรมรูปแบบนี้สามารถมองเห็นได้ทุกด้านทุกมุม ดังนั้นจึงนิยมเรียกว่าประติมากรรมรูปแบบ 3 มิติ งานประติมากรรมรูปแบบนี้ประติมากรต้องการผู้ชมได้สัมผัสรับรู้ทุกมุมทุกด้านของรูปร่างรูปทรงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาที่สุด จึงเกิดสุนทรียภาพทางการมองเห็นและสัมผัสจับต้องรูปทรงดูจริงจังของจริงที่มีอยู่ งานประติมากรรมลอยตัวนี้จะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างหรือบริเวณว่างในอากาศ และพื้นที่ที่จัดวางหรือติดตั้งเช่น สนามหญ้าอาคารหรือสถาปัตยกรรมเป็นอย่างมาก อีกทั้งผลงานยังแสดงมวลหรือปริมาตรได้ชัดเจนมากกว่างานประติมากรรมประเภทอื่นๆ สำหรับงานประเภทนี้นิยมใช้วัสดุสร้างสรรค์ที่ให้ความแข็งแรงคงทนถาวร เช่น หินอ่อน หิน ไม้ โลหะ สำริด และสแตนเลส โดยเฉพาะที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันคืองานประติมากรรมเทคนิคการหล่อซึ่งมีกระบวนการคือ ปั้นต้นแบบแล้วทำพิมพ์ สำหรับวัสดุขึ้นรูปต้นแบบมักจะใช้วัสดุที่มีความอ่อนนุ่ม เช่น เทียนไขผสมขี้ผึ้ง ดินเหนียว เมื่อขึ้นรูปต้นแบบเสร็จแล้วจึงทำแม่พิมพ์แล้วทำการหล่อด้วยโลหะหรือสำริดต่อไป (มัย ตะติยะ. 2549: 32-34)

ภาพที่ 14 ผลงานประเภทร่องลึก ประเภทนูนต่ำ ประเภทนูนสูง และประเภทลอยตัว
ที่มา : ผลงานประติมากรรมโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา

2.2) วัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการขึ้นรูปงานประติมากรรม

วัสดุอุปกรณ์ในการขึ้นรูปงานประติมากรรมจะสัมพันธ์กับเทคนิคที่ใช้การขึ้นรูป โดยเทคนิคการขึ้นรูปงานประติมากรรมมีมากมายหลายเทคนิค ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับรูปร่างรูปทรงของงานและสื่อวัสดุที่นำมาใช้ในการขึ้นรูป สำหรับเทคนิคในการสร้างสรรค์ประติมากรรมมีเทคนิคที่สำคัญดังนี้

2.2.1) เทคนิคการเพิ่ม (Additive Technique) เป็นการเพิ่มสื่อวัสดุให้เกิดรูปร่างรูปทรงและพื้นผิวที่นูนขึ้นจากพื้นผิวเดิม เทคนิคนี้นิยมเอาสื่อวัสดุต่างๆ ที่มีคุณสมบัติเหนียว มาปั้นพอกหรือเพิ่มให้เกิดรูปทรง วัสดุที่นิยมใช้เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว ขี้ผึ้ง ฯลฯ เทคนิคนี้นับเป็นวิธีที่เก่าแก่มีมานานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบันก็ยังได้รับความนิยมอยู่

2.2.2) เทคนิคการลด (Deductive Technique) เป็นการนำสื่อวัสดุออกจากพื้นผิวของรูปร่างรูปทรง เป็นวิธีที่เก่าแก่ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์และจนถึงปัจจุบันก็ยังนิยมอยู่ เทคนิคนี้มีวิธีการคล้ายกับเทคนิคการแกะไม้ โดยผู้สร้างสรรค์จะใช้อุปกรณ์ปลายแหลม ตัด เซาะ ขูด ขุด แกะ นำสื่อวัสดุส่วนไม่ต้องการออก วัสดุที่นิยมใช้ในเทคนิคนี้เช่น ดินเหนียว ขี้ผึ้ง ไม้ หินอ่อน โปม ฯลฯ

2.2.3) เทคนิคการอัดและเคาะดัน (Repouse Technique) เป็นวิธีการทางประติมากรรมที่เก่าแก่มีมายาวนานตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ โดยเทคนิคนี้นิยมใช้ในงานหัตถกรรมพื้นบ้าน มีขนาดไม่ใหญ่นัก ผู้สร้างสรรค์ใช้วิธีการอัด เคาะ ดุน เพื่อให้สื่อวัสดุต่างๆ เปลี่ยนรูปร่างและขยายตัวเกิดเป็นรูปทรงตามต้องการ วัสดุที่นิยมใช้ในเทคนิคนี้เช่น โลหะ เงิน ทอง โดยจะสร้างสรรค์เป็นงานดุนเครื่องโลหะ งานดุนเครื่องเงิน เครื่องทอง ฯลฯ

2.2.4) เทคนิคการต่อติด บัดกรี เชื่อมอ็อก (Constructive Technique) เป็นวิธีการที่นิยมกันมากในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน เทคนิคนี้เป็นวิธีที่ใช้ความร้อนละลายโลหะ หรือตะกั่วเป็นตัวเชื่อม ระหว่างรูปร่างรูปทรง รอยต่อรูปทรง หรือใช้สะเก็ดเย็บเป็นตัวยึด เทคนิคนี้นิยมใช้สร้างสรรค์ผลงานที่มีขนาดใหญ่ เห็นได้จากงานประติมากรรมสมัยใหม่และร่วมสมัยในรูปเนื้อจริงและรูปแบบนามธรรม

2.2.5) เทคนิคการทำพิมพ์ (Molding Technique) และเทคนิคการหล่อ (Casting Technique) เป็นวิธีการต่อยอดเทคนิคการเพิ่มและการลด โดยการต่อยอดดังกล่าวมีเหตุผล 2 ประการคือ วัสดุที่ได้จากการปั้นรูปต้นแบบไม่คงทนถาวร และต้องการผลงานที่มีจำนวนมากว่า 1 ชิ้น โดยเทคนิคการทำพิมพ์และการหล่อดีด้วยกัน 2 วิธีคือ

2.2.5.1) การทำพิมพ์ทูป เป็นการทำให้พิมพ์พื้นฐานที่ง่ายที่สุดในการทำพิมพ์ โดยนิยมใช้ปูนปลาสเตอร์ในการทำพิมพ์ สำหรับกระบวนการทำพิมพ์ชนิดนี้ทำง่ายไม่ซับซ้อน โดยเริ่มจากนำต้นแบบซึ่งปั้นจากวัสดุที่อ่อนนิ่มมาแบ่งพิมพ์หรือกั้นพิมพ์ 1-3 ชิ้น จากนั้นนำเอาปูนปลาสเตอร์มาพอกลงในต้นแบบในแต่ละส่วนที่กั้นพิมพ์ไว้ เมื่อแม่พิมพ์แห้งจึงนำต้นแบบออกจากแม่พิมพ์ จากนั้นทำการหล่อต้นแบบด้วยวัสดุเช่น ปูนปลาสเตอร์ เมื่อผลงานแห้งแล้วจึงทำการทูปแม่พิมพ์ทิ้ง จึงจะได้ผลงานตามต้นแบบที่ต้องการ

2.2.5.2) การทำพิมพ์ขึ้น พิมพ์ขึ้นเป็นเทคนิคที่รองรับกระบวนการหล่องานที่ต้องการจำนวนงานหลายๆ ชิ้น โดยมีวิธีการคือนำต้นแบบซึ่งขึ้นรูปจากปูนปลาสเตอร์มา

แบ่งพิมพ์ จากนั้นกันพิมพ์ด้วยดินน้ำมันหรือดินเหนียว เมื่อแบ่งพิมพ์และกันพิมพ์เรียบร้อยแล้วจึงทำการทาสบูหรือน้ำมันลงไปในพื้นที่ผิวของต้นแบบ เพื่อไม่ให้ต้นแบบและแม่พิมพ์ยึดติดกัน ทำให้สะดวกในขั้นตอนการถอดพิมพ์ จากนั้นทำการเทปูนหรือพอกปูนให้มีความหนาพอสมควร ด้วยตะกั่วเพื่อให้มีรูปทรงสอดรับไปกับต้นแบบ เมื่อหล่อแม่พิมพ์ครบทุกชิ้นแล้ว จึงทำการถอดต้นแบบออกจากแม่พิมพ์แล้วนำแม่พิมพ์มาใช้หล่อผลงานต่อไป โดยผลงานที่สร้างสรรค์จากเทคนิคการทำพิมพ์ชิ้นนี้มีหลากหลาย เช่น ประติมากรรมปูนปลาสเตอร์ ปูนซีเมนต์ ไฟเบอร์กลาส ฯลฯ การทำพิมพ์ชนิดนี้มีความสลับซับซ้อนมาก ช่างทำพิมพ์ต้องมีทักษะประสบการณ์ในการทำพิมพ์สูงมาก่อน การทำพิมพ์ประเภทนี้สามารถหล่องานได้จำนวนหลายชิ้น และผลงานก็มีความประณีตมากกว่าพิมพ์ทุน

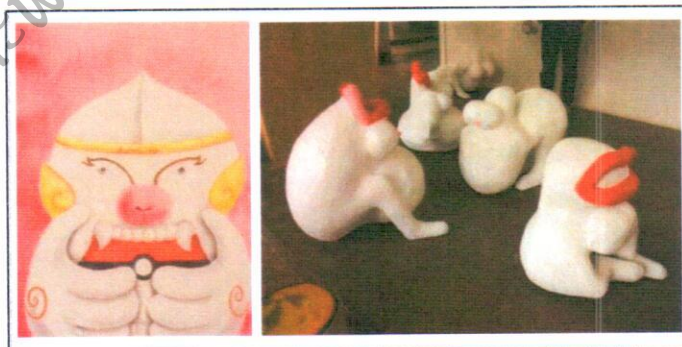
2.2.6) เทคนิคการผสมผสานที่หลากหลาย (Assemblage Technique)

เทคนิคนี้เป็นวิธีสร้างงานที่ประติมากรรมใหม่หรือร่วมสมัยนิยมนำมาสร้างสรรค์ โดยผลงานจะมีการตั้งโจทย์แนวคิดและเนื้อหา จากนั้นทำการจัดองค์ประกอบศิลป์โดยผสมผสานกับสื่อวัสดุที่หลากหลาย และแปลกใหม่ นำมาประยุกต์สร้างสรรค์ให้เกิดผลงานประติมากรรมที่มีความสวยงามและแปลกตา ซึ่งผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นจากเทคนิคนี้นิยมเรียกว่า Mixed Media Sculpture (ชัยชาญ จันทศรี. 2552: 45-48)

1.2 หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะ (Composition) ในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม

สำหรับหลักการจัดองค์ประกอบศิลปะถือเป็นหลักการพื้นฐานที่ใช้สร้างสรรคผลงานศิลปะทุกแขนง ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงนำหลักการจัดองค์ประกอบศิลปะของงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม มาอธิบายร่วมกัน เพื่อให้เกิดความกระชับและเข้าใจง่าย

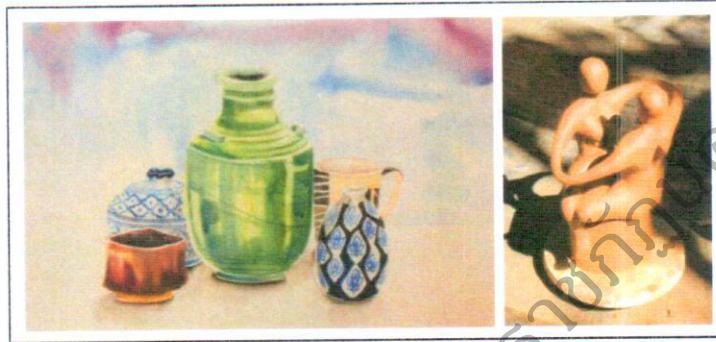
1.2.1 จุดเด่น (Dominance) จุดเด่น หรือจุดเน้น คือ ส่วนที่แสดงความโดดเด่นสะดุดตาเป็นแห่งแรกในผลงาน การสร้างสรรคจุดเด่นสามารถทำได้โดยเลือกใช้องค์ประกอบศิลปะบางประเภท มาสร้างให้มีความโดดเด่นขึ้น เช่น เพิ่มขนาดรูปทรงให้มีขนาดใหญ่ ใช้สีที่สดใสรุนแรง หรือใช้พื้นผิวที่แปลกตามาสร้างจุดสนใจให้กับผลงาน ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 แสดงจุดเด่นโดยใช้สีชมพูและสีแดงในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม
ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยผู้วิจัยและผลงานประติมากรรมโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา

1.2.2 ความสมดุล (Balance) ความสมดุลเป็นความเหมาะสมขององค์ประกอบศิลปะที่นำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานว่ามีความเหมาะสมสวยงามหรือไม่อย่างไร โดยความสมดุลแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) สมดุลแบบ 2 ข้างเท่ากัน (Symmetrical Balance) เป็นความสมดุลแบบสมมาตร ที่แสดงความเท่ากันขององค์ประกอบศิลปะหรือวัตถุทั้ง 2 ข้าง คือ ซ้าย-ขวาเท่ากัน หรือบน-ล่างเท่ากัน ความสมดุลลักษณะนี้ให้ความรู้สึก เท่าเทียม เสมอภาค เรียบร้อย ดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 แสดงความสมดุลแบบ 2 ข้างเท่ากันในงานจิตรกรรมสีน้ำและงานประติมากรรม
ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยผู้วิจัยและผลงานประติมากรรมโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา

2) สมดุลแบบ 2 ข้างไม่เท่ากัน (Asymmetrical balance) เป็นความสมดุลแบบอสมมาตร ที่แสดงความไม่เท่ากันขององค์ประกอบศิลปะในผลงาน เช่น รูปร่างรูปทรงอาจมีน้ำหนักถ่วงไปด้านใดด้านหนึ่ง หรืองานประติมากรรมมีลักษณะใหญ่เล็กไม่เท่ากันหรือเอียงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ความสมดุลดังกล่าวนี้ให้ความรู้สึกไม่มั่นคง แต่จะดูเป็นธรรมชาติและเป็นอิสระมากกว่า ความสมดุลแบบ 2 ข้างเท่ากัน ดังภาพที่ 17 ความสมดุลประเภทนี้ศิลปินนิยมใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเป็นอย่างมาก (ฉัตรชัย อรรถปักษ์. 2552: 143)

ภาพที่ 17 แสดงความสมดุลแบบ 2 ข้างไม่เท่ากันในงานจิตรกรรมสีน้ำและงานประติมากรรม
ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาและประติมากรรมโดย ทวี รัชนิกร

1.2.3 การลด ตัดทอน (Distortion) การลดและการตัดทอนเป็นเทคนิคที่ต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญของผู้สร้างสรรค์ การลดและตัดทอนนิยมใช้เมื่อศิลปินต้องการตัดทอนองค์ประกอบบางส่วนออกไป เหลือไว้แต่เพียงองค์ประกอบที่เหมาะสมในมุมมองที่ผู้สร้างสรรค์(ศิลปิน) เช่น มีสิ่งกีดขวางมาบังโครงสร้างสำคัญๆ ในภาพ หรือต้องการสลายรูปทรงให้ผลงานมีรูปทรงที่แปลกใหม่และสวยงามมากยิ่งขึ้น การลดและการตัดทอนนี้ต้องคำนึงถึงความสมดุลและสัดส่วนความสวยงามขององค์ประกอบศิลปะเป็นหลัก และต้องคำนึงเสมอว่าถ้าตัดออกแล้วจะทำให้งานมีความเหมาะสม สวยงามหรือไม่เป็นประการสำคัญ (นิตยสาร ศิลปะ 2543: 13)

ภาพที่ 18 แสดงการลดและตัดทอนองค์ประกอบที่ไม่สำคัญออกไปในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม

ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยผู้วิจัยและประติมากรรมโดย ดวงเดือน แซ่เจียม

1.2.4 รูปร่างและรูปทรง (Shape & Form) รูปร่างและรูปทรงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดรูปภาพหรืองานประติมากรรมที่สวยงาม โดยรูปร่างและรูปทรงมีความแตกต่างกันดังนี้

รูปร่างคือ รูปที่เกิดจากการนำเส้นประเภทต่างๆ มาวาดประกอบกันจนเกิดเป็นรูปร่าง เช่น รูปร่างคน สัตว์ สิ่งของ มีลักษณะ 2 มิติ (กว้าง x ยาว)

รูปทรงคือ รูปที่เกิดจากการนำเส้นมาประกอบกันให้เกิดความกว้าง ความยาว และความหนาหรือความลึก มีลักษณะ 3 มิติ (กว้าง x ยาว x หนา, ลึก) นอกจากนี้รูปทรงยังเกิดจากการแรเงาหรือระบายสีรูปร่างให้เกิดมวล ปริมาตร ความตื้นหรือลึกได้เช่นกัน

ประเภทของรูปร่างรูปทรงมี 3 ลักษณะ คือ

1.2.1 รูปร่างรูปทรงธรรมชาติ เป็นรูปร่างรูปทรงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เช่น รูปร่างรูปทรงคน สัตว์ ต้นไม้ ใบไม้ ผลไม้ ดอกไม้ ก้อนหิน ฯลฯ

1.2.2 รูปร่างรูปทรงเรขาคณิต เช่น สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม หกเหลี่ยม วงกลม วงรี ฯลฯ

1.2.3 รูปร่างรูปทรงอิสระ เป็นรูปร่างรูปทรงที่เกิดจากการลากเส้นอย่างอิสระ จนเกิดรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ไม่เหมือนรูปทรงที่เคยมีมา

รูปร่างและรูปทรงทั้ง 3 ประเภทเป็นองค์ประกอบศิลปะพื้นฐานสำหรับผู้สร้างสรรค์งานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม เมื่อผู้สร้างสรรค์มีความเข้าใจในรูปร่างรูปทรงเป็นอย่างดีแล้ว

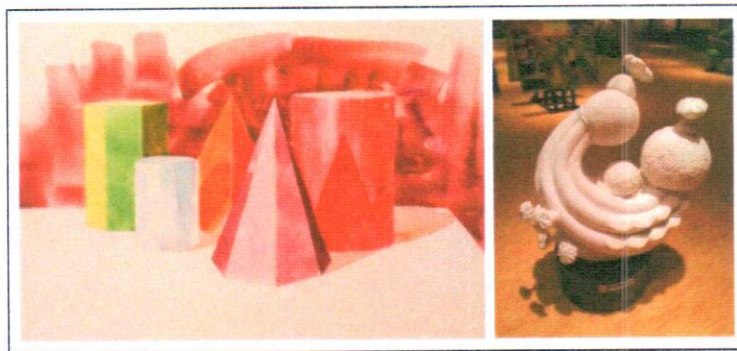
จะสามารถนำรูปร่างและรูปทรงต่างๆ มาจัดองค์ประกอบและสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความสวยงามตรงตามความต้องการได้ ดังภาพที่ 19

ภาพที่ 19 แสดงรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตในงานจิตรกรรมสีน้ำและรูปทรงธรรมชาติในงานประติมากรรม

ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยผู้วิจัยและผลงานประติมากรรมโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา

1.2.5 แสงและเงา (Light&Shadow) แสงและเงาเป็นองค์ประกอบสำคัญในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม เนื่องจากแสงและเงาจะสร้างความชัดเจนของรูปทรง ระยะตื้นลึกหรือใกล้ไกล และสร้างบรรยากาศในผลงานให้สวยงาม ดังนั้นผู้สร้างสรรค์ต้องมีความเข้าใจในพื้นฐานของแสงเงาเป็นอย่างดี สำหรับผู้สร้างงานจิตรกรรมจะต้องมีทักษะความเข้าใจในทิศทางของแสงที่ตกกระทบลงบนวัตถุและบรรยากาศในผลงาน รวมถึงมีทักษะและเทคนิคการไล่น้ำหนักแสงเงาที่ดีเยี่ยม ผลงานจิตรกรรมสีน้ำจึงจะมีมิติแสงเงาที่สวยงามตามธรรมชาติและสมจริง ขณะที่ผู้สร้างสรรคงานประติมากรรมก็นำแสงและเงามาใช้ในผลงานโดยทั่วไปจะยึดหลักแสงเงาตามธรรมชาติ กล่าวคืองานประติมากรรมต้องอาศัยแสงเงาจริงๆ ที่ตกกระทบบนพื้นผิวผลงาน ดังนั้นแสงเงาที่เกิดขึ้นในงานประติมากรรมจำเป็นต้องมีการออกแบบและวางแผนรูปร่างรูปทรง พื้นผิว รวมถึงพื้นที่ติดตั้งผลงานให้ดี เมื่อวางแผนและออกแบบเป็นอย่างดีแล้วแสงที่ตกกระทบบนผลงานจึงจะเกิดความสวยงามและสมจริงตามหลักสุนทรียะได้

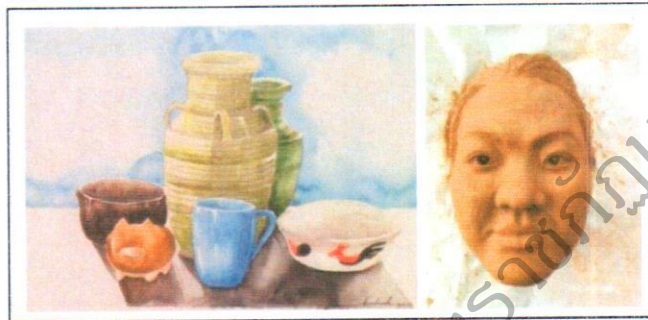

ภาพที่ 20 แสดงแสงเงาในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม

ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาและประติมากรรมโดย พิธุนิภา ศรีพรม

1.2.6 สัดส่วน (Proportion) สัดส่วนเป็นความสัมพันธ์ของขนาดรูปร่างรูปทรง ไม่ว่าจะป็นรูปทรงธรรมชาติหรือรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น ในทางศิลปะสัดส่วนต้องมีความสมจริง หรือเหมาะสมสวยงาม เช่น หากเป็นงานประติมากรรมรูปคนเหมือนสัดส่วนก็ต้องคำนึงความถูกต้องตามหลักกายวิภาค แต่หากเป็นงานจิตรกรรมภาพหุ่นนิ่ง สัดส่วนของวัตถุก็ต้องจัดวางให้เหมาะสมสวยงามกับพื้นที่กระดาษ โดยทั่วไปสัดส่วนจะจำแนกขนาดได้ชัดเจนหากมีของสองสิ่งวางเปรียบเทียบกัน จึงจะเห็นชัดว่าสิ่งของมีสัดส่วนใหญ่เล็กต่างกันหรือมีขนาดเท่าๆกัน ยังมีวัตถุสิ่งของหลายๆ สิ่งก็จะยังเห็นความแตกต่างของสัดส่วนชัดเจนยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 21 แสดงสัดส่วนในงานจิตรกรรมสีน้ำและสัดส่วนตามหลักกายวิภาคในงานประติมากรรม
ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยผู้วิจัยและผลงานประติมากรรมโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา

1.2.7 ทศนิยมภาพ (Perspective) หลักทัศนียภาพอาจไม่จำเป็นสำหรับงานประติมากรรมมากมายนัก เพราะประติมากรรมมีลักษณะเป็นมวลและปริมาตร จึงไม่จำเป็นต้องพึ่งพาหลักทัศนียภาพในการกำหนดสัดส่วนหรือขนาดของผลงาน แต่สำหรับงานจิตรกรรมหลักทัศนียภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกำหนดให้สัดส่วนและวัตถุในภาพมีความถูกต้อง และยังสร้างความเป็น 3 มิติให้กับรูปทรง เช่น ทำให้รูปทรงมีความตื้น ลึก หนา บาง และยังสร้างระยะใกล้ กลาง ไกลอีกด้วย โดยหลักทัศนียภาพสำคัญที่ใช้ในภาพเขียนประกอบด้วย

1) ทัศนียภาพแบบจุดเดียว ลักษณะของทัศนียภาพแบบจุดเดี่ยวนี้อัตรารวมสายตาจะอยู่ตรงกลางภาพ และเส้นนำสายตาจะกระจายออกในลักษณะรัศมี ดังภาพที่ 22

ภาพที่ 22 แสดงทัศนียภาพแบบจุดเดียว

ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา

2) ทศนิยมภาพแบบสองจุด ลักษณะของทศนิยมภาพแบบสองจุดนี้ จุดรวมสายตาจะอยู่ด้านซ้ายกับด้านขวา และเส้นนำสายตาจะพุ่งออกจากจุดรวมสายตาทั้งสองข้าง จนเกิดโครงสร้างของภาพที่พุ่งเข้ามาบรรจบกัน ดังภาพที่ 23

ภาพที่ 23 แสดงทศนิยมภาพแบบสองจุด
ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยผู้วิจัย

1.2.8 บริเวณว่าง (Space) บริเวณว่างเป็นองค์ประกอบสำคัญในงานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรม กล่าวคือ งานจิตรกรรมศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์มักจะทำบริเวณว่างวางตาขึ้น เพื่อให้ภาพเขียนมีองค์ประกอบที่ไม่อึดอัดจนเกินไป โดยบริเวณว่างในงาน 2 มิติ จะปรากฏในลักษณะพื้นที่ว่างของท้องฟ้า สนามหญ้า ทุ่งนา ทะเล ฯลฯ ขณะทำงานประติมากรรม บริเวณว่างจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1. บริเวณว่างภายในพื้นผิวของวัตถุหรือรูปร่างรูปทรง และ 2. บริเวณว่างภายนอกซึ่งเป็นบรรยากาศและพื้นที่ในบริเวณที่ประติมากรรมติดตั้งอยู่ ซึ่งบริเวณว่างทั้งในงานจิตรกรรมและประติมากรรมจะเปลี่ยนไปเมื่อมีวัตถุใดๆ เข้ามาใช้พื้นที่ของบริเวณว่างนั้น เช่น เมื่อเอางานประติมากรรมมาติดตั้งภายในสนามหญ้า ก็จะทำให้บริเวณว่างภายในสนามหญ้านั้นเปลี่ยนแปลงไปหรือบริเวณว่างบนกระดานเปล่า เมื่อศิลปินได้วาดวัตถุรูปทรงใดๆ ลงไปบนกระดานที่ว่างเปล่านั้น บริเวณว่างบนกระดานก็จะเปลี่ยนไป ดังนั้นบริเวณว่างที่เปลี่ยนไปดังที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า บริเวณว่างจะสัมพันธ์กับรูปร่างรูปทรงของวัตถุที่เข้ามาติดตั้งในพื้นที่เสมอ

ภาพที่ 24 แสดงบริเวณว่างวางตาในงานจิตรกรรมสีน้ำและบริเวณว่างจริงในงานประติมากรรม
ที่มา : ผลงานจิตรกรรมสีน้ำโดยผู้วิจัยและประติมากรรมโดย วุฒิพงษ์ ทาจำปา

หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะทั้งหมดที่กล่าวมาทั้ง จุดเด่น การลดทอน รูปร่างและรูปทรง แสดงเงา สัดส่วน ทักษะภาพ และบริเวณว่าง องค์ประกอบศิลปะทั้งหมดนี้จะช่วยให้ ผู้นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้งการนำเสนอในรูปแบบผลงานจิตรกรรมสีน้ำ และผลงานประติมากรรมในงานวิจัยนี้ สามารถนำเสนอและวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบศิลปะได้อย่างสมบูรณ์ในเชิงวิชาการศิลปะมากยิ่งขึ้น เพราะหากไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการองค์ประกอบศิลปะดังกล่าวแล้ว จะไม่สามารถนำเสนอองค์ประกอบศิลปะต่างๆ ที่ปรากฏในผลงานได้อย่างเชื่อมโยง และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของผลงานได้

2. ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การสอนแบบบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบการสอนที่เป็นที่นิยมในวงวิชาการศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน โดยการสอนแบบบูรณาการเป็นการนำความรู้จากศาสตร์ต่างๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม จนเกิดรูปแบบการสอนที่มีความหลากหลายทางองค์ความรู้และเปิดกว้างไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะด้านอีกต่อไป สำหรับความหมายของการบูรณาการและการสอนแบบบูรณาการมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะดังนี้

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์ (2546: 15) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการสอนแบบบูรณาการไว้ว่า หมายถึง การรวมเนื้อหาสาระของวิชาต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันหรือเชื่อมโยงกัน มาตั้งเป็นหัวข้อเรื่องใหม่ และมีหัวข้อย่อยตามเนื้อหาสาระ เน้นการเรียนรู้บริบทสังคมและให้โอกาสผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมากที่สุด ดังนั้นการสอนแบบบูรณาการจึงเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิธีสอนหลายวิธี จัดกิจกรรมต่างๆ ในการสอนเนื้อหาที่เชื่อมโยงกัน และมีกิจกรรมฝึกทักษะที่หลากหลาย

ชนาธิป พรกุล (2552: 112) ให้ความหมายของคำว่า การบูรณาการ คือ การผสมผสานของมากกว่า 1 สิ่งเข้าด้วยกัน จนหลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีกิจกรรมการบูรณาการหลายๆ เรื่อง เช่น การบูรณาการสาระด้านพุทธพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การบูรณาการทฤษฎีกับการปฏิบัติ การบูรณาการกระบวนการคิดกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น การเรียนการสอนแบบบูรณาการจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในเรื่องนั้นอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้

ทีศนา แฉมมณี (2552: 50) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการบูรณาการ หมายถึง รูปแบบการสอนที่พยายามพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปพร้อมๆ กัน โดยใช้การบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและวิธีการ การสอนในลักษณะนี้กำลังได้รับความนิยมอย่างมากเพราะมุ่งเน้นการพัฒนารอบด้านหรือการพัฒนาแบบองค์รวม

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548: 6) ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการสอนที่นำองค์ความรู้หรือศาสตร์ของสาขาวิชาต่างๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากองค์ความรู้หลากหลายวิชาที่เน้นองค์รวมของเนื้อหาวิชามากกว่าความรู้ของแต่ละวิชา และมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญข้างต้น เห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้น มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะ

เป็นการผสมผสานองค์ความรู้จากศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน หรือที่เรียกว่าการบูรณาการข้ามศาสตร์ในรูปแบบองค์รวม การผสมผสานองค์ความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ที่เปิดกว้างและหลากหลายมากกว่าองค์ความรู้ในแต่ละวิชา ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปแก้ปัญหาหรือนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.1.1 รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ

การสอนแบบบูรณาการมีรูปแบบการสอนหลายลักษณะโดยนักวิชาการทางด้านการศึกษาได้จำแนกรูปแบบการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548: 6-7) ได้จำแนกรูปแบบของการสอนแบบบูรณาการไว้ 4 รูปแบบคือ

1) การสอนแบบสอดแทรก (Infusion) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนหนึ่งที่มุ่งเน้นการบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่นๆ เข้าไปในวิชาของครูผู้สอน การสอนรูปแบบนี้ครูเป็นผู้วางแผนการสอนและดำเนินการสอนเพียงคนเดียว

2) แบบคู่ขนาน (Paralled Instruction) เป็นรูปแบบการสอนที่มีครูผู้สอนสองคนซึ่งสอนคนละรายวิชา โดยกระบวนการสอนแบบคู่ขนานนี้ครูทั้งสองคนจะมีการวางแผนการสอนร่วมกัน ทั้งหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอด สภาพปัญหา ระบุสิ่งที่ร่วมกัน และตัดสินใจร่วมกัน จะนำไปสอนอย่างไรในวิชาของตน ซึ่งครูทั้งสองคนจะสอนคนละวิชา โดยต่างคนต่างทำการสอนไป แต่ปลายทางองค์ความรู้จากทั้งสองวิชาที่ได้รับจะมีการผสมผสานและสอดคล้องกันแบบองค์รวม

3) แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) เป็นรูปแบบกระบวนการสอนคล้ายคลึงกับการสอนแบบคู่ขนาน โดยการสอนแบบสหวิทยาการจะมีครูผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนวิชาต่างกัน มุ่งสอนหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด และปัญหา ต่างคนต่างสอน แต่มีเป้าหมายให้ผู้เรียน ทำโครงการร่วมกันซึ่งจะช่วยเชื่อมโยง สาขาวิชาต่างๆเข้าด้วยกัน วางแผนโครงการร่วมกัน

4) แบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) เป็นรูปแบบการสอนที่ครูผู้สอนวิชาต่างๆ มาร่วมกันสอนแบบเป็นคณะ มีการวางแผนปรึกษาร่วมกันและดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

ทศนา แซมมณี (2547: 147) ได้จำแนกรูปแบบการสอนแบบบูรณาการ ออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1) การบูรณาการภายในวิชา (intradisciplinary) หมายถึง การนำเนื้อหาสาระในวิชาเดียวกัน หรือกลุ่มที่คล้ายคลึงกันมาจัดรูปแบบความรู้ให้มีความสัมพันธ์กัน เช่น ในวิชาภาษาไทย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพูด การอ่าน การเขียนคำประพันธ์ ไวยากรณ์ วรรณคดี ฯลฯ แทนที่ครูผู้สอนจะสอนเนื้อหาสาระแยกกันที่ละเรื่องทีละส่วน ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาสาระทุกเรื่องมาเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์กันเป็นเรื่องเดียวได้ โดยอาจเลือกการศึกษาวรรณคดีเรื่อง “พระอภัยมณี” เป็นแกนหรือหัวข้อหลัก (theme) ในการศึกษาเรื่องพระอภัยมณี ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราว ทั้งความงามของภาษา การพูด การอ่าน การเขียนคำประพันธ์(กลอน) การใช้ไวยากรณ์ และการพูดจูงใจให้เยาวชนหันมาสนใจวรรณคดีไทย เป็นต้น

2) การบูรณาการระหว่างวิชา (interdisciplinary) หมายถึง การนำเนื้อหาสาระของหลายๆ วิชามาเชื่อมโยงกันและจัดการความสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียว ตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนนำเนื้อหา

สาระของวิชา สังคมศึกษา ศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรี มาประสานสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกัน ภายใต้หัวข้อเรื่อง หรือ “theme” ที่เลือก จากนั้นให้ผู้เรียนทำการศึกษาและจัดการองค์ความรู้ภายใต้หัวข้อดังกล่าวมานำเสนอเป็นโครงการ หรือผลงานศิลปะ เป็นต้น

จากทัศนะของนักวิชาการการศึกษาและการสอนแบบบูรณาการในข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการภายในวิชาและบูรณาการข้ามศาสตร์ โดยการบูรณาการภายในวิชาจะทำการสอนสอดแทรกหลักศิลปวิจารณ์ หลักสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์จิตรกรรมสีน้ำ ประวัติศาสตร์ประติมากรรมตะวันตกและประติมากรรมไทย เทคนิคกระบวนการสร้างสรรค์งานสีน้ำ และประติมากรรมเข้าด้วยกัน จากนั้นกำหนดให้นักศึกษาค้นหาแนวคิด (Concept) ที่ตนเองสนใจ เช่น ประเด็นทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม เมื่อได้แนวคิดหรือประเด็นแล้วจึงนำมาเรียบเรียงเป็นเนื้อหาเพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะและทำการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาต่อผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน กระบวนการนี้ถือเป็นการสอนแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง จนนำไปสู่มุมมองความคิดที่กว้างขึ้น มีการแก้ปัญหาต่างๆในการสร้างสรรค์งานที่ดีขึ้น หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรมได้ต่อไป

2.2 ทฤษฎีการวิจารณ์

ทฤษฎีการวิจารณ์หรือศิลปวิจารณ์ เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ ในการพัฒนางานศิลปะทุกแขนง ไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ฯลฯ กระบวนการวิจารณ์สามารถช่วยให้ศิลปินหรือผู้ถูกวิจารณ์สามารถนำข้อแนะนำไปพัฒนาผลงานศิลปะให้ดียิ่งขึ้น โดยผ่านการวิจารณ์ แลกเปลี่ยนทัศนคติ การคิด วิเคราะห์ ดีความ หาข้อดีข้อด้อย ตลอดจนคุณค่าทางความงามของผลงาน สำหรับความหมายของทฤษฎีการวิจารณ์หรือศิลปวิจารณ์มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำจำกัดความ ในหลายทัศนะดังต่อไปนี้

กัจจกร สุนพงษ์ศรี (2556: 297) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าศิลปวิจารณ์ (Art Criticism) ไว้ที่น่าสนใจว่า ศิลปวิจารณ์เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานศิลปะ รวมไปถึงบริบทต่างๆ ที่ประกอบอยู่ภายในงานศิลปกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในความหมาย แนวคิด เทคนิค กระบวนการสร้างสรรค์ ตลอดจนเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับชีวิตหรือศิลปะกับสังคม

ทวีเกียรติ ไชยงยศ (2538: 61) ได้ให้ความหมายของ ศิลปวิจารณ์ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะอย่างมีหลักการและเหตุผล โดยใช้องค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์เป็นฐาน เพื่อค้นหาคุณค่าทางสุนทรียะในผลงานนั้นๆ ศิลปวิจารณ์มีหลายระดับตั้งแต่ระดับสถาบันการศึกษา จนถึงระดับอาชีพ

พระพงษ์ กุลพิศาล (2546: 182) ได้ให้ความหมายของศิลปวิจารณ์คือ เป็นการศึกษาเรียนรู้คุณค่าความงามของผลงานศิลปะเชิงสุนทรียะ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ แยกแยะ แล้วถ่ายทอดออกมาด้วยการจดบันทึก หรือบรรยายเป็นคำพูดอย่างมีโวหารและมีหลักวิชาการให้ผู้อื่นรับรู้คุณค่าของความงามนั้นอีกทอดหนึ่ง

สกล ภู่งามดี (2547: 137) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจารณ์ไว้อย่างน่าสนใจเช่นกันว่าการวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์นั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญของการฝึกฝนการแลกเปลี่ยนทัศนคติและ

ความคิดเห็นระหว่างผู้สร้างสรรค์ผลงานกับผู้ชมผลงาน กระบวนการวิจารณ์ควรได้รับการส่งเสริมให้มีการฝึกฝนในสถาบันการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้เชิงทฤษฎีมาประยุกต์และกลั่นกรองเป็นความคิดเห็นส่วนตัวที่มีหลักการและเหตุผลเชิงวิชาการมารองรับ

จากทัศนะของนักวิชาการในข้างต้น เห็นได้ว่ากระบวนการวิจารณ์มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนศิลปะ และสามารถช่วยพัฒนาผลงานศิลปะให้ดียิ่งขึ้น ผ่านกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีหลักการ มีเหตุผลและมีทฤษฎีรองรับ ดังนั้นกระบวนการวิจารณ์ผลงานควรเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และควรมีขึ้นทุกครั้งหลังจากปฏิบัติงานสร้างสรรค์เสร็จสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนหรือนักศึกษาได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ข้อดีและข้อบกพร่องของผลงานตัวเอง เพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งต่อไป อีกทั้งกระบวนการวิจารณ์ที่ดีควรให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในลักษณะแลกเปลี่ยนกับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำเท่านั้น (สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล, 2554: 5) สำหรับกระบวนการวิจารณ์ควรมีหลักการหรือทฤษฎีการวิจารณ์กำกับ เพื่อให้การวิจารณ์งานศิลปะในผลงานนั้นๆ เป็นไปอย่างมีเหตุมีผล ดังนั้นก่อนกระทำการวิจารณ์จึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักการวิจารณ์ให้ถ่องแท้เสียก่อนจึงจะสามารถวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะได้

2.2.1 หลักการวิจารณ์

การปฏิบัติทางการวิจารณ์งานจิตรกรรมสีน้ำและประติมากรรมเชิงเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนผู้นำเสนอผลงานหรือผู้วิจารณ์สามารถที่จะลดทอนขั้นตอนลงได้ เพื่อความเหมาะสมเนื่องแต่ระดับขั้นตอนจะมีความเหลื่อมล้ำซับซ้อนซึ่งกันและกันอยู่ อย่างไรก็ตามขั้นตอนเหล่านี้จะดำเนินการอย่างเป็นระบบ และด้วยเหตุที่การวิจารณ์ศิลปะเกี่ยวข้องกับการสังเกตและทดลอง ค้นหา ด้วยประสบการณ์มากกว่าการสรุปจากหลักเกณฑ์ (empirical than deductive) การดำเนินการจึงต้องเริ่มจากจุดเล็กๆ ไปยังส่วนที่กว้างออกไป คือ เริ่มต้นวิเคราะห์จากข้อเท็จจริงที่มองเห็นก่อนแล้วจึงสรุปคุณค่าของผลงาน (พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2532: 29) โดยหลักการวิจารณ์มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.2.1 ขั้นพรรณนา (Description) หมายถึง กระบวนการอธิบายองค์ประกอบศิลปะที่มองเห็นในผลงานอย่างทันทีทันใด โดยยังไม่มี การสรุป ตัดสินคุณค่าใดๆ โดยการพรรณนาอาจกล่าวถึงเนื้อหาของผลงานแบบผิวเผิน ตลอดจนอธิบายเทคนิคการสร้างสรรค์เพียงเบื้องต้นเท่านั้น ขั้นพรรณนาคือเป็นขั้นของการตอบปัญหาว่า “อะไร คือ สิ่งที่ปรากฏให้เห็นบนผิวหน้าของงานศิลปะ”

1.2.2 ขั้นวิเคราะห์รูปแบบ (Formal Analysis) เป็นการวิเคราะห์เจาะลึกเข้าไปในโครงสร้างของผลงานมากกว่าขั้นพรรณนา เพื่อให้รู้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะขั้นนั้นๆ มีแนวคิด ทฤษฎี หลักการทางศิลปะ ตลอดจนเทคนิค วัสดุ กระบวนการการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างไร ขั้นนี้เป็นการตอบคำถามว่า “มันถูกสร้างขึ้นมาอย่างไร”

1.2.3 ขั้นตีความหรือแปลความ (Interpretation) เป็นขั้นของการค้นหาความหมายในผลงานศิลปะที่ศิลปินต้องการสื่อสารถึงผู้ชม โดยในขั้นตอนนี้เป็นการพิจารณาเนื้อหาเรื่องราวจากขั้นวิเคราะห์รูปแบบ รวมไปถึงข้อมูลอื่นที่พอจะหาได้แล้วทำการตีความว่าผลงานศิลปะขั้นนั้นๆ แสดงความหมายและมีเนื้อหาอย่างไร ให้อารมณ์ความรู้สึกและแนวความคิดอะไรบ้าง ในขั้นนี้จะเป็นการตอบคำถามว่า “มันหมายความว่าอย่างไร”

1.2.4 ชั้นประเมินค่าหรือขั้นตัดสิน (Evaluation or Judgement) เป็นขั้นของการหาคุณค่าและความงามเชิงสุนทรียะ โดยผู้วิจารณ์จะต้องใช้หลักสุนทรียศาสตร์ทำการตัดสินคุณค่าของผลงานไปในทางใดทางหนึ่งระหว่างงาม กับไม่งาม ประสบความสำเร็จ หรือไม่ประสบความสำเร็จอย่างไร จะนิ่งนอนใจ หรือสงสารเห็นใจเจ้าของผลงานศิลปะนั้นไม่ได้ ในขั้นนี้เป็นการตอบคำถามว่า “งานศิลปะชิ้นนั้นมีคุณค่าที่ดีหรือไม่ดีอย่างไรและผลงานมีความงามหรือไม่งามอย่างไร” (ทวีเกียรติไชยยงยศ. 2538: 62-63 ; พีระพงษ์ กุลพิศาล. 2532: 29-66)

หลักการวิจารณ์ทั้ง 4 ขั้นตอนจะช่วยให้ผู้วิจารณ์มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่สังเคราะห์ เนื้อหา องค์ประกอบศิลป์ กระบวนการสร้างสรรค์ และสุนทรียศาสตร์ อย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้ผู้รับการวิจารณ์หรือผู้รับฟังได้รับการวิจารณ์ที่เป็นระบบ มีเหตุมีผล นอกจากนี้ผู้วิจารณ์ยังอาจเสริมกระบวนการทางความคิดเชิงวิจารณ์ ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการวิจารณ์มีความหลากหลายทางวิชาการ มีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ ของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

2.2.3 หลักกระบวนการทางความคิดเชิงวิจารณ์ เป็นหลักการที่ช่วยเสริมหลักการวิจารณ์ให้มีความครอบคลุมรอบด้านมากยิ่งขึ้น โดยกระบวนการทางความคิดเชิงวิจารณ์ สกนธ์ ภูงามดี ได้เสนอไว้ 7 ประการดังนี้

1) การเตรียมพื้นฐานทางความรู้ทางความงาม (Fundamental Knowledge on Beauty) คือ การเตรียมความพร้อมในด้านองค์ความรู้สุนทรียศาสตร์ ที่ช่วยให้ผู้วิจารณ์เข้าใจหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ความงามอย่างเป็นเหตุเป็นผล

2) การเผชิญหน้ากับเหตุการณ์และการประเมินสถานการณ์ (Encounter) คือ การตื่นตัวของผู้วิจารณ์เพื่อเตรียมพร้อมรับองค์ความรู้และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทต่างๆ ของสังคมท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ พร้อมทั้งประเมินสถานการณ์ที่ได้รับอย่างเป็นลำดับขั้นตอน อันจะนำไปสู่ความพร้อมในการวินิจฉัยองค์ความรู้และปรากฏการณ์ที่ได้รับต่อไป

3) การวินิจฉัยสิ่งที่ปรากฏจากการรับรู้ (Diagnosis) คือ การใช้ความรู้ประสบการณ์ คติวิเคราะห์องค์ความรู้และปรากฏการณ์ที่ได้รับ เพื่อให้ได้แนวทางใหม่ ทางเลือกใหม่ หรือคำตอบใหม่ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในกระบวนการวิจารณ์

4) การพัฒนามุมมองที่ต่างไปจากเดิม (Prospect Development) คือ การพัฒนามุมมองของตนให้สดใหม่อยู่เสมอ ไม่ยึดติดอยู่ในมุมมองเดิม ระบบเดิม ส่งผลให้ผู้วิจารณ์สามารถคิดแตกต่าง คิดสร้างสรรค์ มีความคิดรูปแบบใหม่ๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลงานศิลปะ และนำเสนอในกระบวนการวิจารณ์ให้ผู้ถูกวิจารณ์ได้รับมุมมองใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

5) การบูรณาการทางความคิด (Integration) คือ การนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากเหตุการณ์ สถานการณ์ต่างๆ ในสังคม มาผสมผสานเชิงบูรณาการกับองค์ความรู้ของตน ส่งผลให้องค์ความรู้ที่ได้จากการบูรณาการมีความลึกซึ้ง รอบด้าน และเป็นเหตุเป็นผล เมื่อเข้าสู่กระบวนการวิจารณ์ ผู้รับการวิจารณ์จึงได้รับข้อเสนอแนะที่ลึกซึ้ง เป็นเหตุเป็นผลเชิงวิชาการ สามารถนำไปใช้พัฒนาผลงานสร้างสรรค์ศิลปะของตนได้ต่อไป

6) การหาประสบการณ์ (Experiences) คือ ผู้วิจารณ์ต้องแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ทางศิลปะอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการชมนิทรรศการศิลปะ ดนตรี การแสดง ฯลฯ หรือแม้กระทั่ง

การแสวงหาประสบการณ์ทางศิลปะจากเทคโนโลยี ซึ่งการแสวงหาประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้ผู้วิจารณ์พัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปะให้มีความสดใหม่อย่างสม่ำเสมอ

7) การวางโครงสร้างในการวิจารณ์ (Structuring for Criticism) คือ การเขียนวิจารณ์ผลงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งจะเริ่มหลังจากการแลกเปลี่ยนทรรศนะและความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ผ่านการพูดคุยเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจารณ์จึงนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจารณ์นั้นมาบันทึกในรูปแบบการเขียนบทความวิจารณ์ โดยการเขียนบทความวิจารณ์ควรมีการวางแผนลำดับความคิด มีการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม มีการเพิ่มจุดเด่นของเรื่อง และสอดแทรกทัศนะในมุมมองของตน สุดท้ายต้องสรุปและเสนอแนะอย่างเป็นเหตุเป็นผล ในกระบวนการนี้จึงควรหาแหล่งตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่บทวิจารณ์ เพื่อให้บทวิจารณ์นี้เป็นประโยชน์ต่อวงการศิลปะและสังคมต่อไป (สกล ภู่งามดี. 2547: 142-144)

จากกระบวนการทางความคิดเชิงวิจารณ์ทั้ง 7 ประการในข้างต้น จะช่วยเสริมให้ผู้นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา รวมถึงผู้วิจารณ์ผลงานศิลปะมีองค์ความรู้ที่กว้างและลึกซึ้ง เนื่องจากกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะ ไม่สามารถใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งหรือชุดความคิดหนึ่งมาวิเคราะห์วิจารณ์อย่างตายตัวได้ เหตุเพราะผลงานศิลปะมีความเคลื่อนไหวและพัฒนาตามบริบทสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการนำเสนอผลงานรวมถึงกระบวนการวิจารณ์จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการวิจารณ์ที่เสริมด้วยกระบวนการทางความคิดเชิงวิจารณ์ จึงจะช่วยให้ผู้นำเสนอและผู้วิจารณ์มีองค์ความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะที่รอบด้าน นอกจากนี้ยังต้องอาศัยหลักการบูรณาการมาช่วยในกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ผลงานศิลปะ เพื่อให้ได้แนวทางใหม่ ความคิดใหม่ หรือชุดความคิดรูปแบบใหม่มาแนะนำเสนอหรือเสนอแนะให้ผู้รับฟังการวิจารณ์สามารถนำผลการวิจารณ์ไปพัฒนาผลงานศิลปะของตนได้

ภายหลังจากมีความรู้ความเข้าใจในหลักการวิจารณ์และกระบวนการทางความคิดเชิงวิจารณ์ในข้างต้นแล้ว นักศึกษาผู้นำเสนอผลงานเชิงศิลปะเชิงเนื้อหาและต้องพบกับกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์จากเพื่อนร่วมชั้น ควรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างดี ด้วย เนื่องจากความสำคัญของคุณสมบัติของนักวิจารณ์ที่ว่า ควรมีความรู้เกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ สอดคล้องกับกระบวนการวิจารณ์ที่จำเป็นต้องมีการตัดสินความงามในขั้นประเมินผลซึ่งการตัดสินความงามนั้นจำเป็นต้องใช้สุนทรียศาสตร์เข้ามาช่วย ฉะนั้นผู้นำเสนอผลงานและผู้วิจารณ์ควรทราบถึงความหมายและหลักสุนทรียศาสตร์ในเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

2.3 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์และการตัดสินคุณค่าความงาม โดยความหมายของสุนทรียศาสตร์มีนักวิชาการทางศิลปะได้ให้ความหมายไว้หลากหลายที่ดังนี้

สุนทรียศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของความงาม หรือ สุนทรียภาพ (Aesthetic) เป็นสาขาหนึ่งในวิชาปรัชญาคุณค่า (Axiology) ซึ่งเป็นปรัชญาที่ว่าด้วยบ่อเกิดลักษณะหน้าที่ ประเภทระเบียบวิธี และความสมเหตุสมผลของความรู้ (กำจร สุนพงษ์ศรี. 2556: 39)

สุนทรียศาสตร์ หมายถึง การศึกษาวิชาความรู้ทางด้านความงาม ทั้งความงามในธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา ต้นไม้ ฯลฯ และความงามในสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพเขียน บ้าน รถยนต์ เป็นต้น (ฉลอง สุนทรนนท์. 2558 : 20)

สุนทรียศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาปรัชญาทางความงาม ในการวิจารณ์ศิลปะ กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์ คือที่มาของเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการวิจารณ์ศิลปะ ช่วยแยกแยะและกำหนดลักษณะพิเศษต่างๆของผลงานศิลปะ เช่น เศร้า ตลก หรือลักษณะที่เป็น หุ่นนิ่ง ภาพเหมือน และสร้างสรรค์ เป็นต้น (พีระพงษ์ กุลพิศาล. 2546: 14)

สุนทรียศาสตร์ เป็นสาขาปรัชญาที่ว่าด้วยความงามและสิ่งซึ่งงามทั้งในผลงานศิลปะและในธรรมชาติ โดยศึกษาประสบการณ์ คุณค่าของความงาม และมาตรการเพื่อตัดสินว่าอะไรงามหรือไม่งาม (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2546: 28)

สุนทรียศาสตร์ หมายถึงวิชาที่เน้นภาคทฤษฎี โดยมุ่งศึกษาและค้นหาคุณค่าความงามของสรรพสิ่งรอบตัวมนุษย์ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดหรือจิตใจ ทั้งนี้ แนวทางในการศึกษาคุณค่าของความงามจะมุ่งเน้นไปที่ความหมายของคำว่าความงาม และเกณฑ์การประเมินความงามที่มีเหตุผลรองรับ (สกล ภู่งามดี. 2547: 26)

สุนทรียศาสตร์ มีความมุ่งหมายคือ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในศิลปะทุกแขนงอย่างมีหลักการและเหตุผล ซึ่งความรู้ความเข้าใจในศิลปะจะทำให้เกิดความรู้สึกรู้จักในคุณค่าของรูปแบบศิลปกรรมแขนงนั้นๆ (อารี สุทธิพันธ์. 2533: 50)

จากความหมายของสุนทรียศาสตร์ที่นักวิชาการกล่าวไว้ในข้างต้น เห็นได้ว่าสุนทรียศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาความงามอย่างมีหลักการและเหตุผล โดยหลักสุนทรียศาสตร์นิยมใช้วิเคราะห์ความงามในผลงานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะเป็นสื่อที่ดีในการศึกษาและทำความเข้าใจในหลักสุนทรียศาสตร์ ดังนั้นจึงมักจะเห็นนักวิจารณ์ศิลปะนิยมใช้หลักศิลปวิจารณ์ควบคู่ไปกับหลักสุนทรียศาสตร์ในการตอบปัญหาทางศิลปะในประเด็นและข้อสงสัยต่างๆ เช่น ความหมายของศิลปะ การสร้างสรรค์ศิลปะ วัตถุประสงค์ของศิลปะ รวมไปถึงความสัมพันธ์ของศิลปะกับบริบทต่างๆ ทั้ง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

2.3.1 ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Theories) มีความสำคัญต่อการพัฒนาความซาบซึ้งในศิลปะ (Art appreciation) และนิยมใช้ในการกระบวนการหาคุณค่าทางความงามในการวิจารณ์ศิลปะเป็นอย่างมาก ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์จึงถือเป็นกรอบของความคิดที่ใช้อธิบายคุณค่าของผลงานศิลปะแบบอย่างต่างๆ โดยแบ่งเป็น 4 ทฤษฎีดังนี้

1) ทฤษฎีเลียนแบบ (Imitationalism) กำหนดกรอบความคิดไว้ว่า ศิลปะคือการเลียนแบบสิ่งที่มองเห็น การเลียนแบบดังกล่าวเป็นการเลียนแบบธรรมชาติไม่ใช่อะไรที่เลียนแบบผลงานศิลปะด้วยกัน ต่อมาได้มีการตีความคำว่าเลียนแบบ ต่างไปจากเดิมว่า หมายถึงการใช้ความคิดคัดสรรและสกัดสิ่งที่มองเห็นแล้วนำมาสร้างเป็นผลงานศิลปะ ทฤษฎีนี้มีเกณฑ์อยู่ที่ความเหมือนตามที่ตาเห็นและตามความรู้สึก

2) ทฤษฎีสื่อแสดงพลังอารมณ์ (Expressionism) มีลักษณะตรงกันข้ามกับทฤษฎีเลียนแบบ ทฤษฎีนี้ให้คุณค่าของความเป็นศิลปะว่าต้องอยู่บนพื้นฐานของการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกจากจินตนาการของมนุษย์โดยตรง ผลงานศิลปะไม่ได้เป็นการลอกเลียนแบบธรรมชาติหรือ

ลอกเลียนแบบสิ่งใดทั้งสิ้น มันเป็นผลที่เกิดจากจินตนาการของมนุษย์ เกณฑ์ของทฤษฎีนี้คือ จินตนาการที่มีลักษณะสร้างสรรค์ (Creative Imagination)

3) ทฤษฎีสะท้อนอารมณ์ (Emotionalism) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า ศิลปะต้องตั้งอยู่บน พื้นฐานของความรู้สึกสัมผัส (Sensuous Medium) ไม่ว่าจะเป็นกระดาษ ฝ้าย ผ้าใบ หิน คำประพันธ์ เสียงดนตรี ล้วนแต่เป็นสื่อกลางที่สะท้อนอารมณ์ไว้สำหรับผู้ดู ผู้อ่านและผู้ฟัง เกณฑ์ของทฤษฎีนี้คือ เนื้อหา เรื่องราวและความหมาย ที่สะท้อนทางอารมณ์ความรู้สึก

4) ทฤษฎีแบบแผน (Formalism) ทฤษฎีนี้ให้คุณค่าความเป็นศิลปะว่า ศิลปะเกิดจากการจัดแบบแผนและการจัดส่วนประกอบศิลปะต่างๆเข้าด้วยกัน ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาต่อโดยอดัม จันกระทั่งเกิดทฤษฎีศิลปะนามธรรมต่างๆขึ้น เกณฑ์หลักของทฤษฎีนี้อยู่ที่ การจัดองค์ประกอบศิลปะ ที่ระเบียบแบบแผน แสดงความประสานกลมกลืนและบริสุทธิ์ของสื่อและรูปทรงอันเด่นชัด (พีระพงษ์ กุลพิศาล. 2546: 185-186)

ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทั้ง 4 ทฤษฎี ช่วยให้กระบวนการหาคคุณค่าทางความงามของ ผลงานศิลปะมีเหตุผลและทฤษฎีของรับ ซึ่งความงามในรูปแบบของทฤษฎีต่างๆ ช่วยให้ผู้รับการ นำเสนอหรือผู้รับการวิจารณ์ สามารถเข้าใจที่มาและรูปแบบของความงามในลักษณะต่างๆ ได้ แต่ เนื่องจากความงามหรือความเป็นสุนทรียะนั้นมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของประเภท งาน ลักษณะของเทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน หรือแม้แต่เนื้อหาหรือบริบทต่างๆ ที่นำมาใช้ เป็นแนวคิดหรือแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ดังนั้นการมีความรู้ในทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ เพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์คุณค่าความงามของผลงานได้อย่างรอบด้านได้ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของหลักการกำหนดคุณค่าความเป็นสุนทรียะของงานทัศนศิลป์มาช่วย ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์คุณค่าความงาม เพื่อให้การหาคคุณค่าของความงามในผลงานศิลปะใน บริบทปัจจุบันมีความกว้างและลึกมากยิ่งขึ้น

2.3.2 หลักการกำหนดคุณค่าความเป็นสุนทรียะของงานทัศนศิลป์ เป็นหลักการที่ช่วยเสริม ให้ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มีความครอบคลุมคุณค่าความงามในบริบทต่างๆ ทั้งบริบทเชิงปัจเจก บริบท เชิงพื้นที่ บริบทเชิงประวัติศาสตร์ และบริบทสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดคุณค่า สุนทรียะอยู่ 5 ประการ

1) คติความเชื่อของบุคคลและกลุ่มบุคคล คือ คุณค่าความงามของบุคคลนั้นแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนชุดความเชื่อที่แตกต่างกัน เช่น บางคนเชื่อในความงามแบบเหมือนจริง บางคน เชื่อในความงามแบบเหนือจริง หรือบางคนเชื่อในความงามแบบนามธรรม ซึ่งชุดความเชื่อดังกล่าว ล้วนเป็นคติความชอบส่วนตัว และย้อนไปถึงการเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของแต่ละ คน ดังนั้นการจะตัดสินคุณค่าความงามต้องวิเคราะห์ไปถึงคติความเชื่อส่วนบุคคล ลัทธิทางศิลปะที่ผู้ สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพล รวมไปถึงค่านิยมทางศิลปะในปัจจุบันประกอบกันไปด้วย

2) ข้อจำกัดของสื่อวัสดุ คือ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ศิลปินย่อมเลือกใช้วัสดุที่มีความแตกต่างกัน เช่น กระดาษ ผ้าใบ ดินเหนียว โลหะ ปูนปลาสเตอร์ ฯลฯ ซึ่งความหลากหลาย ของวัสดุนี้ ส่งผลให้กระบวนการตัดสินคุณค่าความงามต้องแยกประเภทของวัสดุและข้อจำกัดของสื่อ วัสดุต่างๆ ด้วย เหตุเพราะคุณค่าหรือสัจจะวัสดุแต่ละประเภทย่อมให้คุณค่าทางความงามที่แตกต่าง

กัน อีกทั้งวัสดุเมื่อถูกนำมาใช้ในบริบทต่างๆ ย่อมมีความหมายแฝงและคุณค่าทางความที่แตกต่างกันออกไปด้วย

3) ค่านิยมของสังคมโดยรวม คือ ความชอบหรือค่านิยมทางความงามย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย เช่น บางยุคสมัยนิยมความงามแบบอุดมคติ บางยุคสมัยนิยมความงามแบบศาสนวัตถุหรือความงามแบบเทพเจ้า บางยุคนิยมความงามแบบเหมือนจริง ขณะที่ปัจจุบันนิยมคุณค่าความงามรูปแบบผลงานศิลปะร่วมสมัย เป็นต้น ดังนั้นการตัดสินคุณค่าความงามต้องคำนึงถึงค่านิยมความงามในปัจจุบัน ถึงแม้ปัจเจกชนซึ่งเป็นศิลปินจะมีลักษณะการสร้างสรรคที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และอาจมีรูปแบบผลงานศิลปะที่ชัดเจน แต่การจะตัดสินคุณค่าความงามของศิลปินดังกล่าว ย่อมต้องอาศัยค่านิยมความงามในสังคมที่ศิลปินดำรงอยู่ด้วย จึงจะสามารถวิเคราะห์คุณค่าความงามได้อย่างลึกและรอบด้านได้

4) สัญลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ คือ คุณค่าทางความงามหรือความเป็นสุนทรีย์ที่มีลักษณะเฉพาะ โดยปรากฏเป็นสัญลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละชาตินั้น ล้วนมีเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน เช่น งานศิลปะของอียิปต์แสดงความงามในความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและโลกหลังความตาย งานศิลปะของกรีกแสดงความงามแบบปรัชญาอุดมคติ งานศิลปะของโรมันแสดงความกล้าหาญ เป็นต้น ดังนั้นการจะตัดสินคุณค่าความงามของผลงานศิลปะในแต่ละชาติหรือในแต่ละพื้นที่ จำเป็นต้องศึกษาศิลปะประจำชาติพันธุ์ของศิลปินเหล่านั้นด้วย การวิเคราะห์คุณค่าความงามจึงจะชัดและตรงประเด็น

5) กระบวนการสร้างสรรค์ คือ กระบวนการที่ได้มาซึ่งผลงานศิลปะรูปแบบต่างๆ ผ่านแนวคิด แรงบันดาลใจ การออกแบบ ทักษะ เทคนิค วัสดุ ฯลฯ จะกระทั่งผลงานสร้างสรรค์เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งกระบวนการสร้างสรรค์นี้จะแสดงความเป็นตัวตนของศิลปิน ซึ่งแม้จะสร้างสรรค์งานในประเภทเดียวกัน แต่ก็มีลักษณะเฉพาะตัว ดังนั้นในการวิเคราะห์คุณค่าความงามทางสุนทรีย์ จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้มาซึ่งสุนทรีย์ที่งดงามจากกระบวนการสร้างผลงานของศิลปิน (ฉลอง สุนทรนนท์. 2558 : 74-75)

หลักการกำหนดคุณค่าความเป็นสุนทรีย์ของงานทัศนศิลป์ทั้ง 5 ประการ รวมถึงทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทั้ง 4 ทฤษฎี ช่วยให้กระบวนการหาคุณค่าทางความงามของผลงานจิตรกรรมสีน้ำและผลงานประติมากรรมในงานวิจัยครั้งนี้เกิดมีผล สามารถทำให้ผลงานศิลปะชิ้นนั้นๆ ถูกตัดสินคุณค่าทางความงามด้วยหลักการและเหตุผลที่ครอบคลุมทั้งทฤษฎีความงาม แนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ ชาติพันธุ์ คติความเชื่อและค่านิยม ดังนั้นการตัดสินคุณค่าความงามตามหลักการและทฤษฎีดังกล่าวจึงเป็นที่ยอมรับได้ และนักศึกษาที่ถูกตัดสินคุณค่าทางความงามนั้น สามารถนำข้อวิเคราะห์ ข้อวิพากษ์วิจารณ์ไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานศิลปะของตนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้งานมีวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ไพฑูรย์ พูลสุข (2539) ได้ทำการศึกษาผลการสอนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปวิจารณ์ของนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านความสามารถทางการวิจารณ์ศิลปะ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ

นิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาการศึกษาปลาย ประจำปีการศึกษา 2539 จำนวนทั้งหมด 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบฝึกการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะ แบบประเมินตนเอง และแบบสอบถามความคิดเห็น ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Simple group pretest-posttest design ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน 2) ด้านความสามารถทางการวิจารณ์ศิลปะ พบว่าความสามารถของผู้เรียนในการวิจารณ์ขั้นพรรณนา และการวิจารณ์ขั้นตีความไม่แตกต่างกัน ส่วนการวิจารณ์ขั้นวิเคราะห์และการวิจารณ์ขั้นตัดสินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา (2558) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัย ของผู้นำชมนิทรรศการ โดยงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพของการนำชมและความต้องการผู้นำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย 2) ศึกษาแนวทางการจัดการอบรมผู้นำชมนิทรรศการศิลปะในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย 1) บุคลากรในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่เป็นฝ่ายวิชาการ ฝ่ายการศึกษาฝ่ายนิทรรศการ เจ้าหน้าที่ประจำนิทรรศการ หรือภัณฑารักษ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำ จำนวนทั้งหมด 20 คน 2) ผู้นำชมที่ผ่านการอบรมผู้นำชมนิทรรศการหรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการนำชม จำนวนทั้งหมด 20 คน 3) ผู้เข้าชมที่ได้รับการนำชมและไม่ได้รับการนำชมนิทรรศการ จำนวนทั้งหมด 100 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ จำนวนทั้งหมด 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการนำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยอยู่ในระดับมีปานกลางด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ด้านองค์ความรู้ของผู้นำชมนิทรรศการและด้านการนำชมให้กับกลุ่มผู้เข้าชมประเภทต่างๆ ตามลำดับ และ 2) ความต้องการผู้นำชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยอยู่ในระดับมีความต้องการมากที่สุด ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านคุณลักษณะของผู้นำชมนิทรรศการ ด้านหน้าที่ของผู้นำชมนิทรรศการ และด้านทักษะของผู้นำชมนิทรรศการตามลำดับ

สิทธิรัตน์ รุ่งทวีทรัพย์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ และการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 แผนการเรียนศิลป์คำนวณ โรงเรียนฐานปัญญา กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 21 คน ทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ระยะเวลา 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) การ

สัมภาษณ์ (Interview) 2) แผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฐานปัญญา และกิจกรรมท้ายบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ 3) แบบประเมินสุนทรียะ 4) แบบวัดการประเมินค่า 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลคะแนนสุนทรียะ และผลคะแนนการประเมินค่าของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ฯ โดยผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ฯ ในภาพรวมอยู่ในช่วงระดับที่มากที่สุด คำสำคัญ : กิจกรรมศิลปะวิจารณ์/ สุนทรียะ/ การประเมินค่า

สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล (2554) ได้ศึกษาผลของการบูรณาการหลักศิลปะวิจารณ์กับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เบื้องต้นต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้หลักศิลปะวิจารณ์และหลังใช้หลักศิลปะวิจารณ์ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 ต่อกิจกรรมวิพากษ์วิจารณ์และเครื่องมือศิลปะวิจารณ์ กลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 42 คน ที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์เบื้องต้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินการวิจารณ์หน้าชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลก่อนและหลังฝึกวิจารณ์หน้าชั้นเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t - test) ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษามีคะแนนผลการประเมินการวิจารณ์หลังฝึกการวิจารณ์หน้าชั้นเรียนเฉลี่ย 72/96 คะแนน ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 75

2. นักศึกษามีคะแนนผลประเมินการวิจารณ์หลังฝึกการวิจารณ์หน้าชั้นเรียนสูงกว่าก่อนการฝึกการวิจารณ์ ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ 1) การแนะนำตัว บุคลิกภาพและการใช้ภาษา 2) การพรรณนาเข้าสู่เนื้อหาที่วิจารณ์ 3) การวิเคราะห์เนื้อหาที่มีขั้นตอนที่เหมาะสม 4) การวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาที่มีการอ้างอิงถึงทฤษฎีทางประวัติศาสตร์ เช่น หลักการสร้างประวัติศาสตร์ องค์ประกอบของประวัติศาสตร์ ฯลฯ 5) การวิจารณ์เนื้อหาเชื่อมโยงไปถึงอิทธิพลของงานประวัติศาสตร์หลากหลายรูปแบบ 6) การวิจารณ์ครอบคลุม เทคนิคกระบวนการ และวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์งาน 7) การตีความแนวความคิดและสรุปเนื้อหา 8) การตัดสินความงามตามหลักสุนทรียศาสตร์ 9) การตั้งคำถามเกี่ยวกับแนวคิดและผลงานประวัติศาสตร์ 10) การให้ข้อเสนอแนะ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สักรินทร์ อินทรวงค์ และคณะ (2553) ได้การศึกษการพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานของนักศึกษาศิลปศึกษาโดยเน้นการฝึกพูดหน้าชั้นเรียน โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดนำเสนอผลงานศิลปะของนักศึกษาโปรแกรมศิลปศึกษา 2) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาในการพูดในที่ชุมชน 3) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 40 คน ที่เรียนในรายวิชาทัศนศิลป์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสังเกต การให้

คำแนะนำจากการฝึกพูดและแบบประเมินทักษะการนำเสนอผลงานก่อนและหลังฝึกพูดหน้าชั้นเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษาได้ข้อสรุปดังนี้

1. นักศึกษามีคะแนนผลการทดสอบการนำเสนอผลงานศิลปะหลังการฝึกทักษะการพูดหน้าชั้นเรียนเฉลี่ย 60/75 คะแนน ซึ่งสูงกว่าร้อยละ 60

2. นักศึกษามีคะแนนผลการทดสอบการนำเสนอผลงานศิลปะหลังการฝึกทักษะการพูดหน้าชั้นเรียนสูงกว่าก่อนการฝึกทักษะการพูด ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพการนำเสนอ ด้านทักษะการนำเสนอ และด้านการนำเสนอเนื้อหาสาระของผลงาน ให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ
  2. เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เครื่องมือในการวัดผลข้อมูล โดยแบ่งวิธีการดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
1. ประชากรและกลุ่มทดลอง
  2. เครื่องมือวิจัย
  3. การดำเนินการเก็บข้อมูล
  4. วิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 47 คน แบ่งเป็น นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ในรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น (Introduction of Sculpture) และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน ในรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ (Water color Painting) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

เครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 4 แบบ ได้แก่

1. แบบทดสอบก่อนใช้และหลังใช้เครื่องมือเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย
2. มคอ.3 รายละเอียดรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ และรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น
3. แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ที่มุ่งเน้นขั้นตอนการนำเสนอผลงาน 4 ขั้นตอนคือ 1. ความสัมพันธ์ของแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กับผลงาน 2. การบูรณาการองค์ความรู้เพื่อใช้สำหรับพัฒนาเนื้อหาและผลงาน 3. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน 4. การสรุปและอภิปรายผล
4. แบบประเมินโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

โดยเครื่องมือข้อ 2 และข้อ 3 ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านศิลปศึกษา 3 ท่านคือ 1. รองศาสตราจารย์พินาลิน สาริยา 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัช ตราชู 3. ดร.สักรินทร์ อินทรวงค์ ตรวจสอบและปรับปรุงก่อนนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการเก็บข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบก่อนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา เพื่อวัดความรู้ว่ากลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับหลักการบูรณาการและกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างน้อยเพียงใด

2. ผู้วิจัยทำการสอน ตาม มคอ.3 คือรายละเอียดรายวิชาจิตกรรมสีน้ำ และรายวิชาประติมากรรม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบบูรณาการองค์ความรู้ ทฤษฎีทางศิลปะ และศาสตร์แขนงอื่นๆ เข้าด้วยกัน โดยมีรายละเอียดการสอนดังนี้

2.1 รายวิชาจิตกรรมสีน้ำ

2.1.1 สัปดาห์ที่ 1 ทำการสอนในหัวข้อประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และศิลปินที่สร้างสรรค์จิตกรรมสีน้ำ

2.1.2 สัปดาห์ที่ 2 ทำการสอนในหัวข้อวัสดุอุปกรณ์และเทคนิคการระบายสีน้ำ

2.1.3 สัปดาห์ที่ 3 ทำการสอนในหัวข้อองค์ประกอบศิลป์ในการระบายสีน้ำ

2.1.4 สัปดาห์ที่ 4 ทำการสอนในหัวข้อการบูรณาการศาสตร์ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เพื่อสร้างแนวคิด เนื้อหาการสร้างสรรค์ผลงานจิตกรรมสีน้ำ

2.1.5 สัปดาห์ที่ 5-15 ปฏิบัติการระบายสีน้ำ พร้อมทั้งทำการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาและวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน

ในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ทำการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา โดยในสัปดาห์ที่ 5-10 ทำการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาโดยไม่ทำการเก็บข้อมูล ต่อมาเมื่อถึงสัปดาห์ที่ 11-15 จึงทำการเก็บข้อมูลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ทำการประเมินต่อเนื่องรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ในกระบวนการนำเสนอให้นักศึกษาทำการนำเสนอผลงานทีละคน กำหนดเวลาคนละ 15 นาที ขณะที่นักศึกษานำเสนอผลงานผู้วิจัยจะทำการประเมินผลและสังเกตกระบวนการนำเสนอว่าครบทั้ง 4 ขั้นตอนหรือไม่ แล้วทำการบันทึกรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ภายหลังเมื่อนักศึกษานำเสนอผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานภายในเวลา 5 นาที

2.2 รายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น

2.2.1 สัปดาห์ที่ 1 ทำการสอนในหัวข้อเนื้อหาประวัติความเป็นมาและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประติมากรรม ตลอดจนการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้สร้างงานประติมากรรม

2.2.2 สัปดาห์ที่ 2 ทำการสอนในหัวข้อประวัติศาสตร์ ที่มาของงานประติมากรรม ตะวันตก

2.2.3 สัปดาห์ที่ 3 ทำการสอนในหัวข้อประวัติศาสตร์ประติมากรรมไทยและประติมากรคนสำคัญของประเทศไทย

2.2.4 สัปดาห์ที่ 4 ทำการสอนในหัวข้อประติมากรรมในยุคศิลปะร่วมสมัย

2.2.5 สัปดาห์ที่ 5 ทำการสอนในหัวข้อองค์ประกอบศิลป์ในงานประติมากรรม

2.2.6 สัปดาห์ที่ 6 ทำการสอนในประเด็นการบูรณาการศาสตร์ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เพื่อสร้างแนวคิด เนื้อหาการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม

2.2.7 สัปดาห์ที่ 7-15 ปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรม พร้อมทั้งทำการพุดนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาและวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน

ในรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยให้นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 จำนวนทั้งสิ้น 24 คน ทำการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ในสัปดาห์ที่ 8, 9, 11, 12 และ 14 เก็บข้อมูลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ทำการประเมินต่อเนื่องรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ในกระบวนการนำเสนอให้นักศึกษาทำการนำเสนอผลงานทีละคน กำหนดเวลาคนละ 15 นาที ขณะที่นักศึกษานำเสนอผลงานผู้วิจัยจะทำการประเมินผลและสังเกตกระบวนการนำเสนอว่าครบทั้ง 4 ขั้นตอนหรือไม่ แล้วจึงทำการบันทึกรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ภายหลังเมื่อนักศึกษานำเสนอผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานภายในเวลา 5 นาที

3. ในกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำกับนักศึกษาเพื่อนำจุดบกพร่องในการนำเสนอแต่ละครั้งไปปรับปรุงและพัฒนาการนำเสนอผลงานของตน เพื่อให้มีความพร้อมต่อการนำเสนอผลงานในครั้งต่อไป

4. ผู้วิจัยได้ใช้ใบความรู้ซึ่งระบุเนื้อหาและขั้นตอนการนำเสนอผลงานที่ถูกต้องเหมาะสม ในการนำเสนอผลงานครั้งที่ 2-3 เพื่อปรับกระบวนการนำเสนอให้มีความกระชับและมีลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง เนื่องจากในการนำเสนอผลงานครั้งแรก นักศึกษาไม่สามารถลำดับขั้นตอนการนำเสนอได้ ทำให้เกิดการนำเสนอที่วกวนไปมา ขาดความกระชับ อีกทั้งยังไม่มีมีการสรุปความงามตามเกณฑ์สุนทรียศาสตร์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้ใบความรู้เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นในการนำเสนอผลงานแต่ละครั้งตามลำดับ

5. ผู้วิจัยให้นักศึกษานำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาในครั้งที่ 4-5 โดยไม่มีใบความรู้ช่วยในกระบวนการนำเสนอ นักศึกษาต้องทำการนำเสนอผลงานและใช้เกณฑ์การวิจารณ์และตัดสินความงามด้วยตัวเอง เมื่อจบการนำเสนอครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการประเมินผลครั้งสุดท้ายเพื่อหาความแตกต่างของข้อมูลว่า กลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาดีขึ้นหรือไม่อย่างไร

6. หลังจากการวิจารณ์ครบ 5 ครั้ง ผู้วิจัยจึงใช้แบบทดสอบหลังใช้เครื่องมือการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาว่าผลว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหามากขึ้นเพียงไร

7. ผู้วิจัยทำการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการวิจัย โดยใช้แบบประเมินโครงการวิจัยเรื่องการศึกษามลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการ

สอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ผลข้อมูลจากการสังเกตและแบบประเมิน โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างค่าที โดยใช้สูตรดังนี้

1. สูตรการหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times 100$$

2. สูตรหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ f แทนความถี่ของข้อมูล
 $\sum fx$ แทน ผลรวมของความถี่คูณคะแนน
 n แทนจำนวนข้อมูล

3. สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S = \frac{\sqrt{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}}{n(n-1)}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 n แทนข้อมูลทั้งหมด
 $\sum fx$ แทน ผลรวมทั้งหมดความถี่คูณคะแนน

4. หาค่า t ในโปรแกรม Excel โดยแทนค่าสัญลักษณ์ดังนี้

n แทน จำนวนกลุ่มประชากร
 $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $S.D.$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{D}$ แทน ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย

t แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงแบบที

Sig. แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ

เกณฑ์การประเมินผลและแปลความหมายข้อมูล

1. แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจำนวน 1 ชุด 12 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน รวมทั้งสิ้น 120 คะแนน ทำการประเมินผลโดยให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งแปลได้ดังนี้

- 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดีมาก
- 8 - 8.9 คะแนน หมายถึง ดี
- 7 - 7.9 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
- 6 - 6.9 คะแนน หมายถึง พอใช้
- 5 - 5.9 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุง

2. คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษากำหนดคะแนนเต็มทั้งหมด 120 คะแนน โดยกำหนดให้ 90 คะแนนขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 75 นักศึกษาควรผ่านเกณฑ์ทดสอบอย่างน้อย

3. แบบประเมินโครงการวิจัยฯ จำนวน 1 ชุด 9 ข้อ ประเมินผลโดยให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งแปลได้ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย
- 3 คะแนน หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของ นักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 47 คน โดยตั้งสมมติฐานการวิจัย คือ ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาสูงขึ้น จากการใช้เครื่องมือใน กระบวนการเรียนการสอน และการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเกินร้อยละ 80 เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินโดยการสังเกต การให้คำแนะนำ การอภิพากษ์วิจารณ์ และ แบบทดสอบความรู้แบบปรนัยเกี่ยวกับการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยแบ่งชุดข้อมูลออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ข้อมูลชุดที่ 1 การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาในรายวิชาประวัติศาสตร์เบื้องต้น มีกลุ่ม ทดลองเป็นนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 24 คน มีวิธีการเก็บข้อมูลกระทำ โดยให้นักศึกษานำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจำนวนทั้งสิ้น 5 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 8, 9, 11, 12 และ 14 ทำการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตและใช้แบบประเมิน ในกระบวนการนำเสนอให้นักศึกษาทำการ นำเสนอผลงานทีละคน กำหนดเวลาคนละ 15 นาที ขณะที่นักศึกษานำเสนอผลงานผู้วิจัยจะทำการ ประเมินผลและสังเกตกระบวนการนำเสนอว่าครบทั้ง 4 ขั้นตอนหรือไม่ จึงทำการบันทึกรายละเอียด กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ภายหลังเมื่อนักศึกษานำเสนอผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเปิดโอกาสให้ เพื่อนร่วมชั้นเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานภายในเวลา 5 นาที

ข้อมูลชุดที่ 2 การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำ มีกลุ่มทดลอง เป็นนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวนทั้งหมด 23 คน มีวิธีการเก็บข้อมูลกระทำโดยให้ นักศึกษานำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจำนวนทั้งสิ้น 5 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 11-15 ทำการเก็บข้อมูล โดยการสังเกตและใช้แบบประเมิน ในกระบวนการนำเสนอให้นักศึกษาทำการนำเสนอผลงานทีละคน กำหนดเวลาคนละ 15 นาที ขณะที่นักศึกษานำเสนอผลงานผู้วิจัยจะทำการประเมินผลและสังเกต กระบวนการนำเสนอว่าครบทั้ง 4 ขั้นตอนหรือไม่ จึงทำการบันทึกรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างเป็น รายบุคคล ภายหลังเมื่อนักศึกษานำเสนอผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นเรียน วิพากษ์วิจารณ์ผลงานภายในเวลา 5 นาที

ภายหลังจากเก็บข้อมูลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 2 ชุดในข้างต้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการประเมินผลระหว่างการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาครั้งแรกกับครั้งสุดท้าย เพื่อหาความแตกต่างของข้อมูลว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการในการวิจารณ์งานประติมากรรมสูงขึ้น หรือไม่อย่างไร โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างด้วยค่าที (t-test for independent samples)

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ในรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน ในรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ทั้งก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เพื่อพัฒนาการกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ประเมินโดยใช้แบบประเมินจากการสังเกต ได้ปรากฏผลการศึกษาซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบตารางการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. แสดงผลการทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบก่อนใช้และหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา
2. การวิเคราะห์คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาระหว่างก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน
3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา
4. การวิเคราะห์ความแตกต่างคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา
5. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาและเครื่องมือแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ และรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสอบก่อนใช้และหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2

แบบทดสอบ	จำนวน/ คน	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนใช้กิจกรรม(Pre-test)	24	10	5.83	1.34	3.06
หลังใช้กิจกรรม(Post-test)	24	10	7.04	1.12	

จากตารางที่ 1 การแสดงผลการทดสอบก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ซึ่งกำหนดคะแนนเต็ม 10 คะแนน จะเห็นได้ว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้การเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 คะแนน

ผลสัมฤทธิ์หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 ค่าทีเท่ากับ 3.06

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบ ความแตกต่างค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนสอบก่อนใช้และหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

แบบทดสอบ	จำนวน/ คน	คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนใช้กิจกรรม(Pre-test)	23	10	6.25	1.20	5.41
หลังใช้กิจกรรม(Post-test)	23	10	8.17	0.72	

จากตารางที่ 2 การแสดงผลการทดสอบก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ซึ่งกำหนดคะแนนเต็มไว้ 10 คะแนน จะเห็นได้ว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 คะแนน ผลสัมฤทธิ์หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 ค่าทีเท่ากับ 5.41

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจากคะแนนเต็ม 120 คะแนน

กลุ่มประชากร	จำนวน/ คน	คะแนน เต็ม	คะแนนก่อนฝึกทักษะ		คะแนนหลังฝึกทักษะ	
			เฉลี่ย $\bar{X}$	ร้อยละ	เฉลี่ย $\bar{X}$	ร้อยละ
นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2	24	120	97.34	81.11	115.57	96.31

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ซึ่งกำหนดคะแนนเต็มทั้งหมด 120 คะแนน โดยกำหนดให้นักศึกษาควรผ่านเกณฑ์ทดสอบอย่างน้อย 90 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ขึ้นไปจะเห็นได้ว่า ก่อนใช้กิจกรรมนักศึกษามีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาโดยเฉลี่ย 97.34 คิดเป็นร้อยละ 81.11 และหลังใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ย 115.57 คิดเป็นร้อยละ 96.31 ดังนั้น

นักศึกษามีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 34.46 สูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ 28.71

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน

กลุ่มประชากร	จำนวน/ คน	คะแนน เต็ม	คะแนนก่อนฝึกทักษะ		คะแนนหลังฝึกทักษะ	
			เฉลี่ย $\bar{X}$	ร้อยละ	เฉลี่ย $\bar{X}$	ร้อยละ
นักศึกษาหลักสูตร ศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3	23	120	102.51	85.42	113.59	94.65

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์คะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 ระหว่างก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ซึ่งกำหนดคะแนนเต็มทั้งหมด 120 คะแนน โดยกำหนดให้นักศึกษาควรผ่านเกณฑ์ทดสอบอย่างน้อย 90 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ขึ้นไปจะเห็นได้ว่า ก่อนใช้กิจกรรมนักศึกษามีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาโดยเฉลี่ย 102.52 คิดเป็นร้อยละ 85.42 และหลังใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ย 113.59 คิดเป็นร้อยละ 94.65 ดังนั้น นักศึกษามีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 11.08 สูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ 9.23

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{D}$) ค่าที (t) และค่าพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ชั้นปีที่ 2

กลุ่มประชากร (n=24)	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	Sig.
ก่อนฝึกปฏิบัติ(Pre-test)	97.34	4.98	34.46	15.80	0.05
หลังฝึกปฏิบัติ(Post-test)	115.57	5.44			

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่า ผลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ย 97.34 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.98 และหลังการใช้กิจกรรมการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ย 115.57 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.44 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย 34.46 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้กิจกรรมและ

หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาพบว่า นักศึกษามีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหลังการใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{D}$) ค่าที (t) และค่าพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียน การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 3

กลุ่มประชากร (n=23)	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	Sig.
ก่อนฝึกปฏิบัติ(Pre-test)	102.51	5	11.08	9.8	0.05
หลังฝึกปฏิบัติ(Post-test)	113.59	3.76			

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่า ผลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 ก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและ กิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา มีคะแนนเฉลี่ย 102.51 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5 และหลังการใช้กิจกรรมการนำเสนอ มีคะแนนเฉลี่ย 113.59 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.76 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย 11.08 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้กิจกรรมและหลัง ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาพบว่า นักศึกษามีคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหลังการใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความสามารถในการนำเสนอผลงาน ศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียน การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2

รายการประเมิน	คะแนน	ก่อนใช้ กิจกรรมการ นำเสนอ		หลังใช้กิจกรรม การนำเสนอ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์ กับผลงาน	10	8.65	0.44	9.77	0.45
2. จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน	10	8.65	0.44	9.73	0.48
3. เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน	10	8.57	0.48	9.82	0.41

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนน	ก่อนใช้กิจกรรมการนำเสนอ		หลังใช้กิจกรรมการนำเสนอ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
4. การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน	10	8.48	0.50	9.95	0.22
5. การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน	10	7.86	0.20	9.32	0.62
6. ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี	10	7.73	0.63	9.86	0.37
7. การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์	10	7.90	0	9.86	0.37
8. การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์	10	8.15	0.44	9.95	0.22
9. การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน	10	7.90	0.29	9.18	0.48
10. การสรุปเนื้อหามีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์	10	8.11	0.41	9.68	0.59
11. การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์	10	7.48	0.65	9.23	0.59
12. การสรุปผลงานมีการอ้างถึงความก้าวหน้าพัฒนาการ และศักยภาพในการสร้างสรรค์	10	7.86	0.46	9.23	0.59
ผลรวม(Σ)	120	97.34	4.98	115.57	5.44

P = 0.05

จากตารางที่ 7 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการนำเสนอทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอ

ผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา พบว่าจากคะแนนเต็ม 120 คะแนน นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ได้คะแนนรวมเฉลี่ยก่อนใช้กิจกรรม 97.34 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.98 ส่วนหลังการใช้กิจกรรมได้คะแนนรวมโดยเฉลี่ย 115.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.44 ดังนั้น นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหลังการใช้กิจกรรมการนำเสนอสูงขึ้นจากก่อนใช้กิจกรรมการนำเสนอเฉลี่ย 34.46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยคะแนนความสามารถในการนำเสนอแบ่งรายละเอียดเป็นข้อต่างๆดังนี้ คือ 1) การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.65 หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.77 คะแนน 2) จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.65 หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.73 คะแนน 3) เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.57 หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.82 คะแนน 4) การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะเพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.48 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.95 คะแนน 5) การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน ได้คะแนนก่อนการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 7.86 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.32 คะแนน 6) ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี โดยได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 7.73 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.86 คะแนน 7) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพผลงาน (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 7.90 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.86 คะแนน 8) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริงมีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.15 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.95 คะแนน 9) การอธิบายและการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 7.90 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.18 คะแนน 10) การสรุปเนื้อหามีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับตัวผลงานอย่างสมบูรณ์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.11 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.68 คะแนน 11) การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 7.48 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.23 คะแนน 12) การสรุปเนื้อหาในผลงานมีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 7.86 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.23 คะแนน

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 3

รายการประเมิน	คะแนน	ก่อนใช้กิจกรรม การนำเสนอ		หลังใช้กิจกรรม การนำเสนอ	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน	10	8.86	0.20	9.95	0.22
2. จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน	10	8.81	0.28	10	0
3. เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน	10	8.76	0.38	9.95	0.22
4. การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน	10	8.90	0.31	9.71	0.49
5. การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน	10	8.34	0.67	8.90	0
6. ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี	10	8.07	0.49	9.33	0.54
7. การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์	10	8.03	0.34	9.04	0.37
8. การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์	10	8.82	0.42	10	0
9. การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน	10	8.29	0.49	9.19	0.49
10. การสรุปเนื้อหามีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์	10	8.95	0.39	9.33	0.54
11. การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์	10	8.68	0.51	9.04	0.37
12. การสรุปผลงานมีการอ้างถึงความก้าวหน้าพัฒนาการ และศักยภาพในการสร้างสรรค์	10	8.03	0.45	9.14	0.46
ผลรวม(Σ)	120	102.51	5	113.59	3.76

P = 0.05

จากตารางที่ 8 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการนำเสนอทั้ง 12 รายการประเมินก่อนใช้กิจกรรมและหลังใช้กิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา พบว่าจากคะแนนเต็ม 120 คะแนน นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน ได้คะแนนรวมเฉลี่ยก่อนใช้กิจกรรม 102.51 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5 ส่วน หลังการใช้กิจกรรมได้คะแนนรวมเฉลี่ย 113.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.76 ดังนั้นแสดงว่านักศึกษามีคะแนนความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหลังการใช้กิจกรรมการนำเสนอสูงขึ้นจากก่อนใช้กิจกรรมการนำเสนอเฉลี่ย 11.08 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยคะแนนความสามารถในการนำเสนอแบ่งรายละเอียดเป็นข้อต่างๆดังนี้ คือ 1) การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมโดยเฉลี่ย 8.86 หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.95 คะแนน 2) จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.81 หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 10 คะแนน 3) เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.73 หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.95 คะแนน 4) การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะเพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.90 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.71 คะแนน 5) การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและการสร้างสรรค์ผลงาน ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.34 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.90 คะแนน 6) ผลงานมีการสะท้อนคุณค่าของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี ได้คะแนนก่อนการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.07 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.33 คะแนน 7) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพผลงาน (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.03 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.04 คะแนน 8) การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริงมีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.82 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 10 คะแนน 9) การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ได้คะแนนก่อนการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.29 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.19 คะแนน 10) การสรุปเนื้อหามีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.95 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.33 คะแนน 11) การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ได้คะแนนก่อนการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.68 คะแนน หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.04 คะแนน 12) การสรุปเนื้อหามีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ ได้คะแนนก่อนใช้กิจกรรมเฉลี่ย 8.03 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดี หลังการใช้กิจกรรมเฉลี่ย 9.14 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับเจตคติของนักศึกษา ศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและ องค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการ นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา

ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการวิจารณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. กระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนศิลปศึกษา	4.63	0.49	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องอาศัยหลัก การบูรณาการ	4.42	0.65	เห็นด้วย
3. หลักการบูรณาการช่วยพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาให้มีความ น่าสนใจและทันสมัย	4.42	0.65	เห็นด้วย
4. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องมีความรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลป์ และองค์ประกอบศิลป์	4.54	0.50	เห็นด้วย
5. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องเข้าใจหลัก ศิลปวิจารณ์อย่างถ่องแท้	4.46	0.58	เห็นด้วย
6. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องรู้จักวางแผน ลำดับความคิดก่อนหลัง	4.54	0.58	เห็นด้วย
7. การใช้เวลาในการนำเสนอที่เหมาะสมจะทำให้การนำเสนอ ผลงานน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ	4.46	0.58	เห็นด้วย
8. การนำเสนอผลงานและกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ที่ดีจะ ช่วยต่อยอดทางความคิดให้กับผู้ถูกวิจารณ์ได้นำข้อเสนอแนะไป ปรับใช้ในผลงานของตนต่อไป	4.71	0.46	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9. โครงการนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ทั้งการ ฝึกฝนการบูรณาการแนวคิดเนื้อหาเพื่อให้ได้ผลงานที่มีความ น่าสนใจและทันสมัย รวมถึงการพัฒนากระบวนการนำเสนอ การพูด การใช้ท่าทาง การวิจารณ์ การใช้สื่อ อีกทั้งเสริมสร้าง ความมั่นใจให้กับตัวนักศึกษาได้เป็นอย่างดี	4.71	0.46	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยรวม	40.88	5	

จากตารางที่ 9 แสดงระดับเจตคติของนักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 ที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำ หลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาพบว่า มีระดับเจตคติในระดับเห็นด้วยและเห็น

ด้วยอย่างยิ่ง โดยแยกเป็นรายข้อดังนี้ 1) กระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนศิลปศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 4.63 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.49 2) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ติดต่ออาศัยหลักการบูรณาการ มีคะแนนเฉลี่ย 4.42 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.65 3) หลักการบูรณาการช่วยพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาให้มีความน่าสนใจและทันสมัย มีคะแนนเฉลี่ย 4.42 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.65 4) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ และองค์ประกอบศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.50 5) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องเข้าใจหลักศิลป์วิจารณ์อย่างถ่องแท้ มีคะแนนเฉลี่ย 4.46 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.58 6) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องรู้จักวางแผนลำดับความคิดก่อนหลัง มีคะแนนเฉลี่ย 4.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.58 7) การใช้เวลาในการนำเสนอที่เหมาะสมจะทำให้การนำเสนอผลงานน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ มีคะแนนเฉลี่ย 4.46 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.58 8) การนำเสนอผลงานและกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ที่ดีจะช่วยต่อยอดทางความคิดให้กับผู้ถูกวิจารณ์ได้นำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ในผลงานของตนต่อไป มีคะแนนเฉลี่ย 4.71 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.46 9) โครงการนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ทั้งการฝึกฝนการบูรณาการแนวคิดเนื้อหาเพื่อให้ได้ผลงานที่มีความน่าสนใจและทันสมัย รวมถึงการพัฒนากระบวนการนำเสนอ การพูด การใช้ทำทาง การวิจารณ์ การใช้สื่อ อีกทั้งเสริมสร้างความมั่นใจให้กับตัวนักศึกษาได้เป็นอย่างดี มีคะแนนเฉลี่ย 4.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.46

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับเจตคติของนักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการวิจารณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. กระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนศิลปศึกษา	4.70	0.55	มาก
2. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ติดต่ออาศัยหลักการบูรณาการ	4.65	0.48	มาก
3. หลักการบูรณาการช่วยพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาให้มีความน่าสนใจและทันสมัย	4.74	0.44	มาก
4. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ และองค์ประกอบศิลป์	4.52	0.51	มาก
5. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องเข้าใจหลักศิลป์วิจารณ์อย่างถ่องแท้	4.87	0.34	มาก
6. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องรู้จักวางแผนลำดับความคิดก่อนหลัง	4.65	0.64	มาก

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับเจตคติของนักศึกษา ศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและ องค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการ นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา (ต่อ)

ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการวิจารณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
7. การใช้เวลาในการนำเสนอที่เหมาะสมจะทำให้การนำเสนอ ผลงานน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ	4.70	0.47	มาก
8. การนำเสนอผลงานและกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ที่ดีจะ ช่วยต่อยอดทางความคิดให้กับผู้ถูกวิจารณ์ได้นำข้อเสนอแนะไป ปรับใช้ในผลงานของตนต่อไป	4.83	0.49	มาก
9. โครงการนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ทั้งการ ฝึกฝนการบูรณาการแนวคิดเนื้อหาเพื่อให้ได้ผลงานที่มีความ น่าสนใจและทันสมัย รวมถึงการพัฒนากระบวนการนำเสนอ การพูด การใช้ท่าทาง การวิจารณ์ การใช้สื่อ อีกทั้งเสริมสร้าง ความมั่นใจให้กับตัวนักศึกษาได้เป็นอย่างดี	4.87	0.45	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	42.52	4.42	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงระดับเจตคติของนักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียน การสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษา ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาพบว่า มีระดับเจตคติในระดับเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยแยกเป็นรายข้อดังนี้ 1) กระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเป็น สิ่งจำเป็นในการเรียนศิลปศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 4.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.55 2) การ นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องอาศัยหลักการบูรณาการ มีคะแนนเฉลี่ย 4.65 และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.48 3) หลักการบูรณาการช่วยพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาให้มีความน่าสนใจและ ทันสมัย มีคะแนนเฉลี่ย 4.74 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.44 4) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิง เนื้อหาที่ดีต้องมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ และองค์ประกอบศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ย 4.52 และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.51 5) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องเข้าใจหลักศิลปะวิจารณ์อย่าง ถ่องแท้ มีคะแนนเฉลี่ย 4.87 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.34 6) การนำเสนอผลงานศิลปะเชิง เนื้อหาที่ดีต้องรู้จักวางแผนลำดับความคิดก่อนหลัง มีคะแนนเฉลี่ย 4.65 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.64 7) การใช้เวลาในการนำเสนอที่เหมาะสมจะทำให้การนำเสนอผลงานน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ มีคะแนนเฉลี่ย 4.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.47 8) การนำเสนอผลงานและกระบวนการ วิพากษ์วิจารณ์ที่ดีจะช่วยต่อยอดทางความคิดให้กับผู้ถูกวิจารณ์ได้นำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ในผลงาน

ของตนต่อไป มีคะแนนเฉลี่ย 4.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.49 9) โครงการนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ทั้งการฝึกฝนการบูรณาการแนวคิดเนื้อหาเพื่อให้ได้ผลงานที่มีความน่าสนใจ และมีความทันสมัย รวมถึงการพัฒนากระบวนการนำเสนอ การพูด การใช้ท่าทาง การวิจารณ์ การใช้สื่อ อีกทั้งเสริมสร้างความมั่นใจให้กับตัวนักศึกษาได้เป็นอย่างดี มีคะแนนเฉลี่ย 4.87 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.45

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของ นักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จำนวนทั้งสิ้น 47 คน มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ 2. เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยคือ ความสามารถในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาสูงขึ้นจากการใช้กิจกรรมการเรียน การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเกินร้อยละ 75 เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินโดยการสังเกต และแบบทดสอบความรู้แบบปรนัยเกี่ยวกับการ นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ก่อนและหลังการฝึกการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้น เรียน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแบบประเมินก่อนนำมาใช้กับกลุ่มทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากการทดสอบความรู้ และการนำเสนอผลงานศิลปะ เชิงเนื้อหาแบบก่อน (Pre-test) และหลัง (Post-test) โดยทำการประเมินอย่างต่อเนื่องรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ในกระบวนการนำเสนอให้นักศึกษาทำการนำเสนอผลงานทีละคน กำหนดเวลาคนละ 15 นาที ขณะที่นักศึกษานำเสนอผลงานผู้วิจัยจะทำการประเมินผลและสังเกตกระบวนการนำเสนอว่าครบทั้ง 4 ขั้นตอนหรือไม่ แล้วทำการบันทึกรายละเอียดกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ภายหลังเมื่อนักศึกษา นำเสนอผลงานเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานภายใน เวลา 5 นาที เมื่อครบกระบวนการผู้วิจัยจะทำการประเมินผลครั้งสุดท้ายแล้วประเมินผลหาค่าความ แตกต่าง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ และกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาพบว่า นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 มีคะแนนสอบหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1.21 และนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 มีคะแนนสอบหลังใช้กิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 1.92
2. นักศึกษามีคะแนนผลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหลังใช้กิจกรรมการเรียน การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าร้อยละ 75
3. นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 มีคะแนนผลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูง กว่าก่อนการใช้กิจกรรม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1 การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.12

3.2 จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการ และกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.08

3.3 เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิง บูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.25

3.4 การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ ผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิง เนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.47

3.5 การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน หลังใช้ กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อน การใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.46

3.6 ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์ อื่นๆ เป็นอย่างดี หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงาน ศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 2.13

3.7 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการ และกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.96

3.8 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มีความสอดคล้องกับ แนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการ นำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.8

3.9 การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน หลัง ใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่า ก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.28

3.10 การสรุปเนื้อหามีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ หลังใช้ กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อน การใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.57

3.11 การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลปะ และทฤษฎี สุนทรียศาสตร์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะ เชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.75

3.12 การสรุปผลงานมีการอ้างถึงความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพในการ สร้างสรรค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะ เชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.37

4. นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 มีคะแนนผลการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.1 การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.09

4.2 จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.19

4.3 เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน หลังการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.22

4.4 การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 0.81

4.5 การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 0.56

4.6 ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.26

4.7 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.01

4.8 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.18

4.9 การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานหลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 0.9

4.10 การสรุปเนื้อหา มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 0.38

4.11 การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลปะ และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 0.36

4.12 การสรุปผลงานมีการอ้างถึงความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพในการสร้างสรรค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เฉลี่ย 1.11

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. กลุ่มทดลองคือนักศึกษาศิลปศึกษาทั้ง 47 คน แบ่งเป็น นักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 23 คน มีคะแนนสอบวัดความรู้หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรม แสดงว่ากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติการบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อพัฒนาแนวคิดและเนื้อหา ตลอดจนกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 5 ครั้ง สามารถช่วยสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการและพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปีได้ จากข้อมูลคะแนนวัดผลก่อนและหลังเรียนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจในทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา สามารถพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและผ่านการฝึกปฏิบัติการนำเสนออย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2. นักศึกษามีคะแนนผลการทดลองการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เป็นผลมาจากการที่นักศึกษาได้ศึกษารับรู้กระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์จากในห้องเรียนผ่านเครื่องมือ มคอ.3 รายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น และรายวิชาจิตรกรรมสีน้ำ วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-based learning) ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง โดยกระบวนการสอนรูปแบบนี้เริ่มจาก 1. ผู้สอนสร้างความสนใจให้นักศึกษา เริ่มจากการแสวงหาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานโดยนำเรื่องหรือประเด็นต่างๆ ในสังคมที่นักศึกษาสนใจมาเป็นหัวข้อหลักในกระบวนการทำงาน 2. สำรวจและค้นหา เริ่มจากการนำหัวข้อหลักที่ตนสนใจมากำหนดแนวทางการหาข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากสื่อทางเลือกที่หลากหลาย ทั้งสื่อเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ สื่อออนไลน์ หรือแม้แต่การลงพื้นที่ภาคสนาม 3. การอธิบายและลงข้อสรุป เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนจึงนำข้อมูลต่างๆ มาผสมผสานเชิงบูรณาการข้ามศาสตร์ โดยผู้เรียนต้องฝึกฝนการลงมือคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาที่น่าสนใจและทันสมัย เมื่อได้แนวคิดและเนื้อหาแล้วจึงลงมือปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่อไป 4. การขยายความรู้ โดยนักศึกษาทำการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนร่วมชั้นและอาจารย์ได้รับฟังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ สำหรับทำความเข้าใจในองค์ความรู้ที่ปรากฏภายในผลงาน 5. การประเมินผล โดยในกระบวนการนำเสนอมีกระบวนการประเมินผลงานศิลปะ ที่ผู้นำเสนอสร้างสรรค์ด้วยทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และมีกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานในเชิงศิลปวิจารณ์ ผู้นำเสนอจึงได้ฝึกฝนประเมินผลและตัดสินใจความงาม และยังได้รับความรู้สะท้อนกลับจากเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ สามารถนำความรู้ที่ได้อบรมปรับปรุงและพัฒนาผลงานต่อไป ซึ่งจากกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะดังกล่าว ประกอบกับการฝึกฝนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 4 ครั้ง ทำให้นักศึกษาค้นพบจุดอ่อนจุดแข็งในการ

นำเสนอของตน และเมื่อได้ฝึกปฏิบัติการนำเสนอบ่อยครั้งและได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน ส่งผลให้ทักษะการนำเสนอด้านต่างๆ พัฒนาขึ้น เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาด้านต่างๆในการนำเสนอ ของนักศึกษาในแต่ละด้านพบว่า

2.1 การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียน การสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เนื่องจากนักศึกษาได้รับการฝึกฝนนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถนำเสนอ แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองอย่างน่าสนใจและสัมพันธ์กับผลงานที่สร้างสรรค์ เช่น นักศึกษามีแนวคิดนำเสนอสภาวะมลพิษที่เกิดขึ้นกับสัตว์ทะเล จึงได้สร้างสรรค์ผลงานโดยจัด องค์ประกอบศิลปะเป็นท้องทะเล และมีสัตว์น้ำที่อาศัยอยู่กับลึอรัยนต้วางเป็นจุดเด่นตรงกลางของ ผลงาน เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนนำเสนอนักศึกษาจึงเล่าสถานการณ์และบริบทมลพิษทางทะเลที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบัน พร้อมกับเชื่อมโยงไปยังแนวคิดและนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นต้น เหตุที่ นักศึกษานำเสนอแนวคิดได้เป็นอย่างดีเพราะส่วนหนึ่งมีประสบการณ์การนำเสนอมากขึ้น ประกอบ กับได้รับข้อเสนอแนะจากกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ส่งผลให้นักศึกษามองเห็นข้อแก้ไขจึงสามารถ ปรับปรุงกระบวนการนำเสนอแนวคิดของตนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแตกต่างจากในช่วงก่อนใช้ กิจกรรมที่ยังนำเสนอผลงานไม่สัมพันธ์กับผลงาน เนื่องจากไม่รู้ว่าจะเชื่อมโยงแนวคิดเพื่ออธิบาย ออกมาเป็นคำพูดให้สัมพันธ์กับผลงานได้อย่างไร

2.2 จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ และกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เนื่องจากได้ฝึก กระบวนการคิดวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง ในการนำเสนอผลงานครั้งแรก นักศึกษาส่วนใหญ่ยังกำหนดวัตถุประสงค์ของผลงานไม่ชัดเจน เหตุเพราะไม่สามารถแยกวัตถุประสงค์ ออกจากแนวคิดได้ ดังนั้นการนำเสนอจึงพูดวกไปวนมาระหว่างแนวคิดและวัตถุประสงค์ เช่น นักศึกษานำเสนอแนวคิดทางการเมืองของไทย โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อสะท้อนให้เห็นปัญหา ทางการเมืองของไทย จากแนวคิดและวัตถุประสงค์ดังกล่าวการวางวัตถุประสงค์ของนักศึกษามี ขอบเขตที่กว้างเกินไปและไม่แตกต่างชัดเจนจากแนวคิด ซึ่งภายหลังจากนักศึกษาได้รับคำแนะนำจาก กระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ นักศึกษาจึงสามารถแยกประเด็นแนวคิดออกมาเป็นวัตถุประสงค์ได้อย่าง ชัดเจนมากขึ้น เช่น แนวคิดการเมืองไทย มีวัตถุประสงค์คือ ต้องการนำเสนอปัญหาการรัฐประหารที่ เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นต้น

2.3 เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิง บูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เนื่องจาก นักศึกษาได้ฝึกฝนการเลือกประเด็นเนื้อหา ฝึกการลำดับความสำคัญของเนื้อหาและทำการวิเคราะห์ เนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยเครื่องมือ มคอ.3 จะช่วยให้นักศึกษามองสภาพสังคมในประเทศไทยแบบ องค์กรวม การเลือกเนื้อหาจะกระทำผ่านกระบวนการบูรณาการ จากนั้นนักศึกษาจะทำการเลือก ประเด็นเนื้อหาที่น่าสนใจมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ผลงานจึงเกิดความสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหา และผลงาน ซึ่งแตกต่างจากในช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษา นำเสนอเนื้อหาไม่สัมพันธ์กับผลงาน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกประเด็นเนื้อหาจากสังคม และขาดกระบวนการ อธิบายความเชื่อมโยงของเนื้อหาให้สัมพันธ์กับผลงาน

2.4 การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาแนวคิดเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษาได้เรียนรู้ถึงกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ จากเครื่องมือ มคอ.3 ซึ่งกำหนดให้นักศึกษามีความรอบรู้ในองค์ความรู้ทางศิลปะอย่างรอบด้าน และนำองค์ความรู้ที่บูรณาการเพื่อสร้างแนวคิด เนื้อหา และสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบกับการฝึกปฏิบัตินำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง และได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ฟังและผู้สอนในกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ สามารถนำเสนอวิธีการบูรณาการได้ ซึ่งแตกต่างจากช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษา ไม่สามารถนำเสนอผลงานที่มีการบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะได้

2.5 การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้จากกระบวนการเรียนการสอนภายในห้องเรียนภายใต้เครื่องมือ มคอ.3 ที่มุ่งเน้นการฝึกฝนการบูรณาการข้ามศาสตร์ เป็นการให้นักศึกษามององค์ความรู้รอบด้าน โดยนำศาสตร์ต่างๆ มาผสมผสานกับแนวคิดเชิงศิลปะ แล้วนำมาประมวลเป็นแนวคิด เนื้อหา สำหรับเป็นกรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการข้ามศาสตร์ สามารถนำเสนอวิธีการบูรณาการองค์ความรู้ข้ามศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบคิดสำหรับนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองได้ ซึ่งแตกต่างจากช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษา ไม่สามารถนำวิธีการบูรณาการข้ามศาสตร์มาใช้ประยุกต์ใช้กับแนวคิด เนื้อหาของผลงาน ส่งผลให้แนวคิดและเนื้อหาที่ปรากฏบนผลงานในช่วงแรกขาดความแปลกใหม่และขาดความน่าสนใจ เหมือนงานศิลปะทั่วๆ ไปที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ทางศิลปะในปัจจุบัน

2.6 ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เนื่องจากนักศึกษาได้ฝึกฝนการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ ทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะ และองค์ความรู้อื่นๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ จนเกิดแนวคิดและเนื้อหา ที่มีความแปลกใหม่หรือน่าสนใจ ดังปรากฏชัดในองค์ประกอบศิลปะของผลงาน ดังนั้นจึงแตกต่างกับในช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่ผลงานศิลปะของนักศึกษา ยังไม่ปรากฏภาพของการบูรณาการองค์ความรู้อย่างเด่นชัด เหตุเพราะนักศึกษายังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อใช้สำหรับเป็นกรอบคิดในการสร้างสรรค์ผลงานนั่นเอง

2.7 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เพราะนักศึกษาได้ฝึกฝนกระบวนการพัฒนาผลงานอย่างเป็นระบบและเป็นลำดับขั้นตอนคือ ก่อนการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ต้องทำการร่างภาพตามจินตนาการหรือแนวความคิดและเนื้อหา จากนั้นจึงนำแบบร่างนั้นไปขยายเป็นผลงานจริง ซึ่งการฝึกฝนตามกระบวนการนี้จะช่วยพัฒนาให้นักศึกษามีการทำงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เมื่อเข้าสู่กระบวนการนำเสนอจึงสามารถอธิบายกระบวนการพัฒนาผลงานเป็นขั้นเป็นตอน และสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ได้

2.8 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เนื่องจากนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติการนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์สอดคล้องกันอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับได้รับคำแนะนำจากเพื่อนนักศึกษาอาจารย์ผู้สอนในกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ส่งผลให้นักศึกษาสามารถอธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และยังอธิบายครอบคลุมถึงแนวความคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับตัวงาน ดังนั้นจึงแตกต่างจากกับในช่วงก่อนใช้กิจกรรมที่นักศึกษายังอธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ไม่ชัดเจนและอธิบายไม่เป็นขั้นเป็นตอน จึงส่งผลให้กระบวนการนำเสนอขาดความน่าสนใจเนื่องจากกระบวนการได้มาซึ่งผลงานไม่มีการอธิบายแนวคิด เนื้อหาอย่างสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์

2.9 การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เนื่องจากในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาครั้งแรก นักศึกษาอาจเกิดอาการประหม่าจนไม่สามารถอธิบายปัญหาและอุปสรรคในการสร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นเรื่องส่วนตัวที่ตนเองควรจะอธิบายในกระบวนการนำเสนอได้ ประกอบกับนักศึกษาบางคนยังขาดความมั่นใจในการนำเสนอ จึงทำให้การอธิบายปัญหาอุปสรรคไม่ตรงประเด็นเท่าใดนัก แต่เมื่อนักศึกษาผ่านกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเพื่อนนักศึกษาและผู้สอนได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอธิบายปัญหาและอุปสรรคของการสร้างสรรค์ผลงานของตน ทำให้ในการนำเสนอครั้งต่อมามีความกระตือรือร้นที่สุดท้ายผู้นำเสนอจึงมีการพัฒนาและสามารถอธิบายปัญหาและอุปสรรคได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2.10 การสรุปเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เพราะนักศึกษาได้รับการฝึกฝนการนำเสนออย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักศึกษาสามารถสรุปเนื้อหาได้อย่างสัมพันธ์กับผลงานอย่างสมบูรณ์ และข้อสรุปยังเป็นประโยชน์ต่อผู้นำเสนอและผู้ฟังคือเพื่อนนักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งในครั้งแรกในการนำเสนอ นักศึกษายังขาดการสรุปเนื้อหาของผลงานที่ดี โดยมีแค่เป็นการสรุปแบบรวบรัด เช่น ผลงานชิ้นนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมเกษตรกรรม โดยมีวัตถุประสงค์สะท้อนความทุกข์ยากของชาวนา ซึ่งผลงานชิ้นนี้ผู้สร้างสรรค์ก็ได้ถ่ายทอดออกมาตรงตามแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การอธิบายดังกล่าวค่อนข้างรวบรัดเกินไป ขาดการอธิบายสรุปถึงการได้มาซึ่งแนวคิด เนื้อหา วัตถุประสงค์ กระบวนการสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์คือความงาม ดังนั้นในช่วงหลังเมื่อนักศึกษาได้รับคำแนะนำที่ดีประกอบกับได้ใบความรู้ในกระบวนการนำเสนอ จึงสามารถสรุปได้อย่างน่าสนใจ พร้อมทั้งครอบคลุมความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและผลงานอย่างสมบูรณ์

2.11 การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เนื่องจากนักศึกษาได้เรียนรู้หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ผ่านกระบวนการเรียนการสอน และผ่านเครื่องมือ มคอ.3 ส่งผลให้นักศึกษามี

ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดองค์ประกอบศิลป์ และกระบวนการตัดสินใจความงาม โดยในครั้งแรกก่อนการใช้กิจกรรมนักศึกษายังไม่สามารถนำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาใช้ในการตัดสินใจความงามได้ดีมากนัก เพราะเป็นครั้งแรกที่ต้องนำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาอธิบายหน้าชั้นเรียน อีกทั้งยังขาดความมั่นใจ หรือประหม่า ส่งผลให้นำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์มาใช้ได้ไม่เต็มที่ การตัดสินใจความงามในงานศิลปะจึงยังไม่ชัดเจนในหลักการและเหตุผลมากนัก แต่หลังจากได้นำเสนออย่างต่อเนื่องพร้อมกับได้รับคำแนะนำต่างๆ รวมถึงการใช้ใบงานช่วยให้ความรู้ ส่งผลให้นักศึกษาจดจำทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ และนำมาใช้ในการตัดสินใจความงามได้ดีขึ้น จึงทำให้ในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาครั้งสุดท้าย นักศึกษาทำการสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ได้เป็นอย่างดี

2.12 การสรุปผลงานมีการอ้างถึงความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพในการสร้างสรรค์ หลังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการและกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม เหตุเพราะนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนำเสนอมากขึ้น จากกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน ผ่านเครื่องมือ มคอ. 3 และจากการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างต่อเนื่องทั้ง 5 ครั้ง ซึ่งในครั้งแรกนักศึกษายังไม่สามารถอธิบายความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพของตนผ่านงานสร้างสรรค์ของตนได้ ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องพื้นฐานที่ควรอธิบายได้ เนื่องจากนักศึกษายังไม่เข้าใจกระบวนการอธิบายเชิงพัฒนาการ โดยต่อมาภายหลังเมื่อทำการนำเสนออย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งได้รับคำแนะนำจากกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์จึงส่งผลให้นักศึกษาสามารถอธิบายความก้าวหน้า พัฒนาการของตน และรู้ถึงศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนดียิ่งขึ้น

จากคะแนนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้ง 12 ด้านที่เพิ่มขึ้นนี้ นับเป็นผลมาจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในรายวิชาจิตกรรมสีน้ำ ชั้นปีที่ 3 และรายวิชาประติมากรรมเบื้องต้น ชั้นปีที่ 2 ซึ่งนำเครื่องมือคือ มคอ.3 ที่ทำการออกแบบมาเพื่อพัฒนาทักษะเชิงบูรณาการและพัฒนาทักษะเชิงการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา โดยนักศึกษาเมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการนำเสนอผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่องทั้งหมด 5 ครั้ง กระบวนการนำเสนอซ้ำๆ จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาตนเองขึ้นรอบด้าน ทั้งทักษะการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การพูด นำเสนอ ภาษา รวมถึงบุคลิกท่าทาง รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบูรณาการข้ามศาสตร์ซึ่งเป็นหลักการที่นำมาสู่กรอบคิด แนวคิด เนื้อหา อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ทางศิลปะทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติอย่างรอบด้าน เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการนำเสนอจึงพบว่านักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปี มีผลสัมฤทธิ์ในนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีขึ้น จากการใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. กระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา เป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยากต่อการศึกษาเรียนรู้ เนื่องจากนักศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ทางศิลปะอย่างรอบด้าน ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการได้มาซึ่งแนวคิด และเนื้อหา ผ่านกระบวนการบูรณาการข้ามศาสตร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้เวลาพอสมควร ใน

การศึกษาและทำความเข้าใจผ่านเครื่องมือ มคอ.3 เพื่อฝึกฝนให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดังกล่าวข้างต้นอย่างถ่องแท้

2. ในกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาบางครั้งไม่สามารถทำการนำเสนอได้เต็มที่นัก เนื่องจากการนำเสนอในคาบเรียนบางครั้งประสบปัญหาเวลาไม่เพียงพอต่อนักศึกษาทุกคน

3. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาหน้าชั้นเรียนบางครั้งนักศึกษขาดความตั้งใจในการนำเสนอเนื่องจากนักศึกษบางคนขาดความตั้งใจ และมีทัศนคติที่ว่า การนำเสนอในชั้นเรียนเป็นเพียงการอธิบายให้เพื่อนกับอาจารย์ฟัง และการนำเสนอไม่ได้มีการเก็บคะแนนใดๆ จึงทำให้นักศึกษขาดความตั้งใจในจุดนี้ ดังนั้นในการทำวิจัยประเด็นนี้จึงควรเชิญผู้สนใจภายนอกหรือผู้เชี่ยวชาญมาร่วมรับฟัง จะช่วยให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหามากยิ่งขึ้น

4. เนื่องจากในงานวิจัยนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ต้องการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปีว่ามีความแตกต่างกันมากนักน้อยเพียงไร แต่เป็นการศึกษาเพื่อแสดงให้เห็นว่านักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปีมีองค์ความรู้เพิ่มขึ้นจากกระบวนการและเครื่องมือวิจัย ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปีว่ามีความรู้แตกต่างกันมากนักน้อยเพียงไร ภายหลังจากใช้กระบวนการและเครื่องมือวิจัย

5. ในงานวิจัยครั้งนี้ต่อไปควรนำองค์ความรู้และอัตลักษณ์ชุมชน ภูมิวัฒนธรรม มาบูรณาการในกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา โดยอาจจะเป็นการพัฒนาร่วมกับการใช้สื่อเทคโนโลยีออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในภูมิวัฒนธรรมของตนอย่างลึกซึ้ง เป็นการความเข้มแข็งให้กับครูศิลปศึกษาในการนำองค์ความรู้และภูมิวัฒนธรรมชุมชนมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาชุมชนของตนต่อไป

บรรณานุกรม

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บรรณานุกรม

- โกศล พิณกุล. (2542). การระบายสีน้ำภาพทิวทัศน์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2556). สุนทรียศาสตร์ หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลอง สุนทรนนท์. (2558). สุนทรียศาสตร์และทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- ฉัตรชัย อรรถปักษ์. (2552). องค์ประกอบศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด.
- ชนาธิป พรกุล. (2552). การออกแบบ การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยชาญ จันทศรี. (2552). ประติมากรรม. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- ทวีเกียรติ ไชยยงยศ. (2533ก). “มูมน้ำ”, 3 มิติ : ทัศนะทางศิลปะและศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยการศึกษานิตยเทศ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2538). สุนทรียะทางทัศนศิลป์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ทีศนา แชมมณี. (2547). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2552). รูปแบบการเรียนการสอน ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล เนตรดี. (2554). การเขียนภาพสีน้ำ. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- นิติพงศ์ ใจประสาธ. (2543). จิตรกรรมสีน้ำ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2548). การสอนแบบบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้.
- ประเสริฐ วรรณรัตน์. (2552). ประวัติศาสตร์ประติมากรรม. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- พทธี ศุภเศรษฐศิริ, บรรณาธิการ. (2545). ศิลปะ ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2532). มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. กรุงเทพฯ : หน่วยการศึกษานิตยเทศ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะและศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า. (2553). ประติมากรรม. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูริย์ พูลสุข. (2539). ผลการสอนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปวิจารณ์ของนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านความสามารถทางการวิจารณ์ศิลปะ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรสิริย์ สัตร์ตันวัฒนา. (เมษายน-มิถุนายน 2558). “ การนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยของผู้นำชมนิทรรศการ”. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 10(2): 484-495

- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2541). **สุนทรียศาสตร์และศิลป์วิจารณ์**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัย ตะติยะ. (2549). **ประติมากรรมพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : สิปประภา.
- วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. (2546). **สีน้ำสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อีแอนด์ไอคิว.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2532). **ศิลปะทรรศน์**. กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อ จำกัด.
- _____. (2534). **จิตรกรรมสีน้ำตะวันตก**. เอกสารประกอบการสอน มศว ประสานมิตร (2528 : 192-193).
- _____. (2545). **สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อีแอนด์ไอคิว.
- สกล ภูงามดี. (2547). **พื้นฐานทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ : บัค พอยท์.
- สมภพ จงจิตต์โพธา. (2554). **องค์ประกอบศิลป์**. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด.
- สิทธิพันธ์ รุ่งทิวทรัพย์ (กัณยาน-ธันวาคม 2561). “การพัฒนากิจกรรมศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5”. **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต**. 14(3): 227-290.
- สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์. (2546). **การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ : บัค พอยท์
- สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล. (2554). **ผลของการบูรณาการหลักศิลปะวิจารณ์กับการเรียนการสอนวิชาประติมากรรมเบื้องต้น ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาศิลปศึกษา ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- _____. (2558). **เอกสารประกอบการสอนจิตรกรรมสีน้ำ**. นครราชสีมา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุมาลี เอกชนนิยม. (2546). **รู้จักสีน้ำ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด.
- สักรินทร์ อินทรวงค์ และคณะ. (2553). **การพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานของนักศึกษาศิลปศึกษาโดยเน้นการฝึกพูดหน้าชั้นเรียน**. นครราชสีมา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- หลักสูตรศิลปศึกษา. (2562). **การแสดงศิลปะร่วมสมัยในจังหวัดนครราชสีมา “เตือะเต็น”**. นครราชสีมา : โรงพิมพ์โจเซฟโคราช.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2526). **การระบายสีน้ำ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กระดาดสา.
- _____. (2533). **ประสบการณ์สุนทรียะ**. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- _____. (2560). **การระบายสีน้ำและแบบฝึกปฏิบัติการระบายสีน้ำ**. กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- Sombat Gallery. (2562). **ภาพเขียนฟูกันจิน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://sombatnet-gallery.blogspot.com> [8 พฤศจิกายน 2562].
- Wikart. (2562). **The Great Piece**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.wikiart.org/en/albrecht-durer/great-piece-of-turf-study-of-weeds-1503> [8 พฤศจิกายน 2562].

- Wikart. (2562). **The Hare**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.wikiart.org/en/albrecht-durer/a-young-hare> [8 พฤศจิกายน 2562].
- _____. (2562). **Bridge in Landwassertal**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.wikiart.org/en/ernst-ludwig-kirchner/bridge-in-landwassertal> [9 พฤศจิกายน 2562].
- Wikipedia. (2562). **พระศรีสุริโยทัยขาดคอช้าง ในแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://upload.wikimedia.org/commons/8/85/QueenSuriyothai_elephant_combat.jpg [9 พฤศจิกายน 2562].
- _____. (2562). **สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/> [10 พฤศจิกายน 2562].
- _____. (2562). **Winsor Castle**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Sandby#Gallery [9 พฤศจิกายน 2562].
- _____. (2562). **Venus of Willendorf**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://en.wikipedia.org/wiki/Venus_of_Willendorf [9 พฤศจิกายน 2562].
- _____. (2562). **Pieta**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://en.wikipedia.org/wiki/Piet%C3%A0_\(Michelangelo\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Piet%C3%A0_(Michelangelo)) [9 พฤศจิกายน 2562].
- _____. (2562). **Large Reclining Figure**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://en.wikipedia.org/wiki/Reclining_Figure_1938 [9 พฤศจิกายน 2562].

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ภาคผนวก

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของนวัตกรรมและแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เป็นการคำนวณค่าความตรงตามเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามพร้อมโครงร่างวิจัยฉบับย่อให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด ซึ่งกำหนดระดับแสดงความคิดเห็น 3 ระดับ คือ

- +1 หมายถึง คำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด
- 1 หมายถึง คำถามไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

สูตรในการคำนวณค่าดัชนีความคล้อย

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
R	คือ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพคือ .50 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555 : 122)

แบบการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์

1. แบบประเมินแผนการสอนสำหรับพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
1.	แผนการสอนมีองค์ประกอบครบถ้วน และมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน				
2.	จุดประสงค์มีการระบุการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาอย่างชัดเจน และมีการมุ่งหมายพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย				
3.	แผนการสอนมีจุดมุ่งหมายพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้ง 6 ด้าน ตามกรอบมคอ. อย่างชัดเจน				

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
4.	แผนการสอนมีการระบุ ประเด็นการพัฒนาทักษะการสื่อสาร สำหรับการนำเสนอผลงานศิลปะอย่างชัดเจน				
5.	มีกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย และสร้างสรรค์ รวมถึงมีการมุ่งเน้นกิจกรรมการสอนที่พัฒนานักศึกษาด้านการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาอย่างชัดเจน				
6.	มีการระบุกิจกรรมการสอน โดยเน้นการบูรณาการศาสตร์ทางศิลปะ และศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในกระบวนการพัฒนาการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาอย่างชัดเจนและสร้างสรรค์				
7.	มีการระบุทรัพยากรและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและมีความทันสมัย				
8.	แผนการสอนมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและมีการระบุกิจกรรมการนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาให้เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้				
9.	มีกระบวนการนำผลการประเมินการสอนมาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์จากกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ				

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่.....

สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

2. แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
1.	ความสัมพันธ์ของแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหากับผลงาน				
	1.1 การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน				
	1.2 จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน				
	1.3 เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน				
2.	การบูรณาการองค์ความรู้เพื่อใช้พัฒนาเนื้อหาและผลงาน				
	2.1 การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะเพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน				
	2.2 การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน				
	2.3 ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี				
3	กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน				
	3.1 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch)				
	3.2 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง				
	3.3 การอธิบายและนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน				
4.	การสรุปและอภิปรายผล				
	4.1 การสรุปเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์หรือสอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์				
	4.2 การสรุปคุณค่าความงามของผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และทฤษฎีสุนทรียศาสตร์				

ข้อ	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1	
	4.3 การสรุปผลงานมีการอ้างถึง ความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพ ในการสร้างสรรค์				

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน
(.....)
ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่.....

ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญแบ่งเป็น

1. แผนการสอนสำหรับพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ΣR	$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ ค่า IOC ที่รับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2. แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ข้อที่	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ΣR	$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ ค่า IOC ที่รับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

ผลลัพธ์จากการประมวลผล ค่า IOC จะปรากฏในช่องผลการพิจารณา

ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 นำไปใช้ได้

0.33 ปรับปรุง

0.00 หรือมีค่าเป็นลบ ตัดทิ้ง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รายละเอียดของรายวิชา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
หลักสูตร/คณะ หลักสูตรศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา
203231 ประติมากรรมเบื้องต้น
(Introduction of Sculpture)
2. จำนวนหน่วยกิต
3 หน่วยกิต (1- 4- 4)
3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา
หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นวิชาเฉพาะ (บังคับ)
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา
ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล ผู้สอน / 1
5. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน
ภาคการศึกษาที่ 1/2562 / ชั้นปีที่ 2
6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite)
ไม่มี
7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites)
ไม่มี
8. สถานที่เรียน
โรงเรียนหลักสูตรศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
9. วันที่ปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด
17 มิถุนายน พ.ศ.2562

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา
  - (1) เพื่อศึกษาและมีความเข้าใจประวัติศาสตร์และพัฒนาการของงานประติมากรรม
  - (2) เพื่อศึกษาและมีความเข้าใจคุณสมบัติของวัสดุต่างๆ ที่นำมาสร้างสรรค์งานประติมากรรม
  - (3) สามารถฝึกปฏิบัติการสร้างสรรค์งานประติมากรรมได้เป็นอย่างดี
  - (4) สามารถนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและวิพากษ์วิจารณ์ผลงานประติมากรรมได้เป็นอย่างดี
  - (5) สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ประติมากรรมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

2. สมรรถนะของรายวิชา

(1) สมรรถนะหลัก

สมรรถนะหลัก 1. มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการศิลปะขั้นพื้นฐาน ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติสามารถถ่ายทอดให้กับผู้เรียนรายบุคคล หรือรายกลุ่มได้

(2) สมรรถนะรอง

สมรรถนะรอง 1.1 รู้และเข้าใจการสอนทฤษฎีศิลปะขั้นพื้นฐาน

สมรรถนะรอง 1.2 มีทักษะทางศิลปะสามารถสร้างสรรค์และออกแบบงานศิลปะขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้สมรรถนะ

ตัวบ่งชี้สมรรถนะ - มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีประติมากรรม และสามารถปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรมขั้นพื้นฐานได้ในระดับดี

- สามารถอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

ประติมากรรมเชิงเนื้อหาได้ในระดับดี

- สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ประติมากรรมเบื้องต้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

3. จุดประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

(1) เพื่อให้สอดคล้องกับสาระวิชาในกรอบหลักสูตรมาตรฐานด้านศิลปศึกษา ของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(2) เพื่อให้สอดคล้องกับกับสมรรถนะของหลักสูตรค.บ. (4ปี) ศิลปศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประติมากรรมเบื้องต้น ทฤษฎีทางประติมากรรม รูปแบบและประเภทงานประติมากรรม ความสำคัญของวัสดุแต่ละชนิดที่นำมาสร้างงานประติมากรรม เทคนิคและกรรมวิธีสำหรับสร้างงานประติมากรรมเบื้องต้น ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมนูนต่ำ นูนสูงและลอยตัว

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

(1) บรรยาย	16 คาบเรียน
(2) สอนเสริม	สอนเสริมตามความต้องการของนักศึกษาเป็นกลุ่มและเฉพาะราย
(3) การฝึกปฏิบัติ	64 คาบเรียน
(4) การศึกษาด้วยตนเอง	64 คาบเรียน

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 ผลการเรียนรู้ที่ต้องพัฒนา	1.2 ความรับผิดชอบ	1.3 วิธีการสอน	1.4 วิธีการประเมินผล
<p>- พัฒนาผู้เรียนให้ปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมเบื้องต้นอย่างมีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ และมีวินัยต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>- ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู</p>	<p>● มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทนอดกลั้น มีความเสียสละ รับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>ประพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>○ มีค่านิยมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตย คือ การเคารพสิทธิ และให้เกียรติคนอื่น มีความสามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้เหตุผลและปัญญาในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจ</p>	<p>- ผู้สอนบรรยายพร้อมยกตัวอย่างผลงานวิชาการของนักวิชาการ ศิลปะ และผลงานสร้างสรรค์ของ ประติมากร และในประเด็นทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- ผู้สอนสอดแทรกเรื่องของความรับผิดชอบต่อความซื่อสัตย์ ตลอดจนถึงความมีวินัยต่อหน้าที่ ที่รับมอบหมายในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ประติมากรรม</p> <p>- ผู้สอนสอดแทรกเรื่อง ค่านิยมและคุณลักษณะประชาธิปไตยในกระบวนการนำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ผลงานประติมากรรม</p>	<p>สังเกตพฤติกรรม การเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้และตรงต่อเวลา</p> <p>- สังเกตพฤติกรรม ระหว่างการทำงาน</p> <p>กลุ่ม การนำเสนอและอภิปราย โดยผู้สอนอาจซักถามประเด็นด้านจริยธรรม</p>

2. ด้านความรู้

2.1 ผลการเรียนรู้ที่ต้องพัฒนา	2.2 ความรับผิดชอบ	2.3 วิธีการสอน	2.4 วิธีการประเมินผล
<p>- มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎีประติมากรรม เช่น</p>	<p>● มีทักษะความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ รูปแบบทัศนศิลป์ และ</p>	<p>- ผู้สอนบรรยายถึงประวัติศาสตร์ ที่มา พัฒนาการ และทฤษฎี</p>	<p>- ประเมินจากผลงานระหว่างภาค ได้แก่ รูปเล่มรายงาน</p>

2.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	2.2 ความรับผิดชอบ	2.3 วิธีการสอน	2.4 วิธีการ ประเมินผล
ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และทฤษฎี ทางประติมากรรม กระบวนการสร้างสรรค์ ประติมากรรม และการ นำเสนอผลงาน ประติมากรรมเชิงเนื้อหา ตลอดจนการวิพากษ์การ วิจารณ์ผลงาน ประติมากรรม - มีทักษะปฏิบัติการ สร้างสรรค์ผลงาน ประติมากรรม	รูปแบบประยุกต์ศิลป์ที่มี ลักษณะเฉพาะตน สามารถ ประยุกต์ความรู้จากทักษะ ดังกล่าวสู่กระบวนการเรียน การสอนได้ ○ มีความรู้ เข้าใจชีวิต เข้าใจชุมชน เข้าใจโลกและ การอยู่ร่วมกันบนพื้นฐาน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถเผชิญและเท่าทันกับ การเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน การดำเนินชีวิตและพัฒนา ตน พัฒนางาน และพัฒนา ผู้เรียน	ประติมากรรม - ผู้สอนมอบหมายให้ ผู้เรียนปฏิบัติการ สร้างสรรค์ประติมากรรม ในหลากหลายรูปแบบ - ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอ ผลงานประติมากรรมเชิง เนื้อหา และเปิดโอกาสให้ เพื่อนร่วมชั้นเรียนทำการ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ตามทฤษฎีศิลป์วิจารณ์ - ผู้สอนมอบหมายให้ ผู้เรียนทำการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ ประติมากรรมเพื่อใช้ใน การเรียนการสอน	ผลงานสร้างสรรค์ ประติมากรรม การ นำเสนอผลงาน ประติมากรรมเชิง เนื้อหาและการ วิพากษ์วิจารณ์ - การทำงานตามที่ กำหนดส่งตามเกณฑ์ เวลาที่กำหนด

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	3.2 ความรับผิดชอบ	3.3 วิธีการสอน	3.4 วิธีการ ประเมินผล
- ผู้เรียนมีทักษะในการ วิเคราะห์การแก้ปัญหา ในการสร้างสรรค์ผลงาน ประติมากรรม - สามารถวิเคราะห์ รูปแบบของ ประติมากรรม - มีความคิดริเริ่มและ พัฒนางานประติมากรรม อย่างสร้างสรรค์	● เป็นผู้นำทางปัญญา สามารถคิดริเริ่มและพัฒนา งานศิลปะและการสอนอย่าง สร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำทาง วิชาการและวิชาชีพ สามารถ ชี้แนะและถ่ายทอดความรู้แก่ สถานศึกษา ชุมชนและ สังคมอย่างสร้างสรรค์ ○ สร้างและประยุกต์ใช้ ความรู้จากการทำวิจัยและ สร้างนวัตกรรมทางศิลปะ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้	- ผู้สอนบรรยาย สาธิต ฝึกการแก้ปัญหาในการ สร้างสรรค์งาน ประติมากรรม - ผู้เรียนวิเคราะห์งาน ประติมากรรมด้วยการ วิพากษ์ วิจารณ์ผลงาน - ทำเพิ่มสะสมผลงาน ประติมากรรม	- ผลงาน ประติมากรรม และ นำเสนอผลงานเชิง เนื้อหา - กระบวนการทำงาน จากการสังเกต - ทำเพิ่มสะสม ผลงาน

3.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	3.2 ความรับผิดชอบ	3.3 วิธีการสอน	3.4 วิธีการ ประเมินผล
	เป็นนวัตกรรม รวมทั้งการ ถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชน และสังคม		

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	4.2 ความรับผิดชอบ	4.3 วิธีการสอน	4.4 วิธีการ ประเมินผล
<ul style="list-style-type: none"> - สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น - มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อดตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อผู้ร่วมงาน และต่อส่วนรวม - สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาตนเอง กลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อดตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อผู้ร่วมงาน และต่อส่วนรวม สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาตนเอง กลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ○ ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและคนในชุมชน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนบรรยาย ให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยกันทำงาน - กำหนดระยะเวลาในการส่งผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอผลงาน และตอบข้อซักถามของอาจารย์ - กระบวนการทำงานกลุ่ม จากการสังเกต

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	5.2 ความรับผิดชอบ	5.3 วิธีการสอน	5.4 วิธีการ ประเมินผล
<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิเคราะห์เชิงตัวเลข สำหรับข้อมูลและสารสนเทศ - สามารถสื่อสารวิชาการทางประติมากรรม กับผู้อื่น เช่น บุคคลและกลุ่มต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โปรแกรมสำเร็จรูปที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ทางศิลปะ การจัดการเรียนรู้ทางศิลปศึกษา การจัดการและสืบค้นข้อมูลและสารสนเทศ รับและส่งข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้ดุลยพินิจที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สอนบรรยายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ - ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการ นำเสนอผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอผลงานการสร้างสรรค์งานประติมากรรมเชิงเนื้อหาด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน

5.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	5.2 ความรับผิดชอบ	5.3 วิธีการสอน	5.4 วิธีการ ประเมินผล
<p>หลากหลายทั้งการพูด การเขียน สามารถนำเสนอผล ประติมากรรมเชิงเนื้อหา ด้วยรูปแบบต่างๆ โดยใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมที่ เหมาะสม</p>	<p>ดีในการตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของข้อมูลและ สารสนเทศอีกทั้งตระหนักถึง การละเมิดลิขสิทธิ์และการ ลอกเลียนผลงาน</p> <p>○ สื่อสารวิชาการทางศิลปะ กับผู้เรียน บุคคลและกลุ่ม ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยวิธีการหลากหลายทั้ง การพูด การเขียน และการ นำเสนอด้วยรูปแบบต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีและ นวัตกรรมที่เหมาะสม</p>	<p>ประติมากรรมเชิงเนื้อหา ด้วยสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศต่างๆ</p> <p>- ผู้สอนเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนสื่อสารร่วมกัน ด้วยกระบวนการ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ประติมากรรม</p>	

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

6.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	6.2 ความรับผิดชอบ	6.3 วิธีการสอน	6.4 วิธีการ ประเมินผล
<p>- มีความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ทาง ประติมากรรมด้วย รูปแบบวิธีการที่ หลากหลายโดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>- มีความสามารถในการ จัดการเรียนรู้ในการ สร้างสรรค์ผลงาน ประติมากรรมอย่าง บูรณาการ</p> <p>- สามารถออกแบบ บรรยายภาค และ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนที่เหมาะสมสำหรับ การเรียนการสอน ประติมากรรม</p>	<p>● จัดกิจกรรมทางศิลปะให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ฝึก การปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น โดยบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้และ คุณธรรม จริยธรรม สามารถ ประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อ ป้องกัน แก้ไขปัญหา และ พัฒนา</p> <p>○ สร้างบรรยากาศ จัด สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งวิทยาการ และภูมิ ปัญญาทั้งในและนอก สถานศึกษา ประสานความ</p>	<p>- ผู้สอนบรรยาย กระบวนการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ ประติมากรรมเบื้องต้น ให้กับผู้เรียน</p> <p>- ผู้สอนมอบหมายให้ ผู้เรียนออกแบบการ จัดการเรียนรู้ ประติมากรรมเบื้องต้น อย่างบูรณาการ</p>	<p>- นำเสนอแผนการ จัดการเรียนรู้ที่ทำการ ออกแบบต่อผู้สอน และตอบข้อซักถาม ของผู้สอน</p> <p>- การทดสอบการ สอนโดยใช้แผนการ จัดการเรียนรู้</p>

6.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	6.2 ความรับผิดชอบ	6.3 วิธีการสอน	6.4 วิธีการ ประเมินผล
	ร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลใน ชุมชนทุกฝ่าย เพื่ออำนวยความสะดวกและร่วมมือกัน พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตาม ศักยภาพมีความรอบรู้ มี ปัญญารู้คิดและเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง		

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	ผู้สอน
1	ประวัติความเป็นมาและความรู้ พื้นฐานเกี่ยวกับประติมากรรม ตลอดจนการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ต่างๆที่ใช้สร้างงานประติมากรรม	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-based learning) - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาความรู้ พื้นฐานทางประติมากรรม และการ เตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับงาน ประติมากรรม - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล
2	ประวัติศาสตร์ที่มาของงาน ประติมากรรม(ประวัติศาสตร์ ประติมากรรมตะวันตก)	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาความรู้ทาง ประวัติศาสตร์ประติมากรรม ตะวันตก - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล
3	ประวัติศาสตร์ประติมากรรมไทย - ประติมากรคนสำคัญของประเทศ ไทย	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาความรู้ทาง ประวัติศาสตร์ประติมากรรมไทย - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล
4	ประติมากรรมในยุคศิลปะร่วมสมัย	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	ผู้สอน
			- ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาความรู้ทางประวัติศาสตร์ประติมากรรมในยุคศิลปะร่วมสมัย - ร่วมกันอภิปราย	
5	องค์ประกอบศิลป์ในงานประติมากรรม	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาความรู้ องค์ประกอบศิลป์ในประติมากรรม - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล
6	การบูรณาการศาสตร์ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เพื่อสร้างแนวคิด เนื้อหาการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ สำหรับสร้างแนวคิด เนื้อหา ในการสร้างสรรค์ประติมากรรม - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล
7	ร่างแบบประติมากรรมร่องลึกและประติมากรรมนูนต่ำเชิงสร้างสรรค์	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning) - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่างภาพประติมากรรมร่องลึกและนูนต่ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล
8	สร้างสรรค์ประติมากรรมร่องลึก	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรมร่องลึก - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล
9	สร้างสรรค์ประติมากรรมนูนต่ำ	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ	ผศ.ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	ผู้สอน
			- ปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรม นูนต่ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	
11	สร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูง	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรม นูนสูง - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
12	สร้างสรรค์ประติมากรรมนูนสูงคน เหมือน	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรม นูนสูงคนเหมือน - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
13	ร่างแบบประติมากรรมลอยตัวเชิง สร้างสรรค์	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่างภาพประติมากรรม ลอยตัว - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
14	สร้างสรรค์ประติมากรรมลอยตัว	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรม ลอยตัว - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
15	สร้างสรรค์ประติมากรรมลอยตัวคน เหมือน	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้	ผู้สอน
			<ul style="list-style-type: none"> - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการสร้างงานประติมากรรม ลอยตัวคนเหมือน - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน 	
16	การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ประติมากรรมเบื้องต้น	5	<p>วิธีสอนแบบการเรียนรู้เชิงประสบ การเป็นฐาน(Experiential-based learning)</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยายประกอบสื่อ - แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติการออกแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ประติมากรรม เบื้องต้น - การนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ รายกลุ่ม - วิพากษ์วิจารณ์แผนการจัดการ เรียนรู้ร่วมกัน - ทำเพิ่มสะสมผลงาน 	ผศ.ดร.สื่บศักดิ์ สิริมงคลกาล

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

สมรรถนะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของ การประเมิน
2, 3	1.1	จิตพิสัย <ul style="list-style-type: none"> - ความตั้งใจในการเรียน - การเข้าชั้นเรียน - ทำเพิ่มสะสมผลงาน 	1 - 16	10%
2.1, 3.3	2.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1	ความรู้ <ul style="list-style-type: none"> - รายงานประวัติศาสตร์ ประติมากรรมสากล ประติมากรรมไทย และ ประติมากรรมร่วมสมัย - การนำเสนอวิธีการบูรณาการ ศาสตร์ศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด และ เนื้อหาสำหรับการสร้างสรรค์ 	14-15	20%

สมรรถนะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมิน
		ประติมากรรม - การนำเสนอผลงาน ประติมากรรมเชิงเนื้อหาและ การวิพากษ์วิจารณ์		
2.1, 3.3	2.1, 3.1, 5.1	ทักษะการปฏิบัติ - ผลงานประติมากรรม - การนำเสนอผลงาน ประติมากรรมเชิงเนื้อหาและ การวิพากษ์วิจารณ์	5-16	50%
2.2, 3.2, 3.3	6.1	- การออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้ประติมากรรมเบื้องต้น - การอภิปรายกลุ่ม และ วิพากษ์วิจารณ์	16	20%

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

- ตำราและเอกสารหลักที่ใช้ในการเรียนการสอน
  - สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล. 2561. เครื่องปั้นดินเผา รูปแบบศิลปกรรม. นครราชสีมา: โคราชมาร์เก็ตติ้งแอนด์โปรดักชั่น.
  - มัย ตะติยะ. 2549. ประติมากรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปประภา.
- เอกสารและข้อมูลสำคัญที่นักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม
  - ชัยชาญ จันทศิริ. 2552. ประติมากรรม. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
  - ประเสริฐ วรจณรัตน์. 2552. ประวัติศาสตร์ประติมากรรม. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
  - พูลสวัสดิ์ มุมบ้านเช่า. 2553. ประติมากรรม. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
  - มัย ตะติยะ. 2549. ประติมากรรมพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปประภา.
- เอกสารและข้อมูลแนะนำที่นักศึกษาควรศึกษาเพิ่มเติม
  - เทคนิคการสร้างประติมากรรม (<http://www.youtube.com>)
  - ประติมากรรม (<http://www.google.com>)

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

- กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา
  - การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
  - การสะท้อนคิด จากพฤติกรรมของผู้เรียน
  - นักศึกษาประเมินผู้สอนผ่านระบบออนไลน์

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

- (1) ผลการสอบ
- (2) การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
- (3) การประเมินโดยคณะกรรมการประเมินข้อสอบ

3. การปรับปรุงการสอน

- (1) สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- (2) การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

- (1) การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- (2) มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

- (1) ปรับปรุงรายวิชาทุกปี ตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 4

ชื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา : ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล

ลงชื่อ..... วันที่ส่งรายงาน : .....

(.....)

ประธานหลักสูตร : อาจารย์อารยะ มนูญศักดิ์

ลงชื่อ..... วันที่รับรายงาน : .....

(.....)

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

รายละเอียดของรายวิชา

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 หลักสูตร/คณะ หลักสูตรศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

10. รหัสและชื่อรายวิชา
 203321 จิตรกรรมสีน้ำ
 (Water Color)
11. จำนวนหน่วยกิต
 3 หน่วยกิต (1-4-4)
12. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา
 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
 กลุ่มวิชาเฉพาะ (บังคับ)
13. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน
 ผศ.ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล ผู้สอน / 1
14. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน
 ภาคการศึกษาที่ 1 / 2562 / ชั้นปีที่ 3
15. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite)
 ไม่มี
16. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites)
 ไม่มี
17. สถานที่เรียน
 ห้อง 26.52 / อาคาร 26 / คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ /
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
18. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด
 17 มิถุนายน พ.ศ. 2562

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

4. จุดมุ่งหมายของรายวิชา
  - (6) สามารถเข้าใจความหมายและธรรมชาติของสีน้ำได้
  - (7) อธิบายถึงองค์ประกอบของสีน้ำได้
  - (8) สามารถฝึกปฏิบัติการระบายสีน้ำได้
  - (9) สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยใช้เทคนิคสีน้ำได้เป็นอย่างดี
  - (10) สามารถนำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและวิพากษ์วิจารณ์ผลงานสีน้ำได้เป็นอย่างดี

(11) สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้จิตรกรรมสีน้ำเพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

5. สมรรถนะของรายวิชา

(3) สมรรถนะหลัก

สมรรถนะหลัก 2. มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และสามารถจัดการเรียนรู้ศิลปะภายใต้คำแนะนำและการกำกับของครูประจำการได้

สมรรถนะหลัก 3. มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และมีทักษะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะ

(4) สมรรถนะรอง

สมรรถนะรอง 2.1 มีทักษะทางศิลปะ เพื่อเป็นผู้ช่วยช่างศิลป์หรือศิลปิน และสามารถทำงานในสถานประกอบการทางด้านศิลปะได้

สมรรถนะรอง 2.2 สามารถเตรียมการสอนศิลปะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

สมรรถนะรอง 3.1 มีทักษะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นผู้สอน

สมรรถนะรอง 3.2 สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะ (ศิลป์ศึกษา) ในห้องเรียนได้

สมรรถนะรอง 3.3 สามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทต่างๆ ได้

ตัวบ่งชี้สมรรถนะ

ตัวบ่งชี้สมรรถนะ - มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีสีน้ำ และสามารถปฏิบัติการระบายสีน้ำขั้นพื้นฐานได้ในระดับดี

- สามารถอธิบายและนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำเชิงเนื้อหาได้ในระดับดี

- สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้จิตรกรรมสีน้ำ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

6. จุดประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

(1) เพื่อให้สอดคล้องกับสาระวิชาในกรอบหลักสูตรมาตรฐานด้านศิลปศึกษา ของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(2) เพื่อให้สอดคล้องกับกับสมรรถนะของหลักสูตรค.บ. (4ปี) ศิลปศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

4. คำอธิบายรายวิชา

ความเป็นมา วัสดุเครื่องมือและการเตรียมอุปกรณ์สำหรับเขียนสีน้ำ ฝึกปฏิบัติระบายสีน้ำ เทคนิคการใช้สีน้ำโดยผ่านสื่อถ่ายทอดที่เป็นสิ่งของ คน สัตว์ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

5. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

- (5) บรรยาย 16 คาบเรียน
 (6) สอนเสริม สอนเสริมตามความต้องการของนักศึกษาเป็นกลุ่มและเฉพาะราย
 (7) การฝึกปฏิบัติ 64 คาบเรียน
 (8) การศึกษาด້วยตนเอง 64 คาบเรียน

6. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 ผลการเรียนรู้ที่ต้องพัฒนา	1.2 ความรับผิดชอบ	1.3 วิธีการสอน	1.4 วิธีการประเมินผล
<p>- พัฒนาผู้เรียนให้ปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำอย่างมีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ และมีวินัยต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>- ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู</p>	<p>● มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทนอดกลั้น มีความเสียสละ รับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>○ มีค่านิยมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตย คือ การเคารพสิทธิ และให้เกียรติคนอื่น มีความสามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้เหตุผลและปัญญาในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจ</p>	<p>- ผู้สอนบรรยายพร้อมยกตัวอย่างผลงานวิชาการของนักวิชาการ ศิลปะ และผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินสีน้ำ และในประเด็นทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- ผู้สอนสอดแทรกเรื่องของคุณภาพชีวิตและความซื่อสัตย์ ตลอดจนถึงความมีวินัยต่อหน้าที่ ที่รับมอบหมายในการปฏิบัติงานสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำ</p> <p>- ผู้สอนสอดแทรกเรื่องค่านิยมและคุณลักษณะประชาธิปไตยในกระบวนการนำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำ</p>	<p>- สังเกตพฤติกรรม การเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้และการตรงต่อเวลา</p> <p>- สังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำงานกลุ่ม การนำเสนอและอภิปราย โดยผู้สอนอาจซักถามประเด็นด้านจริยธรรม</p>

2. ด้านความรู้

2.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	2.2 ความรับผิดชอบ	2.3 วิธีการสอน	2.4 วิธีการ ประเมินผล
<p>- มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จิตรกรรมสีน้ำ เช่น ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และทฤษฎีทางจิตรกรรมสีน้ำ กระบวนการสร้างสรรค์ จิตรกรรมสีน้ำ และการนำเสนอผลงาน จิตรกรรมสีน้ำเชิงเนื้อหา ตลอดจนการวิพากษ์การวิจารณ์ผลงานจิตรกรรมสีน้ำ</p> <p>- มีทักษะปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสีน้ำ</p>	<p>● มีความรู้ เข้าใจชีวิต เข้าใจชุมชน เข้าใจโลก และการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถเผชิญและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียน</p> <p>○ มีทักษะความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรูปแบบทัศนศิลป์ และรูปแบบประยุกต์ศิลป์ที่มีลักษณะเฉพาะตน สามารถประยุกต์ความรู้จากทักษะดังกล่าวสู่กระบวนการเรียนการสอนได้</p>	<p>- ผู้สอนบรรยายถึงประวัติศาสตร์ ที่มา พัฒนาการ และทฤษฎี จิตรกรรมสีน้ำ</p> <p>- ผู้สอนมอบหมายให้ ผู้เรียนปฏิบัติการ สร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำ ในหลากหลายรูปแบบ</p> <p>- ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอ ผลงานจิตรกรรมสีน้ำเชิง เนื้อ และเปิดโอกาสให้ เพื่อนร่วมชั้นเรียนทำการ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ตามทฤษฎีศิลปวิจารณ์</p> <p>- ผู้สอนมอบหมายให้ ผู้เรียนทำการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ จิตรกรรมสีน้ำเพื่อใช้ในการเรียนการสอน</p>	<p>- ประเมินจากผลงาน ระหว่างภาค ได้แก่ รูปเล่มรายงาน ผลงานสร้างสรรค์ จิตรกรรมสีน้ำ การนำเสนอผลงาน จิตรกรรมสีน้ำเชิง เนื้อหาและการ วิพากษ์วิจารณ์</p> <p>- การทำงานตามที่ กำหนดส่งตามเกณฑ์ เวลาที่กำหนด</p>

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	3.2 ความรับผิดชอบ	3.3 วิธีการสอน	3.4 วิธีการ ประเมินผล
<p>- ผู้เรียนมีทักษะในการวิเคราะห์การแก้ปัญหา ในการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสีน้ำ</p> <p>- สามารถวิเคราะห์ รูปแบบของจิตรกรรมสีน้ำ</p>	<p>● เป็นผู้นำทางปัญญา สามารถคิดริเริ่มและพัฒนา งานศิลปะและการสอนอย่าง สร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำทาง วิชาการและวิชาชีพ สามารถ ชี้แนะและถ่ายทอดความรู้แก่ สถานศึกษา ชุมชนและ สังคมอย่างสร้างสรรค์</p>	<p>- ผู้สอนบรรยาย สาธิต ฝึกการแก้ปัญหาในการ สร้างสรรค์งานจิตรกรรม สีน้ำ</p> <p>- ผู้เรียนวิเคราะห์งาน จิตรกรรมสีน้ำด้วยการ วิพากษ์ วิจารณ์ผลงาน</p> <p>- ทำแฟ้มสะสมผลงาน</p>	<p>- ผลงานจิตรกรรมสี น้ำ และนำเสนอ ผลงานเชิงเนื้อหา</p> <p>- กระบวนการทำงาน จากการสังเกต</p> <p>- ทำแฟ้มสะสม ผลงาน</p>

3.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	3.2 ความรับผิดชอบ	3.3 วิธีการสอน	3.4 วิธีการ ประเมินผล
- มีความคิดริเริ่มและ พัฒนางานจิตรกรรมสีน้ำ อย่างสร้างสรรค์	○ สร้างและประยุกต์ใช้ ความรู้จากการทำวิจัยและ สร้างนวัตกรรมทางศิลปะ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นนวัตกรรม รวมทั้งการ ถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชน และสังคม	จิตรกรรมสีน้ำ	

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	4.2 ความรับผิดชอบ	4.3 วิธีการสอน	4.4 วิธีการ ประเมินผล
- สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็น ทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับ ผู้อื่น - มีความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ ต่อตนเอง ต่อ ผู้อื่น ต่อผู้ร่วมงาน และ ต่อส่วนรวม - สามารถช่วยเหลือและ แก้ปัญหาตนเอง กลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้อย่าง สร้างสรรค์	● รับรู้และเข้าใจความรู้สึก ของผู้อื่น มีความคิดเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และ ทางสังคม ○ มีความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ ต่อตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อผู้ร่วมงาน และ ต่อ ส่วนรวม สามารถช่วยเหลือ และแก้ปัญหาตนเอง กลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้อย่าง สร้างสรรค์	- ผู้สอนบรรยายให้ ผู้เรียนปฏิบัติงานเป็น กลุ่ม มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ช่วยกันทำงาน - กำหนดระยะเวลาใน การส่งผลงาน	- นำเสนอผลงาน และตอบข้อซักถาม ของอาจารย์ - กระบวนการทำงาน กลุ่ม จากการสังเกต

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	5.2 ความรับผิดชอบ	5.3 วิธีการสอน	5.4 วิธีการ ประเมินผล
- สามารถวิเคราะห์เชิง ตัวเลข สำหรับข้อมูล และสารสนเทศ - สามารถสื่อสารวิชาการ ทางจิตรกรรมสีน้ำ กับ	● ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โปรแกรมสำเร็จรูปที่จำเป็น สำหรับการเรียนรู้ทางศิลปะ การจัดการเรียนรู้ทาง ศิลปศึกษา การจัดการและ	- ผู้สอนบรรยายเกี่ยวกับ การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการ สื่อสารและสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ	- นำเสนอผลงานการ สร้างสรรค์งาน จิตรกรรมสีน้ำเชิง เนื้อหาด้วยสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	5.2 ความรับผิดชอบ	5.3 วิธีการสอน	5.4 วิธีการ ประเมินผล
<p>ผู้อื่น เช่น บุคคลและกลุ่มต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการหลากหลายทั้งการพูด การเขียน</p> <p>สามารถนำเสนอผลกิจกรรมสีน้ำเงินเนื้อหาด้วยรูปแบบต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และนวัตกรรมที่เหมาะสม</p>	<p>สืบค้นข้อมูลและสารสนเทศ รับและส่งข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้ดุลยพินิจที่ดีในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสารสนเทศอีกทั้งตระหนักถึงการละเมิดลิขสิทธิ์และการลอกเลียนผลงาน</p> <p>○ สื่อสารวิชาการทางศิลปะกับผู้อื่น บุคคลและกลุ่มต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการหลากหลายทั้งการพูด การเขียน และการนำเสนอด้วยรูปแบบต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม</p>	<p>- ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการนำเสนอผลงานกิจกรรมสีน้ำเงินเนื้อหา ด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ</p> <p>- ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสื่อสารร่วมกัน ด้วยกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานกิจกรรมสีน้ำ</p>	<p>และวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน</p>

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

6.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	6.2 ความรับผิดชอบ	6.3 วิธีการสอน	6.4 วิธีการ ประเมินผล
<p>- มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ทางกิจกรรมสีน้ำเงินด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>- มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานกิจกรรมสีน้ำเงินอย่างบูรณาการ</p> <p>- สามารถออกแบบบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม สื่อการ</p>	<p>● จัดกิจกรรมทางศิลปะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น โดยบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม สามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนา</p> <p>○ สร้างบรรยากาศ จัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน</p>	<p>- ผู้สอนบรรยาย กระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมสีน้ำเงินให้กับผู้เรียน</p> <p>- ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนออกแบบการจัดการเรียนรู้กิจกรรมสีน้ำเงินอย่างบูรณาการ</p>	<p>- นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทำการออกแบบต่อผู้สอน และตอบข้อซักถามของผู้สอน</p> <p>- การทดสอบการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้</p>

6.1 ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนา	6.2 ความรับผิดชอบ	6.3 วิธีการสอน	6.4 วิธีการ ประเมินผล
เรียนที่เหมาะสมสำหรับ การเรียนการสอน จิตรกรรมสีน้ำ	แหล่งวิทยาการ และภูมิ ปัญญาทั้งในและนอก สถานศึกษา ประสานความ ร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลใน ชุมชนทุกฝ่าย เพื่ออำนวยความสะดวกและร่วมมือกัน พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตาม ศักยภาพมีความรอบรู้ มี ปัญญารู้คิดและเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง		

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน/ สื่อที่ ใช้	ผู้สอน
1	ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และศิลปินที่สร้างสรรค์ จิตรกรรมสีน้ำ	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-based learning) - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาความรู้ พื้นฐาน ประวัติศาสตร์ พัฒนาการ และศิลปินที่สร้างสรรค์จิตรกรรมสี น้ำ - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
2	วัสดุอุปกรณ์และเทคนิค การระบายสีน้ำ	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ - นำเสนอยกตัวอย่างวัสดุ อุปกรณ์ - ปฏิบัติการทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคในการสร้างสรรค์งาน จิตรกรรมสีน้ำ	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน/ สื่อที่ใช้	ผู้สอน
3	องค์ประกอบศิลป์ในการระบายสีน้ำ	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาความรู้ องค์ประกอบศิลป์ในจิตรกรรมสีน้ำ - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
4	การบูรณาการศาสตร์ทาง ศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เพื่อสร้างแนวคิด เนื้อหา การสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสีน้ำ	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะ - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการร่วมกันศึกษาการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ สำหรับสร้างแนวคิด เนื้อหา ในการสร้างสรรค์ จิตรกรรมสีน้ำ - ร่วมกันอภิปราย	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
5-6	การระบายสีน้ำหุ่นนิ่ง รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น	10	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-based learning) - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการวาดภาพสีน้ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
7-8	การระบายสีน้ำหุ่นนิ่ง รูปทรงธรรมชาติ	10	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการวาดภาพสีน้ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล
9-10	การระบายสีน้ำภาพคน- ภาพสัตว์	10	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการวาดภาพสีน้ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน/ สื่อที่ใช้	ผู้สอน
11	การระบายสีน้ำภาพ ดอกไม้	10	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการวาดภาพสีน้ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล
12-13	การระบายสีน้ำภาพ ทิวทัศน์	10	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการวาดภาพสีน้ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล
14-15	การระบายสีน้ำรูปแบบ สร้างสรรค์	10	วิธีสอนแบบการเรียนรู้แบบ สร้างสรรค์เป็นฐาน - บรรยายประกอบสื่อ - ปฏิบัติการนำเสนอแบบร่าง (Sketch) เชิงเนื้อหา - ปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรมสีน้ำ - นำเสนอผลงานเชิงเนื้อหาและ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล
16	การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตรกรรมสี น้ำ	5	วิธีสอนแบบการเรียนรู้เชิงประสบ การเป็นฐาน(Experiential-based learning) - บรรยายประกอบสื่อ - แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติการออกแบบ แผนการจัดการเรียนรู้จิตรกรรมสี น้ำ - การนำเสนอแผนการจัดการ เรียนรู้รายกลุ่ม - วิพากษ์วิจารณ์แผนการจัดการ เรียนรู้ร่วมกัน - ทำแฟ้มสะสมผลงาน	ผศ.ดร.สีปศักดิ์ สิริมงคลกาล

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

สมรรถนะ	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมิน
2, 3	1.1	จิตพิสัย - ความตั้งใจในการเรียน - การเข้าชั้นเรียน - แฟ้มสะสมผลงาน	1 - 16	10%
2.1, 3.3	2.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1	ความรู้ - รายงานประวัติศาสตร์พัฒนาการและศิลปินที่สร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำ - การนำเสนอวิธีการบูรณาการศาสตร์ศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เพื่อพัฒนารอบแนวคิด และเนื้อหาสำหรับการสร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำ - การนำเสนอผลงานจิตรกรรมสีน้ำเชิงเนื้อหาและการวิพากษ์วิจารณ์	14-15	20%
2.1, 3.3	2.1, 3.1, 5.1	ทักษะการปฏิบัติ - ผลงานจิตรกรรมสีน้ำ - การนำเสนอผลงานจิตรกรรมสีน้ำเชิงเนื้อหาและการวิพากษ์วิจารณ์	5-16	50%
2.2, 3.2, 3.3	6.1	- การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จิตรกรรมสีน้ำ - การอภิปรายกลุ่ม และวิพากษ์วิจารณ์	16	20%

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

4. ตำราและเอกสารหลักที่ใช้ในการเรียนการสอน

- (1) สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล. (2558). จิตรกรรมสีน้ำ. นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- (2) โกลล พินกุล. (2542). การระบายสีน้ำ. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

5. เอกสารและข้อมูลสำคัญที่นักศึกษาจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติม

- (5) ทวีพงษ์ ลิมาภรณ์วนิชย์. (2549). คัมภีร์สีน้ำ. กรุงเทพฯ : บริษัท ลิบบราเดอร์สการพิมพ์ จำกัด.

- (6) นกตล เนตรดี. (2554). การเขียนภาพสีน้ำ. กรุงเทพฯ : บริษัท บอส์การพิมพ์ จำกัด.
- (7) นกตล เนตรดี. (2551). เทคนิคการระบายสีน้ำ ธรรมชาติ ทิวทัศน์ และดอกไม้. กรุงเทพฯ : บริษัท วาดศิลป์ จำกัด.
- (8) นิติงค์ ใจประสาท. (2543). จิตรกรรมสีน้ำ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- (9) สุชาติ เกาทอง. (2536). การเขียนภาพสีน้ำ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพินยา.
- (10) สุมาลี เอกชนนิยม. (2546). รู้จักสีน้ำ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด.
- (11) สุวัฒน์ ปุตตวงศ์. (2549). เขียนภาพด้วยสีน้ำ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (12) สุรยุทธ พันธุ์เฟือก. (2552). ฝึกระบายด้วยสีน้ำ. กรุงเทพฯ : บริษัท แอปป้า พรินติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- (13) สุเมธ กัลสุมาโส. (2546). เทคนิคสีน้ำและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : หจก.เอมีเทรตติ้ง จำกัด.
- (14) อารี สุทธิพันธุ์. (2526). การระบายสีน้ำ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กระดาศา.

6. เอกสารและข้อมูลแนะนำที่นักศึกษาควรรศึกษาเพิ่มเติม

- (3) เทคนิคการระบายสีน้ำ (<http://www.youtube.com>)
- (4) การระบายสีน้ำ (<http://www.google.com>)

7. เอกสารและข้อมูลแนะนำที่นักศึกษาควรรศึกษาเพิ่มเติม

-

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

6. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

- (4) การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- (5) การสะท้อนคิด จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- (6) นักศึกษาประเมินผู้สอนผ่านระบบออนไลน์

7. กลยุทธ์การประเมินการสอน

- (4) ผลการสอบ
- (5) การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
- (6) การประเมินโดยคณะกรรมการประเมินข้อสอบ

8. การปรับปรุงการสอน

- (1) สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- (2) การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

9. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

- (1) การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร

- (2) มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบรายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

10. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

- (1) ปรับปรุงรายวิชาทุกปี ตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 4

ชื่ออาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา : ผศ.ดร.สีบศักดิ์ สิริมงคลกาล

ลงชื่อ.....วันที่ส่งรายงาน : .....
(.....)

ประธานหลักสูตร : อาจารย์อารยะ มนูญศักดิ์

ลงชื่อ.....วันที่รับรายงาน : .....
(.....)

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

แบบประเมินการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ถูกประเมิน

ชื่อ.....นามสกุล.....

เพศ 1. ( ) หญิง 2. ( ) ชาย

วันที่...../...../.....

ตอนที่ 2 การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ประเด็นในการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง
1. ความสัมพันธ์ของแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหากับผลงาน					
1.1 การอธิบายแนวคิด (Concept) มีความสัมพันธ์กับผลงาน					
1.2 จุดประสงค์ความสัมพันธ์กับผลงาน					
1.3 เนื้อหาที่นำเสนอมีความสัมพันธ์กับผลงาน					
2. การบูรณาการองค์ความรู้เพื่อใช้พัฒนาเนื้อหาและผลงาน					
2.1 การบูรณาการองค์ความรู้ทางศิลปะ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน					
2.2 การบูรณาการศาสตร์อื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสร้างสรรค์ผลงาน					
2.3 ผลงานมีการสะท้อนคุณภาพของการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางศิลปะและศาสตร์อื่นๆ เป็นอย่างดี					
3. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน					
3.1 การอธิบายและนำเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานในขั้นตอนการร่างภาพ (Sketch) มีความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และวัตถุประสงค์					

ประเด็นในการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ต้องปรับปรุง
3.2 การอธิบายและนำเสนอ กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจริง มี ความสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา และ วัตถุประสงค์					
3.3 การอธิบายและนำเสนอปัญหาและ อุปสรรคในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน					
4. การสรุปและอภิปรายผล					
4.1 การสรุปเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์หรือ สอดคล้องกับผลงานอย่างสมบูรณ์					
4.2 การสรุปคุณค่าความงามของ ผลงานตามหลักองค์ประกอบศิลป์และ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์					
4.3 การสรุปผลงานมีการอ้างอิง ความก้าวหน้า พัฒนาการ และศักยภาพ ในการสร้างสรรค์					

ข้อเสนอแนะ.....
 .....
 .....
 .....

ลงชื่อ .....

( )

ผู้ประเมิน

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ชั้นปี.....

แบบทดสอบกิจกรรมการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาทั้งหมด 10 ข้อ จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา
  - ก. การนำเสนอผลงานศิลปะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจแนวความคิดและเนื้อหาที่ศิลปินต้องการสื่อสาร
  - ข. การนำเสนอผลงานศิลปะเป็นการทำความเข้าใจระหว่างผู้ชมและศิลปินอันจะนำไปสู่กระบวนการวิพากษ์วิจารณ์
  - ค. การนำเสนอผลงานศิลปะช่วยยกระดับมูลค่าและราคาผลงานศิลปะให้สูงขึ้น
  - ง. ถูกทุกข้อ

2. หลักการบูรณาการมีความสำคัญอย่างไรในกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา
  - ก. หลักการบูรณาการช่วยผู้สร้างสรรค์แสวงหาแนวคิดและเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความทันสมัยหรือร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น
  - ข. หลักการบูรณาการช่วยให้ผู้สร้างสรรค์มีกระบวนการแสวงหาแนวคิดและเนื้อหาที่ครอบคลุมบริบทเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และศิลปวัฒนธรรม
  - ค. หลักการบูรณาการช่วยให้ผู้สร้างสรรค์แสวงหาทุนทรัพย์ในการสร้างสรรค์ผลงานได้มากยิ่งขึ้น
  - ง. ถูกทั้งข้อ ข. และ ค.

3. ประวัติศาสตร์ศิลปะมีความจำเป็นอย่างไรในการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา
  - ก. ประวัติศาสตร์ศิลปะมีความจำเป็นเพราะช่วยให้มูลค่าผลงานมีราคาสูงขึ้น
  - ข. ประวัติศาสตร์ศิลปะมีความจำเป็นเพราะทำให้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานมากยิ่งขึ้น
  - ค. ประวัติศาสตร์ศิลปะมีความจำเป็นเพราะช่วยให้เข้าใจวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงาน
  - ง. ประวัติศาสตร์ศิลปะมีความจำเป็นเพราะช่วยให้เข้าใจที่มา พัฒนาการของแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

4. หลักศิลปวิจารณ์มีความสำคัญอย่างไรในกระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา
  - ก. หลักศิลปวิจารณ์ช่วยให้ผู้นำเสนอสามารถนำเสนอได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน
  - ข. หลักศิลปวิจารณ์ช่วยให้ผู้นำเสนอสามารถคิดวิเคราะห์แนวคิด องค์ประกอบศิลปะได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน
  - ค. หลักศิลปวิจารณ์ช่วยให้ผู้นำเสนอได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ชม ส่งผลให้ได้รับข้อเสนอแนะต่างๆ ในการปรับปรุงผลงาน
  - ง. ถูกทุกข้อ

แบบประเมินโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษาประจำหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

นักศึกษาชั้นปีที่ ..... หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

1. เพศ	1. ( ) หญิง	2. ( ) ชาย
2. อายุ	1. ( ) 16-20 ปี	2. ( ) 21-25 ปี

ตอนที่ 2 เจตคติที่มีต่อโครงการ

คำชี้แจง ขอให้ท่านโปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาระดับเจตคติของท่านที่มีต่อข้อความนั้น โดยทำเครื่องหมาย ในช่องตัวเลือกที่ตรงกับระดับเจตคติของท่าน ซึ่งมีความหมายดังนี้

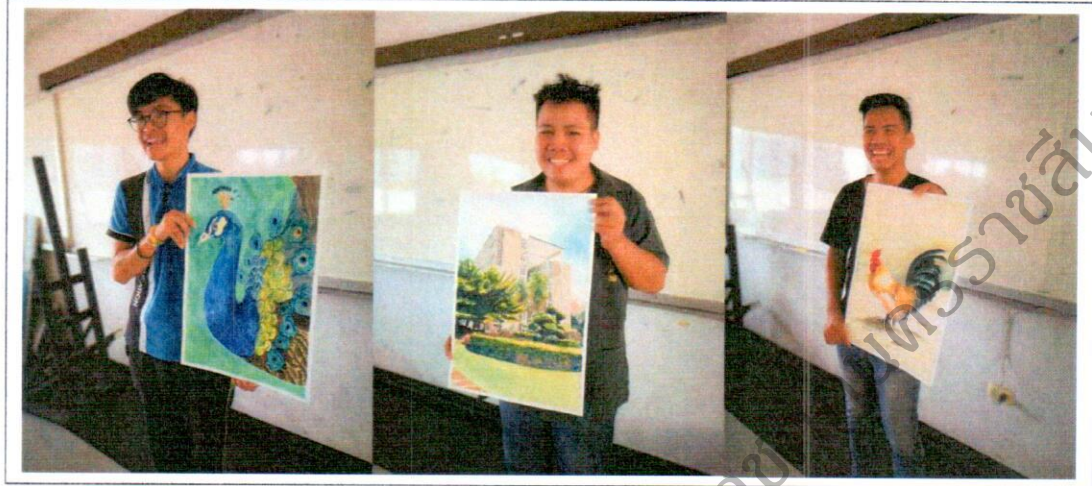
- 5 หมายถึง ระดับเจตคติที่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 4 หมายถึง ระดับเจตคติที่ เห็นด้วย
 3 หมายถึง ระดับเจตคติที่ ไม่แน่ใจ
 2 หมายถึง ระดับเจตคติที่ ไม่เห็นด้วย
 1 หมายถึง ระดับเจตคติที่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประเด็นการประเมิน	ระดับเจตคติ				
	5	4	3	2	1
1. กระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเรียนศิลปศึกษา					
2. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องอาศัยหลักการบูรณาการ					
3. หลักการบูรณาการช่วยพัฒนาแนวคิดและเนื้อหาให้มีความน่าสนใจและทันสมัย					
4. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ และองค์ประกอบศิลป์					
5. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องเข้าใจหลักศิลปวิจารณ์อย่างถ่องแท้					
6. การนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาที่ดีต้องรู้จักวางแผนลำดับความคิดก่อนหลัง					

ภาพบรรยากาศการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 3 ใน
รายวิชาจิตกรรมสีน้ำ

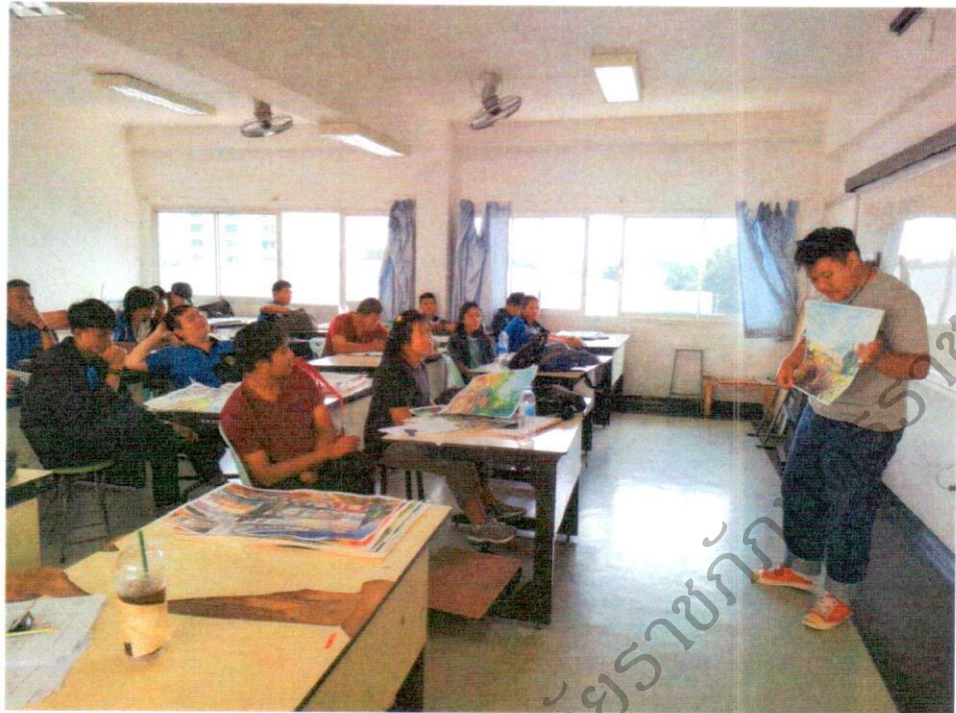

ภาพที่ 1 นักศึกษานำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหารายบุคคล

ภาพที่ 2 เพื่อนนักศึกษาขณะรับฟังการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหารายบุคคล

ภาพที่ 3 บรรยายการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหารายบุคคล

ภาพที่ 4 นักศึกษาตอบคำถามของเพื่อนนักศึกษาในกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์

ภาพบรรยากาศการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหาของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นปีที่ 2 ใน
รายวิชาประวัติศาสตร์มากรรมเบื้องต้น

ภาพที่ 5 นักศึกษานำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหารายบุคคล

ภาพที่ 6 บรรยากาศการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงนือหารายบุคคล

ภาพที่ 7 นักศึกษาตอบคำถามของเพื่อนนักศึกษาในกระบวนการวิพากษ์วิจารณ์

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

โครงการวิจัยเรื่อง : การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ทางศิลปะมาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อพัฒนากระบวนการนำเสนอผลงานศิลปะเชิงเนื้อหา ของนักศึกษา ประจำปีหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสีศักดิ์ สิริมงคลกาล

เอกสารที่พิจารณา :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับลงวันที่ 9 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ฉบับลงวันที่ 9 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562
3. แบบคำชี้แจงอาสาสมัคร ฉบับลงวันที่ 9 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562
4. แบบยินยอมอาสาสมัคร ฉบับลงวันที่ 9 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562
5. แบบสอบถาม ฉบับลงวันที่ 9 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562
6. ประวัติผู้วิจัย
7. ใบผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ได้รับการพิจารณาและผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศเฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยได้ โดยให้ส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน แจ้งคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ในกรณีที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการวิจัยหรือหยุดโครงการก่อนกำหนด รายงานเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรงหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด รายงานข้อมูลข่าวสารที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ควรได้รับระหว่างดำเนินการวิจัย และส่งรายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิศร เนาวนนท์)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เลขที่ใบรับรอง HE-034-2562

รับรองวันที่ : 23 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562

วันหมดอายุ : 23 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล
ที่อยู่ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 340 ถ.สุรนารายณ์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี : ศป.บ. (ศิลปะจินตทัศน์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปริญญาโท : ศ.ม. (เครื่องเคลือบดินเผา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปริญญาเอก : ศศ.ด. (ศิลปวัฒนธรรมวิจัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2555-2557 : ประธานโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ.2558 : วิทยากรศิลปวัฒนธรรม สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ.2559 : อาจารย์พิเศษโรงเรียนสุรวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
พ.ศ.2552-2562 : อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
พ.ศ.2560-2561 : อาจารย์พิเศษ (จิตรกรรมสีน้ำ) สาขาวิชาเทคโนโลยีออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
2561 : วิทยากรอบรมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม วิถี จ.นครราชสีมา เรื่องการปรับปรุงภูมิทัศน์
พ.ศ.2563 : วิทยากรส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุใส่ใจสุขภาพ อบต.หนองจะบก จ.นครราชสีมา
พ.ศ.2563 : ประธานหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผลงานวิจัย

1. ผลงานวิจัยเรื่อง จิตรกรรมสีน้ำสร้างสรรค์ ชุด อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี พื้นที่ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดนครราชสีมา ตีพิมพ์ในวารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 17 ฉบับที่ 2(34) มกราคม-มิถุนายน 2559 หน้า 113-125
2. ผลงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบและกลไกการดำรงอยู่ของเครื่องปั้นดินเผาตำนานเกวียนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ตีพิมพ์ในวารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2(38) มกราคม – มิถุนายน 2561 หน้า 133-150

ประวัติการแสดงผลงาน

2553 : ร่วมแสดงผลงานในการแสดงเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 15

- 2554 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการศิลปกรรมสร้างสรรค์ศิลปะเครื่องเคลือบดินเผาเพื่อสังคม ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร
- 2555 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “ผลพวงประวัติศาสตร์สู่ศิลปะร่วมสมัยในจังหวัด นครราชสีมา” ณ สวนสุนนารี จังหวัดนครราชสีมา
- 2556 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “นวัตกรรมการลากและระบาย” ณ ห้างสรรพสินค้าคลัง วิลล่า จังหวัดนครราชสีมา
- 2557 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “Visual Art with Asean Art” ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม
: ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “ศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพจิตใจ” ณ ห้างสรรพสินค้าคลังวิลล่า จังหวัดนครราชสีมา
- 2558 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “การแสดงผลงานศิลปะโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา” ณ ห้างสรรพสินค้าคลังวิลล่า จังหวัดนครราชสีมา
- 2559 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการทัศนศิลป์ 85 ปี ศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ วันครู ศิลปะ ณ หอนิทรรศการ g23 กรุงเทพมหานคร
: ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “The International Visual Art & Design” ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จังหวัดนครราชสีมา
- 2560 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “จิตใต้ดวงใจไทยนิรันดร์” ณ หอศิลป์ g23 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
- 2561 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ “การแสดงผลศิลปะร่วมสมัยในจังหวัดนครราชสีมา” ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 Korat จังหวัดนครราชสีมา
- 2562 : ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการการแสดงผลศิลปะร่วมสมัยในจังหวัดนครราชสีมา “เตีอะเต็น” ณ ศูนย์การค้า Terminal 21 Korat จังหวัดนครราชสีมา

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา